

תפ"ח 10841/07/13 - מדינת ישראל נגד מוסטפא מחאג'נה, מטעם הסניגוריה הציבורית

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 10841-07-13 מדינת ישראל נ' מחאג'נה

בפני הרכב כב' השופטים:

ר' פוקס [אב"ד]

ד' פיש

ח' שרעבי

המאשימה

מדינת ישראל

באמצעות פרקליטות מחוז חיפה

ע"י ב"כ עו"ד ענת שטיינשניידר ועו"ד מיטל חן רוזנפלד

נגד

הנאשם

מוסטפא מחאג'נה,

ע"י ב"כ עו"ד ויסאם עראף

מטעם הסניגוריה הציבורית

הכרעת דין

כב' השופטת ר' פוקס (אב"ד):

מבוא:

1. ביום 15.6.13 (להלן: "יום שבת") ארב הנאשם לדודתו פאטמה חסונה (להלן: "המנוחה" או "פאטמה" או "הדודה") בדירתה, לאחר שפרץ אליה בבוקרו של אותו יום, כשהדודה שהתה מחוץ לדירתה. סמוך לשעה 15:45, כשחזרה פאטמה לדירתה ונכנסה אל חדר השינה, היכה אותה הנאשם בראשה באמצעות גרזן, וגם לאחר שנפלה על הרצפה המשיך להכותה מכות נמרצות באמצעות הגרזן. משהבחין כי דודתו עדיין בחיים, נטל הנאשם סכין, בו הצטייד מראש, ודקר אותה בגבה למעלה מעשר דקירות, עד שנפחה את נשמתה. הנאשם עטף את גופת המנוחה בשמיכה ובניילון, שגם אותם הכין מראש, דחף את גופתה לתוך המקרר שהיה בדירה והדביק את דלתותיו בנייר דבק (להלן: "האירוע" או "המעשה" או "מעשה ההמתה"). לאחר מכן המשיך הנאשם להסתובב בדירה במשך מספר שעות ורק בחצות הליל עזב את דירת המנוחה וחזר לדירה בה התגורר עם אמו, המצויה באותו בניין בקומה הראשונה. למחרת היום (להלן: "יום ראשון") המשיך הנאשם בניסיונותיו להעלים את הגופה, אולם כשהבין כי לא יצליח בכך, החליט להסגיר את עצמו למשטרה.

עובדות כתב האישום:

עמוד 1

2. הנאשם הוא אחיינה של המנוחה פאטמה חסונה. אמו, חוסנייה אגבריה (להלן: "חוסנייה"), היא אחות המנוחה.

מהעובדות המתוארות בכתב האישום עולה, כי במועדים הרלוונטיים לכתב האישום התגוררו חוסנייה והמנוחה בבית מגורים אחד בן שתי קומות בעיר אום אל פאחם. חוסנייה התגוררה בדירה שבקומת הקרקע יחד עם הנאשם, והמנוחה התגוררה בדירה שבקומה השנייה בגפה (להלן: "הדירה").

בין שתי הדירות קיימת דלת מקשרת שהיתה נעולה בבריא, אותה ניתן לפתוח רק מתוך דירת המנוחה.

הבית כולו, הכולל את שתי הדירות, היה שייך למנוחה, כטענתה בשעתה, כאשר במועדים הרלוונטיים לכתב האישום היו המנוחה וחוסנייה מסוכסכות על רקע רצונה של המנוחה כי חוסנייה תעזוב את הדירה בה התגוררה. בשל אותו סכסוך, בתאריך 15.6.13, או בסמוך לכך, גמלה בלבו של הנאשם ההחלטה להמית את המנוחה.

בתאריך 15.6.13 יום שבת בשעות הבוקר נסעו המנוחה וחוסנייה לירושלים. סמוך ליציאתן ולצורך מימוש החלטתו של הנאשם לגרום למות המנוחה, טיפס הנאשם למרפסת דירת המנוחה מהצד החיצוני של הבית, פתח את דלת המרפסת ונכנס דרכה אל הדירה, שם שיחרר את הבריא שבדלת המקשרת בין הדירות, ועזב את הדירה.

סמוך לשעת הצהריים של אותו יום הצטייד הנאשם בגרזן ובסכין אחת לפחות. זמן מה לאחר מכן הגיע אל דירת אמו, פתח את הדלת המקשרת ונכנס אל דירת המנוחה, והמתין לשובה הביתה כדי להמיתה.

בשעה 15:45 או סמוך לכך, שבו המנוחה וחוסנייה אל ביתן והמנוחה נכנסה אל דירתה, שם ארב לה הנאשם.

סמוך לאחר מכן, מתוך כוונה לגרום למות המנוחה ולאחר שהחליט לעשות כן, היכה הנאשם בראשה של המנוחה באמצעות הגרזן. בהמשך הפיל הנאשם את המנוחה על הרצפה והוסיף להכותה בראשה באמצעות הגרזן ולאחר מכן דקר אותה בגבה באמצעות סכין למעלה מעשר דקירות, עד שהביא למותה.

לאחר שגרם למוות, עטף הנאשם את גופת המנוחה בשמיכה ובניילון, הכניסה לתוך המקרר ועזב את הדירה.

בכתב האישום נטען כי במעשיו המפורטים לעיל גרם הנאשם בכוונה תחילה למותה של המנוחה, לאחר שהחליט להמיתה והמיתה בדם קר, בלי שקדמה התגרות בתכופ למעשה, בנסיבות בהן יכול היה לחשוב ולהבין את תוצאות מעשיו, וזאת לאחר שהכין עצמו להמיתה, עת הצטייד לפחות בסכין אחת ובגרזן, באמצעות המית את המנוחה.

עוד נטען בכתב האישום כי הנאשם התפרץ לדירת המנוחה בכוונה לבצע בה פשע כשהוא נושא נשק קר.

על רקע האמור לעיל, מייחסת המאשימה לנאשם עבירת **רצח**, לפי סעיף 300(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "החוק" או "חוק העונשין") ועבירה של **כניסה והתפרצות בנסיבות מחמירות** - לפי סעיפים 408 + 406(ב) לחוק העונשין.

3. שמיעת הראיות החלה ביום 16.12.13 והסתיימה ביום 9.11.14 בהרכב השופטים משה גלעד (אב"ד), רבקה פוקס ודניאל פיש.

לאחר שניתנה הוראה להגשת סיכומים ולאחר שהוגשו סיכומים מטעם המאשימה, פרש האב"ד כב' השופט מ' גלעד מכהונתו.

בנסיבות אלה **ובהסכמת הצדדים** מונה הרכב חדש לדון בתיק כשהשופטת ר' פוקס (אב"ד), השופט ד' פיש והשופט ח' שרעבי נמנים על חברי ההרכב.

בשלב זה, לאחר הגשת סיכומי המאשימה וחלוף המועד להגשת הסיכומים מטעם ההגנה, ביקש ב"כ הנאשם **להסיג את ההליך לאחור** ולהגיש חוות דעת רפואית בתחום הפסיכיאטרי של ד"ר מ' פוקס. מאחר שחוות דעתו של ד"ר מ' פוקס נסמכה, בין היתר, על ממצאי בדיקה פסיכו-דיאגנוסטית שערך ד"ר ד' יגיל (מומחה בכיר בפסיכולוגיה קלינית) זומן גם ד"ר ד' יגיל להעיד, ובעקבות עדויות אלה זומנו כעדי הזמה ד"ר ב' ראוכברגר (שנדרש לכתוב חוות דעת שלישית בתיק זה) והפסיכולוגית טלי לינדנבאום-לוי.

4. **נציין, כי עקב תקלה במערכת נט המשפט בעימוד הפרוטוקול, ההפניות לפרוטוקול הדין, החל מעמ' 57 ועד סופו, תהינה על פי מספרי העמודים שנרשמו בכתב יד.**

ההדגשות בהכרעת הדין הן שלי, אלא אם כן נאמר אחרת.

התשובה לכתב האישום והשתלשלות ההליך:

5. בישיבת ההקראה מיום 1.12.13 הודיענו הסנגור, כי אין בכוונתו לכפור בעובדות כתב האישום וכי טיעוני ההגנה יתמקדו בשאלת כשירותו של הנאשם לעמוד לדין בשל מצבו הנפשי לפי סעיף 170 לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב) התשמ"ב-1982 (להלן: "החסד"פ") ובשאלה האם הוא חוסה תחת סייג 'אי שפיות הדעת' הקבוע בסעיף 34 לחוק העונשין.

על עמדה זו חזר הסנגור מספר פעמים במשך ניהול המשפט (ר' למשל: עמ' 9, 56 לפרוט'), ובטרם **נקבע התיק להגשת סיכומים** חזר והודיע, כדלקמן:

"לבקשת חברתי ועל מנת להקל גם על בית המשפט, אני חוזר על מה שכבר אמרתי. הנאשם מודה בעובדות המתוארות בכתב האישום. המחלוקת ביני ובין המאשימה היא על אחריותו הנפשית בעת ביצוע העבירה, ועל כשירותו לעמוד לדין בעת ניהול המשפט, דהיינו, המחלוקת היא על 'כשירות מהותית' ועל 'כשירות דיונית'."

נציין, כי על אף שהסנגור חזר והצהיר לאורך ניהול ההליך כי בכוונתו להגיש חוות דעת לעניין מצבו הנפשי של הנאשם, הרי שגם לאחר תום שמיעת הראיות **ומתן צו להגשת סיכומים** לא הוגשה חוות דעת רפואית מטעם ההגנה, והלכה ולמעשה חוות הדעת היחידה שהונחה בפני בית המשפט עד אותו מועד, היתה חוות דעתו של ד"ר ב' ראוכברגר, מנהל המחלקה המשפטית במרכז לבריאות הנפש "שער מנשה", שנערכה לאחר תקופת הסתכלות של כ-24 יום, ובה נקבע כי הנאשם כשיר לעמוד לדין וכי הוא אחראי למעשיו בעת ביצוע העבירה.

רק לאחר שחלפו המועדים להגשת סיכומים מטעם ההגנה, כאמור לעיל, וביום 18.3.15, הודיע הסנגור כי בידו חוות דעת רפואית ובדעת ההגנה להגישה. חרף העיתוי המאוחר והשלב המתקדם של ההליך נעתרנו לבקשה, כך הוגשה חוות דעתו של ד"ר מ' פוקס, ביום 23.3.15.

6. לנוכח קביעתו של המומחה מטעם ההגנה כי הנאשם **מסוגל לעמוד לדין**, אם כי אינו אחראי על מעשיו, הצהיר הסנגור ביום 30.6.15, בדיון בפנינו, כי הוא חוזר בו מטענתו כי הנאשם אינו מסוגל לעמוד לדין.

יריעת המחלוקת:

7. לאור האמור לעיל, המחלוקת העיקרית הטעונה הכרעה בתיק זה עניינה בשאלה האם הנאשם נושא באחריות פלילית למעשיו, או שמא אינו נושא באחריות, שכן חל בעניינו הסייג של "אי שפיות הדעת" לפי סעיף 34 לחוק העונשין.

יחד עם זאת, וחרף חזרתו של הסנגור מהטענה בדבר היעדר כשירות דיונית של הנאשם **ביום 30.6.15**, לא אוכל להתעלם מטענה זו שנשזרה כחוט השני בטיעוני הסנגור ובהתנהלות הנאשם לאורך המשפט כולו, ולכן לא אפטור עצמי מלדון, אם כי בקצרה, בשאלה האם הנאשם "מסוגל לעמוד לדין" לפי סעיף 170 לחסד"פ וסעיף 15(א) לחוק טיפול בחולי נפש, התשכ"א-1971 (להלן: "חוק טיפול בחולי נפש").

עוד יצוין כי למרות יריעת המחלוקת הצרה האמורה לעיל, הוצגו רובן המכריע של ראיות התביעה והובאו לעדות מרבית העדים הנזכרים בכתב האישום, שכן כל צד ביקש למצוא תימוכין לעמדתו בסוגיית מצבו הנפשי של הנאשם, גם מתוך מסכת הראיות. יחד עם זאת אעיר כבר עתה כי רובם של המוצגים הוגשו בהסכמת הסנגור.

לנוכח האמור, בטרם תידון המחלוקת העיקרית בתיק זה, אפנה לבחינת מסכת הראיות, תוך התמקדות בעובדות שיש בהן כדי להשליך על מצבו הנפשי של הנאשם בעת האירוע ובעת ניהול המשפט.

עוד אציין כי בחינת מסכת הראיות תהיה גם כדי לבסס את הודאת הנאשם בעובדות כתב האישום, גם כשנעשתה באמצעות בא כוחו, וזאת בנסיבות בהן אין היא תואמת, בלשון המעטה, את התנהלות הנאשם במועד עדותו. אמור מעתה, הודאת ב"כ הנאשם בשמו של הנאשם אינה הנדבך היחיד שיביא לקביעה כי הנאשם ביצע את אותם המעשים המיוחסים לו, אלא שגם בחינת הראיות לגופן תוביל למסקנה כי הנאשם אכן ביצע את המעשים בהם הוא מואשם.

זו אף זו, בחינת הראיות כולן, גם תחזק את המסקנה כי הודאת הנאשם בעובדות כתב האישום במהלך חקירתו במשטרה, הודאת אמת היא, לאחר שכמעט כל פרט בו הודה הנאשם בחקירותיו אומת בראיות חיצוניות.

העדויות שנשמעו, הראיות שהוגשו וגרסת הנאשם כעולה מאימרותיו במשטרה:

8. רס"מ עאדל חלדי:

רס"מ עאדל חלדי המשמש כסייר במשטרת אום אל פאחם, היה הראשון שפגש את הנאשם עם הגיעו לתחנת המשטרה באום אל פאחם, ביום ראשון ה-16.6.13, בסביבות השעה 16:00.

מהמזכר שערך העד ומדו"ח העיכוב (ת/1, ת/4) עולה, כי הנאשם הגיע לתחנת המשטרה וביקש כלשונו "חוקר טוב" משום ש"רצח מישהי". בהמשך, ביקש הנאשם לעשן שתי סיגריות לפני שיספר את הסיפור כולו. רס"מ חלדי נתן לנאשם סיגריה וכוס מים וכשסיים הנאשם לעשן את הסיגריה הראשונה, הוביל אותו חלדי אל החוקר לוגסי. בנוכחות לוגסי, הוציא הנאשם מכיסו נייר עליו היו רשומים מספרי טלפון, וטען כי אלו טלפונים של אחיו וקרובי משפחתו.

כשנשאל רס"מ חלדי בעדותו אם הנאשם היה "מנותק מהמציאות" בשעה שראה אותו, השיב כי "הוא (הנאשם) היה בסדר גמור" (עמ' 16 לפרוט'), וגם לא נראה לחוץ.

9. רס"ב מרדכי לוגסי:

רס"ב מרדכי לוגסי משמש כיום כרכז חקירות בתחנת משטרת עירון, ובזמנים הרלוונטיים שימש כרכז חקירות בתחנת משטרת אום אל פאחם. כאמור, העד פגש את הנאשם סמוך לאחר שהגיע לתחנת המשטרה (מזכר ת/2).

רס"ב לוגסי תיאר כי הבחין בנאשם לראשונה כשזה ישב במסדרון מול חדרו, וכשפנה אליו, ביקש הנאשם לשתות כוס מים ולעשן סיגריה. כן טען העד: **"הוא (הנאשם) היה שלו יחסית, לא זוכר שראיתי סימני זיעה או בלבול כלשהם, פשוט ביקש לשתות כוס מים, אני מניח להירגע, ובהמשך הוא פירט, לי הוא אמר הרגתי מישהי, כשניסיתי לדובב ממנו יותר פרטים, על מי מדובר, מתי, לא קיבלתי ממנו מענה..."** (עמ' 11 לפרוט').

לפי תיאורו, לאחר רגעים אחדים הגיע רס"מ חד'ר סעאידה, ראש צוות הבילוש, אשר המשיך בחקירה מעמיקה יותר.

מהמזכר שערך רס"מ לוגסי עולה, כי לאחר שהנאשם מסר פרטים נוספים בחקירתו, הוא יצא לזירה יחד עם שוטרים נוספים, ביניהם השוטרים דני ונטורה וחד'ר סעאידה, ושם, בדירת המנוחה, נמצאה גופת המנוחה עטופה בשמיכות ובניילון בתוך מקרר שהיה מלופף בנייר דבק.

כשנשאל רס"ב לוגסי בחקירה נגדית אם האמין לנאשם כששמע ממנו את הסיפור לראשונה, השיב כי בשלב הראשוני לא ידע אם הנאשם דובר אמת או שהוא סתם אדם "תמהוני" (עמ' 11 לפרוט').

10. רס"מ סעאידה חד'ר

רס"מ סעאידה חד'ר משרת בתפקיד ראש צוות בילוש בתחנת אום אל פאחם. מהמזכר שערך (ת/3) עולה, כי ביום 16.6.13 בשעה 16:15 הגיע הנאשם ליומן התחנה, מסר כי רצח "אדם" והוא מעוניין לספר על כך לאחד השוטרים. לדברי חד'ר, הנאשם הכיר אותו היכרות קודמת, וכשהבחין בו, החל לספר לו, בנוכחות שוטרים נוספים, כי יום קודם רצח את דודתו, אחות אמו, פאטמה, עטף אותה בשמיכות ובניילון והכניסה לתוך מקרר הנמצא בדירתה. עוד סיפר לו הנאשם, כי הוא ביצע את הרצח באמצעות שני סכינים וגרזן, אותם השאיר במטבח דירתה של המנוחה. על פי האמור במזכר, בעקבות דברי הנאשם יצאו צוותי סיור ובילוש אל בית המנוחה. הם נכנסו לבית אמו של הנאשם, פתחו את הדלת המקשרת בין דירת האם לדירת המנוחה, ושם, בתוך מקרר, מצאו את גופתה.

בעדותו מסר רס"מ חד'ר, כי חרף היכרותו עם הנאשם בעבר, לא שמע על בעיות נפשיות מהן הוא סובל וגם לאחר המקרה, הנאשם: **"היה אדם רגיל כמו כל אדם רגיל... נראה אדם טבעי לא משהו מיוחד"** (עמ' 21 לפרוט'). כן טען העד, כי כאשר הנאשם התוודה על מעשיו הוא לא נראה עצבני (עמ' 21 לפרוט').

זירת העבירה:

11. מדו"ח הטיפול בזירת העבירה, מתאריך 16.6.13, שעה 18:10 (הדו"ח - ת/16, תמונות הזירה - ת/16א) אשר נערך על-ידי רפ"ק שמעון קרן עולה, כי שוטרי הסיור שהגיעו לזירה מצאו את גופת המנוחה כשהיא עטופה בניילונים ובשמיכה, מקופלת בתוך תא הקירור של המקרר, שהיה מחובר לחשמל ומלופף בסרטים דביקים שקופים ("סלוטיפ"). על הרצפה בתחתית המקרר, נמצאו שלוליות של חומר החשוד כדם ומגבות ספוגות בחומר החשוד כדם. בבדיקה ראשונית של המנוחה נמצאו הממצאים הבאים: שטף דם בעין ימין, פצע במצח מעל גבה ימנית, פצע בחלקו האחורי של הראש ולפחות 6 פצעי דקירה בגב.

עוד נמצאו בזירה: שטיח מוכתם בחומר החשוד כדם אשר היה מקופל ועטוף בשתי שקיות ניילון ירוקות, צמוד לקיר הדרומי בסלון; זוג כפפות ניילון לבנות "חד פעמיות" וגופיה לבנה ספוגה בנוזל, שכפי הנראה היה חומר ניקוי וזאת בתוך שקית ניילון ירוקה, בחדר שירותים ובמקלחת; בדלי סיגריות על שולחן קפה בסלון; **וגרזן בעל להב מוכתם בכתמים החשודים כדם ושני סכינים עטופים במגבת**, על שטיח מקופל במטבח. על שידה במטבח נמצאה חבילת שטרות ושקית המכילה מסמכים שונים, ביניהם תעודת הזהות של המנוחה, גליל שקיות ניילון בצבע ירוק, חפיסת סיגריות

"מרלבורו" וכן גליל "סלוטייפ", מוכתם בדם בחלקו הפנימי.

כן נמצאה על שטיח בחדר הטלוויזיה חולצת "טי-שירט" קצרה, מוכתמת בכתמים החשודים כדם באזור הבטן, ומכנסיים ארוכים בצבע אפור מוכתמים גם הם.

גם בחדר השינה נמצאו במספר מקומות כתמים החשודים כדם: על ידית הדלת בצידה הפנימי, על הרצפה והפאנל סמוך לדלת, על הקיר המערבי - במרחק 2.24 מ' מהדלת, ועל הרצפה בחלקה הדרומי של המיטה, וכן נמצאו כתמי התזה בגובה נמוך על דלתות של ארונית וארון בגדים, צמודים לקיר המזרחי (דו"ח תפיסת מוצגים - ת/126).

ממסמכים נוספים שהוגשו, בהסכמת הסנגור, עולה כי בחדר המדרגות של בית המנוחה נמצאה חבית כחולה עם מכסה שחור; על השיש במטבח נמצאו בקבוקי פלסטיק ריקים; וכן 4 חבילות סרטי הדבקה ('איזולירבנד') שהיו מונחות על השולחן בסלון ו-2 בקבוקי חומרי ניקוי שהיו מונחים על קיר נמוך המפריד בין המטבח לסלון (ת/104). על השולחן בסלון נמצא בקבוק שתיה מזכוכית (ת/112).

יצוין, כי מחוות הדעת שנערכה על-ידי ענת גסט, מהמרכז הלאומי לרפואה משפטית, עולה כי מקור הדנ"א על אחד הסכינים שנתפסו בזירה (מוצג 11a) הינו בתערובת של שני פרטים לפחות, מרכיב עיקרי זכרי ומרכיב נוסף; **וכי הנאשם יכול להיות המקור למרכיב העיקרי**. כן נקבע, כי לא ניתן לשלול או לחייב שהמנוחה היתה מקור למרכיב הנוסף (סע' 4 למסקנות חוות הדעת - ת/133).

12. אציין כבר עתה, כי עיון באימרות הנאשם במשטרה יגלה שהממצאים אשר נמצאו בדירה ומיקומם, תוארו באופן מדויק ע"י הנאשם (כפי שעוד יפורט בהרחבה בהמשך הדברים), וגם "נמצא תימוכין לדנ"א המצוין לעיל, בנסיבות בהן הוכח כי הנאשם עצמו נפצע בידו במהלך האירוע, ומכאן יכולה לנבוע תערובת הדנ"א על הסכין שנמצאה בזירה.

חוות הדעת הפתולוגית:

13. מהודעת הפטירה של המנוחה עולה כי הכרזת המוות היתה ביום 16.6.13, שעה 17:31 (הודעת הפטירה - ת/128; טופס הכרזה על מוות - ת/129; דו"ח נט"ן/אט"ן - ת/127).

מסיכום הממצאים האנטומיים העיקריים בעניינה של המנוחה, בהתאם לחוות דעתו של ד"ר ריקרדו נחמן (ת/17 - חו"ד ראשונית, ת/17א - חוות הדעת המלאה, ת/17ב - חו"ד משלימה), עולה כי מות המנוחה נגרם מנזק חמור לותין, לריאות, ולחוט שדרה גבי **עם פצעי דקירה בגב, שנגרמו על-ידי חפץ חד כגון להב/להבים, סכין/ סכינים (בין 11-13 פצעים)**.

כמו כן, נמצאו לפחות 15 פצעי קרע בראש עם שברים שנגרמו מחבלות על-ידי חפץ קשה מוגבל ומוגדר היטב עם שברים בגולגולת, דימום מתחת לקרום הקשה ולקרום העכבישי, שככל הנראה תרמו למוות.

כן נמצא דימום תת עורי בצורה גיאומטרית בפנים מימין, ובהתחשב גם במאפייני השברים בגולגולת משני הצדדים (אחורה ושמאלה), ייתכן וראשה של המנוחה נמערך בשלב מסוים בין שני מישורים נוקשים.

נמצאו דימומים תת עוריים בזרוע שמאל, שנגרמו מחבלה קשה, ייתכן בעקבות אחיזה בכוח. כמו כן, נמצאו דימומים תת עוריים בזרוע אמה שמאל שנגרמו מחבלה קשה, וכן נמצאו ממצאים דומים לכוויות בדרגה 2, בגף השמאלי התחתון, שלא תרמו למוות.

מחוות הדעת המשלימה של ד"ר ריקרדו נחמן (ת/17ב), עולה כי השוואת הסכינים (מוציגים א' ב' ו-ד') והגרזן (מוציג ג'), אשר נתפסו בדירת המנוחה, לפצעים ולנזקים הנוספים שתוארו בחוות הדעת (בסעיף 3 ו-5 לת/17א), מובילה למסקנה כי לא ניתן לשלול מעורבותם בגרימת הפצעים והנזקים למנוחה.

כבר עתה אציין, כי מיקום הפצעים בגופה של המנוחה תואם את תיאור דרך גרימתם ע"י הנאשם כעולה מאימרתיו במשטרה.

אימרות הנאשם:

14. רס"מ ראפת ארחיבי:

רס"מ ארחיבי שירת כחוקר בתחנת משטרת אום אל פאחם בתקופה הרלוונטית לכתב האישום וגבה את אימרתו הראשונה של הנאשם, ביום 16.6.13 שעה 16:34 (ת/5 - ת/5ג).

בתחילת החקירה הודיע הנאשם כי אינו מעוניין להיוועץ עם עו"ד, אך ביקש להיחקר בשפה הערבית. הנאשם תיאר את השתלשלות האירועים החל מהשלב בו תכנן לגרום למות המנוחה, דרך שלב הביצוע וגרימת המוות, וכן הוסיף וסיפר על פעולותיו לאחר האירוע, עד להחלטה שקיבל להסגיר את עצמו למשטרה.

ביתר פירוט סיפר הנאשם (עמ' 2-3, ת/5) בחקירתו הראשונה, כי **כחודשיים לפני האירוע** החליט לרצוח את המנוחה, על רקע סכסוך כספי בין המנוחה ובין אמו, בנוגע לסכום כסף אשר הלוותה אמו למנוחה, כטענתו, כדי שזו תוכל לבנות קומה נוספת, והכל בתמורה להבטחתה כי עם סיום הבנייה תקבל אמו רשות להתגורר בקומה הראשונה.

יצוין כי מן הראיות הנוספות עולה שהבית הנדון היה בעבר בית הורי המנוחה ואמו של הנאשם. לאחר מות ההורים נמכר הבית לאחרי ובהמשך, רכשה אותו המנוחה (ר' ת/48, ת/52).

לפי גרסת הנאשם, המנוחה הסכימה לבקשתם כי הנאשם ואמו יעברו לגור בקומה הראשונה של הבית ובתמורה שילמה לה אמו של הנאשם 100,000 ₪ והתחייבה גם לשלם את המיסים החודשיים. המנוחה בנתה את הקומה השנייה של הבית, קרי את הדירה בה התגוררה, והנאשם ואמו התגוררו בדירה שבקומה התחתונה.

לטענתו, לאחר סיום הבנייה הפרה המנוחה את הבטחתה וביקשה לפנות את אמו מהבית, מבלי להחזיר לה את כספה; הנאשם תיאר כי הסכסוך בין השתיים, עבר מספר שלבים והתפתחויות, לרבות "ועדת הסולחה" בכפר, שם הוצע כי כנגד פינוי הדירה ע"י הנאשם ואמו - תחזיר המנוחה לאמו של הנאשם סך של 100,000 ₪. המנוחה סירבה לקיים את האמור ופנתה שוב ל"מכובדים" בכפר אשר פסקו כי המנוחה תשלם לאמו סך של 50,000 ₪. לפי דבריו, בהמשך עורכי הדין שייצגו את אמו הסכימו לפשרה בתשלום סכום של 70,000 ₪. אולם, מאחר שהוא עצמו לא היה מרוצה מהסדר הפשרה ורצה שאמו תקבל בחזרה את כל הסכום ששילמה למנוחה, היה "טעון ועצבני", כלשונו.

באשר לתכנון המתת המנוחה סיפר הנאשם, כי ביום בו ביצע את המעשה ידע שאמו והמנוחה מתעתדות לנסוע לירושלים. אמו יצאה לכיוון ירושלים בשעה 05:30 ודודתו כעשר דקות מאוחר יותר. בהמשך, בשעה 06:00 בבוקר טיפס ועלה למרפסת דירת הדודה בקומה השנייה, כדי לפתוח מהצד הפנימי את דלת העץ המחברת בין הדירה העליונה של דודתו ובין דירת האם, לעבר חדר מדרגות פנימי. מאחר שדודתו נהגה לנעול את אותה דלת עץ באמצעות הלשונית (בריה), שהיתה בצד הפנימי של דירתה, ולא באמצעות מפתח, פתח הנאשם בקלות את הדלת. לאחר מכן, נסע במונית

נהוגה בידי מג'די אנואר מחאג'נה, עד לחנות לחומרי בניין מול בית הספר התיכון "אלשאמלה", שם רכש גרזן, שני סכינים בעלי ידית עץ, גליל דבק וחבילת שקיות בצבע ירוק בהיר אשר לתוכן תכנן להכניס את בגדיו שיוכתמו מהדם. כן רכש ניילון בצבע לבן, באורך 4 מטרים.

כשסיים את קניותיו בחנות, לקח מונית עם נהג בשם ג'אבר מחאג'נה והגיע חזרה לביתו בסביבות עשר וחצי בבוקר (כפי שהובהר מחקירתו השנייה של הנאשם, ג'אבר מחאג'נה הוא זה שהסיע את הנאשם לחנות חומרי הבניין וחזרה הביתה, ואילו מג'די הסיע אותו רק למחרת, דהיינו ביום ראשון - עמ' 36-37, ת/6; על אותה גרסה חזר הנאשם גם באימרתו השלישית - עמ' 23, ת/9. דברים אלה אומתו מאוחר יותר עם מג'די וג'אבר).

לדברי הנאשם, כשהגיע חזרה מהחנות, נכנס לבית הדודה עם הציוד אותו רכש וכן עם בגדים להחלפה (חולצת פסים נוספת בצבע חום ומכנס שחור מבד) ונשאר בדירת הדודה, שם המתין לה. לדבריו, סמוך לשעה 15:45 התחבא מאחורי דלת חדר השינה של הדודה (עמ' 2,4, ת/5), צמוד לקיר, כשדלת החדר סגורה אך לא נעולה.

כשחזרה דודתו הביתה וניסתה לפתוח את דלת החדר, הבחינה כי הדלת אינה נפתחת במלואה ולכן הציצה עם ראשה אל מאחורי הדלת. בשלב זה היכה אותה הנאשם במצחה באמצעות גרזן, הפילה על הרצפה כשהיא על בטנה, הניח את ידו על עורפה והיכה בראשה באמצעות הגרזן כשש או שבע פעמים. על-פי תיאורו, כשהבין שהיא עדיין בין החיים, לקח אחד משני הסכינים שקנה (עמ' 2,5, ת/5), אותם הכין מראש מאחורי הדלת, והוסיף לדקור אותה 8-10 פעמים בגבה (עמ' 4, ת/5; בהמשך חקירתו טען כי דקר אותה 5-6 פעמים - עמ' 20, ת/5), עד שהבחין כי השטיח התמלא בדם והיא כבר אינה נושמת. אציון, כי בהמשך שינה הנאשם את גרסתו וטען כי היכה את המנוחה בין 5-7 פעמים בגרזן ובין 4-6 דקירות סכין (ת/10ג', ת/6). דא עקא, שאיני סבורה כי השוני מהותי עת פעל הנאשם בלהט ולא זכר את מספר המכות שהיכה.

הנאשם טען כי הוא עצמו נפצע מהסכין בזמן ביצוע הדקירות, ואכן החוקר הבחין בפצע באורך 2 ס"מ בכף ידו הימנית של הנאשם, בחלק הפנימי ליד האגודל (עמ' 5, ת/5). לדברי הנאשם, לאחר שהבין שהמנוחה נפטרה גרר את גופתה מחדר השינה למטבח (עמ' 8-9, ת/5).

הנאשם תיאר, כי דודתו לבשה שמלה בצבע אפור, כיסוי ראש בצבע שחור, שמלה שמתחתיה מכנס שחור וגרביים שחורות.

בשלב זה, הכניס את רגליה של המנוחה אל תוך שקיות ניילון, הצמיד אותן, עטף את גופתה בניילון והדביק נייר דבק סביב הגופה.

כן תיאר הנאשם, כי משהבחין שריח רע החל להתפשט בדירה, הדליק מאוורר, וכשזה לא עזר, החליט לרוקן את תכולת המקרר ולהכניס את הגופה העטופה בניילון לתוך המקרר, אותו עטף בנייר דבק. את הכסף שמצא אצל המנוחה, 2,000 ₪ וכסף קטן, הניח ליד המקרר.

בהמשך הכניס הנאשם את השטיח המגואל בדם ואת הבגדים המוכתמים בדם לתוך השקיות הירוקות, שאת חלקן הניח בכניסה לבית ואת חלקן בשירותים, שטף את הרצפה מהדם באמצעות מים וסבון, פיזר סבון ובושם על המצעים, והשאיר את המאוורר דולק.

לאחר מכן, התקשר לאחיו, חסן, וביקש ממנו שיודיע לאמו כי הוא נוסע לת"א, אך מאחר שלא סמך עליו, החליט

להתקשר אליה בעצמו, וסיפר לה שהוא נוסע עם חבר לת"א לחפש עבודה (עמ' 4, ת/5). מהמזכר בעניין שיחות הטלפון מהמנוי של הנאשם עולה, כי הנאשם אכן התקשר לחסן בשעה 21:06 ולאחר מכן התקשר לאמו, בשעה 21:47 (ת/94). בהמשך הנאשם התקלח בבית המנוחה, החליף בגדים והשאיר את הבגדים המלוכלכים באחד החדרים. כחצי שעה לאחר חצות יצא מבית הדודה, נעל אחריו את הדלת, צלצל בפעמון דירת אמו, נכנס הביתה והלך לישון עד לשעה 7:00 בבוקר, אז יצאה אמו מהבית. בשלב זה, נכנס הנאשם לדירת המנוחה דרך הדלת הראשית עם מפתח דירתה שכבר היה ברשותו, ישב בבית הדודה לעשן ובהמשך עזב את הדירה.

לדבריו, כשיצא מדירת הדודה **פגש מספר צעירים, בגילאי 19-20, וביקש מהם כי "ישמרו על אמו ואחיו אם יקרה משהו"**, ואולם מאחר שחשש כי הם יחשפו אותו, כלשוננו, החליט להסגיר את עצמו בהמשך היום למשטרה (עמ' 3, ת/5).

הנאשם השיב, כי החל לתכנן את רצח דודתו **כחודשיים קודם**, אך מאחר שאמו לא יצאה מן הבית, לא עלה בידו להוציא את תוכניתו אל הפועל. על רצונו לפגוע במנוחה באופן כללי ידעו, לדבריו, מספר צעירים שנוהגים להסתובב ליד ביתו: אבו אלעבד מוחמד, שווכאת מחאג'נה ומועאד ממשפחת אבו שהנונו מחאמיד.

כשנשאל הנאשם איך הרגיש לאחר שהמית את דודתו, השיב: **"[...] אני הרגשתי בנוח והקלה נפשית"** (עמ' 5, ת/5). לאחר מכן נשאל האם הוא סובל ממחלת נפש או שאושפז בעבר בבי"ח לחולי נפש - השיב בשלילה. כן הוסיף כי הוא אינו נוטל כדורים כלל (עמ' 5, ת/5).

יצוין, כי החוקר ראפת העיד, בעדותו בפנינו, כי שאל את הנאשם באשר למצבו הנפשי, משום שכך הוא נוהג לעשות בחקירות חשודים בעבירות חמורות, והכחיש כי הדבר נבע מכך שהנאשם התנהג בצורה מוזרה (עמ' 19-20 לפרוט'). בהקשר זה הוסיף, כי הנאשם התנהג "רגיל", כמו כל נחקר (עמ' 20 לפרוט').

15. רס"מ חזי שמש גבה את **אימרתו השנייה** של הנאשם, מיום 16.6.13, שעה 20:14 (ת/6-ת/6).

יצוין, כי בחקירה זו חזר הנאשם על גרסתו המפורטת, אולם הוסיף והסביר כי נכנס לדירתה של המנוחה דרך דלת זכוכית המרפסת, אשר היתה פתוחה אותה עת (רק רשת היתושים היתה סגורה - עמ' 20-21, ת/6). כן הוסיף, כי מעת שחזר לדירת הדודה, לאחר שקנה את הציוד הדרוש לו בחנות לחומרי בניין, ועד להגעתה, עמדו לרשותו שעות רבות לתכנן את פרטי מעשה ההמתה. באותן שעות שהסתובב בדירה החליט, בין היתר, כי יתקוף אותה דווקא בחדר השינה שהוא חדר פנימי יותר (עמ' 3, ת/6).

עוד הבהיר הנאשם, כפי שנזכר לעיל, כי נהג ההסעות שהסיע אותו לחנות חומרי הבניין היה ג'אבר מחאג'נה, אשר המתין לו מחוץ לחנות עד שסיים את ענייניו ואחר כך הסיעו חזרה הביתה (עמ' 26,33, ת/6). באותה חנות רכש שקיות זבל גדולות, 4 מטרים של ניילון לבן, 7 גלילי דבק שקוף, גרזן בעל ידית שחורה ושני סכינים, אחד גדול ואחד קטן (עמ' 31-32, ת/6).

כן ציין הנאשם, וביקש להוסיף, את שלא סיפר לדבריו בחקירתו הקודמת - כי בתחילה תכנן להכניס את גופת המנוחה לתוך חבית ולשרוף אותה ביער, כדי שיחשבו שהיא ברחת מן הבית וכך לא ייתפס (עמ' 3, ת/6). לצורך כך, בבוקר שלמחרת האירוע (דהיינו, באותו יום ראשון שבסופו נחקר) דיבר עם נהג המונית מג'די אנואר מחאג'נה, דודו של נהג ההסעות ג'אבר, ודיווח לו שבכוונתו לקנות חבית לזיתים (עמ' 81, ת/6). בהמשך, בשעה 08:30 בבוקר הגיע אליו מג'די עם רכב מסוג "פולקסוואגן" בצבע לבן, והסיעו למקום שנקרא "אלביר" ליד הבנק הערבי באום אל פאחם, שם

קנה מאדם בשם נאדר חבית כחולה גדולה מפלסטיק. לאחר מכן החזירו מג'די לביתו. לדבריו, סיפר למג'די שבכוונתו למלא את החבית בזיתים ולהזמין פועלים מהשטחים שיבואו לאסוף את החבית (עמ' 47-49, עמ' 89-95, ת/ב6). הנאשם טען, כי מיקם את החבית על גרם המדרגות למעלה, מעל לדירת הדודה (עמ' 3, ת/ב6; עמ' 47-49, ת/ב6). בהמשך טען, כי הצטייד במספר בקבוקים במטרה למלאם בסולר או בנזין (עמ' 76-79, עמ' 127). לדברי הנאשם, תוכניתו היתה להכניס את המנוחה לתוך החבית ולאחר מכן לשרוף אותה, אלא שהתוכנית לא יצאה לפועל בסופו של יום, משום שהתברר לו שפתח החבית קטן מדי (עמ' 3, ת/ב6); בהמשך חקירתו הבהיר כי **אילו היה מצליח בתוכניתו המקורית להעלים את הגופה, לא היה מסגיר את עצמו למשטרה** (עמ' 115, 128, ת/ב6). לפי תיאורו, ההחלטה להכניס את הדודה המנוחה למקרר, היתה כדי שלא ייווצר סירחון והגופה תתגלה (עמ' 112-113, ת/ב6).

עוד הוסיף הנאשם, כי לאחר שתקף את המנוחה באמצעות הגרזן במצח ובראש, **ניסתה המנוחה להימלט, אולם הוא הפילה על בטנה, התישב עליה כשהוא מחזיק בידו השמאלית בעורפה ובאמצעות ידו הימנית היכה בראשה עם הגרזן כחמש עד שבע פעמים**. לאחר מכן דקר אותה בגבה כארבע עד שש דקירות (עמ' 58-60, ת/ב6). לאחר שהבין כי היא אינה בין החיים, משך את הגופה על השטיח מהחדר ועד למטבח, ניקה את חדר השינה במים ובסבון והניח במקום שטיח אחר (עמ' 61-62, ת/ב6).

עוד תיאר הנאשם, כי לאחר שניקה את הבית, דאג להכניס את המגבות עימן ספג את הדם מהרצפה, וכן את השטיח המגואל בדם - לתוך שקיות זבל והניח אותן בסלון, במטבח ושתי שקיות נוספות במקלחת (עמ' 72-73, ת/ב6). לאחר שעתיים החל שוב לנזול דם מהמקרר, אז ניקה שוב את הדם באמצעות מגבות וסבון (עמ' 74-75, ת/ב6).

הנאשם הוסיף, כי לפני שהסגיר עצמו למשטרה הסתובב מספר שעות ברחובות ופגש ליד ביתו שלושה בחורים: מוחמד שוואת מחאג'נה, מועאד שהנונו ומחאג'נה איאד מוחמד נאיף, שידעו זה מכבר, כי הוא מתכנן לפגוע בדודתו, משום שכחודש וחצי קודם לאירוע שיתף אותם בכוונתו לפגוע בה (עמ' 100-106, ת/ב6). לדבריו, גם בחור בשם אסעד אבו זעים מחאג'נה ידע שהוא מתכנן להמית את המנוחה לאחר שפנה אליו בשעתו **וביקש לקנות ממנו נשק** (עמ' 107-109, ת/ב6).

יצוין, כי לקראת סוף החקירה **נראה הנאשם צוחק**, וכשנשאל מדוע הוא צוחק השיב: **"בגלל הלכה (הכוונה למנוחה) תאמין לי... כן תאמין לי אני מבסוט. תאמין לי"** (עמ' 121, ת/ב6). גם בהמשך טען הנאשם, כי הוא לא כועס על עצמו בגלל המעשה אלא דווקא **"מבסוט"** שהמנוחה אינה בחיים (עמ' 123-124, 136, ת/ב6); וכן, כשנשאל אם הוא מצטער על המעשה, השיב: **"לא מה פתאום? מי אמר לך אני מצטער, מצטער על זה?"** (עמ' 129, ת/ב6) וכן: **"רציתי לשרוף אותה גם, אתה אומר לי אני מצטער?"** (עמ' 130, ת/ב6).

כשנשאל על יחסיו עם דודתו השיב, **כי היחסים ביניהם לא היו טובים**, היא ידעה שהוא אינו אוהב אותה, **וגם היא עצמה אהבה את אחיו, מוחמד, יותר משאהבה אותו** (עמ' 133-134, 136, ת/ב6).

בחקירה זו סירב הנאשם לצאת לשחזור שכן חשש מהמפגש עם שכניו ובני משפחתו, אשר כועסים עליו בשל מעשיו (עמ' 134-135, ת/ב6).

16. רס"מ שמש סיפר בעדותו, כי הנאשם השיב בתחילת חקירתו שהוא אינו מעוניין להיוועץ עם עורך-דין, וזאת משום שכבר נפגש עם עורך דין בתחנת המשטרה (כך גם עולה מתמלול החקירה - עמ' 2-3, ת/ב6; עמ' 1, ת/ב6). עוד תיאר רס"מ שמש, כי הנאשם הבין במה הוא נחשד והשיב על השאלות בחקירה ברצף, וכן: **"[...] הוא זרם בחקירה,**

הוא היה רציף, כל שאלה הוא ענה בצורה נהירה וברורה" (עמ' 14 לפרוט').

17. פקד מולא ביאן:

פקד מולא ביאן שימש כראש צוות החקירה בתיק זה והשתתף במספר פעולות חקירה (מסמכים הקשורים לעד: ת/6; ת/6ב - חקירה בה השתתף לסירוגין; חקירת הנאשם מיום 19.6.13, שעה 10:59 - ת/9-9ב; ת/9ג; שחזור - ת/10-10ג; ת/10ה; חקירת הנאשם מיום 23.6.13 - ת/11; חקירת הנאשם מיום 23.6.13, שעה 13:28 - ת/12-12ב; ת/14).

18. **באימרתו השלישית** של הנאשם, מיום 19.6.13, שעה 10:59, בה השתתף פקד ביאן, סיפר הנאשם כי אירוע ההמתה התרחש בין השעות 15:20-15:45 (עמ' 6, ת/9ב), וכי לאחריו נשאר בבית המנוחה ועישן, קופסה עד קופסה וחצי של סיגריות (עמ' 9-10, 22, ת/9ב).

כן הוסיף, כי יום למחרת האירוע הכניס את החבית הכחולה לדירתה של המנוחה, אך לא ניסה לדחוף פנימה את הגופה, משום שהבין שהדבר בלתי אפשרי (עמ' 6-7, 12, ת/9ב). כן הבהיר, כי כשרצה להכניס את גופת המנוחה לתוך המקרר בשנית, ניתק את המקרר מהחשמל, השכיב את המקרר, קרע את הניילונים שהיו עליו מיום קודם, ולאחר מכן חיבר את החשמל חזרה (עמ' 11, ת/9ב). עוד מסר הנאשם, כי הבקבוקים בהם תכנן למלא סולר כדי לשרוף את גופת המנוחה, הם בקבוקי מיץ ושמן שלקח מבית המנוחה ואותם רוקן (עמ' 18-19, 9, ת/9ב). כן הוסיף הנאשם, כי זרק את מפתח "הרב בריח" של הדלת הראשית בדירת המנוחה, ברחוב, ליד חצר הבניין ואת יתר המפתחות הניח בארון ליד הטלפון בדירת המנוחה (עמ' 16-18, 8, ת/9ב). לדבריו, באותו מקום הניח גם את הארנק של המנוחה ואת טבעת הזהב אותה הסיר מאצבעה, שכן בתחילה, כשעוד דבק בתוכניתו לשרוף את גופת המנוחה, דאג לכך שלא יישארו ראיות כלשהן, שיהיה בהן כדי לזהות את המנוחה לאחר שריפת הגופה (עמ' 19-20, ת/9ב).

הנאשם הוסיף פרטים נוספים, לפיהם ביום האירוע, יום שבת, הלך לביתו של ג'אבר בשכונת עין אברהים, כדי לבקש ממנו שיסיעו לחנות חומרי הבניין, ואולם פגש שם את אמו של ג'אבר אשר אמרה לו כי ג'אבר יחזור הביתה רק בסביבות 09:30-10:00. לאחר מכן התקשר לג'אבר ממכשיר הטלפון של אחותו סברין, אך הוא לא ענה, ולבסוף פגש את ג'אבר ברחוב, כשהאחרון עבר במקום עם רכבו, והם סיכמו שג'אבר יאסוף אותו בשעה 10:30. לדברי הנאשם, הוא מסר לג'אבר את מספר הטלפון הנייד של אמו, אותו היא השאירה בבית (עמ' 32, ת/9ב). הנאשם המתין לג'אבר ליד חנות תכשיטים, ובשעה 11:10 הגיע ג'אבר לאסוף אותו, ברכב פרטי בצבע כחול (עמ' 23-26, ת/9ב). לדברי הנאשם, בתחילה נכנס לחנות קטנה, ליד האטליז של מש' אבו דגש, שם קנה שקיות אשפה ולאחר מכן קנה בחנות לחומרי בניין את יתר הציוד שהצטייד בו (עמ' 26-27, ת/9ב).

בחקירה זו הוסיף הנאשם, כי לאחר שחזר מחנות חומרי הבניין וג'אבר עזב באותו יום שבת, בסביבות השעה 13:30, הלך לקנות לעצמו מכשיר טלפון מחנות טלפונים של אברהים אחמד מחאג'נה, הקרובה לביתו, ושילם 400 ₪ (עמ' 34, ת/9ב); לדבריו, זה המכשיר שנתפס על ידי המשטרה. בהמשך, התקשר לג'אבר לעדכן אותו במספר הטלפון החדש שלו, כדי שג'אבר יתקשר ישירות אליו ולא למספר הטלפון של אמו. לאחר מכן, כיבה את הטלפון הנייד, עד לשעה 21:00 לערך. באשר להמשך האירועים באותו ערב, חזר על גרסתו מאימרתו הקודמת, לפיה התקשר לאמו ולאחיו חסן, אמר להם שהוא נסע לחבר בתל אביב, ולבסוף חזר לביתו בסביבות חצות.

לדברי הנאשם, למחרת (ביום ראשון) שוב התקשר לג'אבר בסביבות השעה 09:30-09:45 וסיכם עימו שהוא יחכה לו ליד חנות התכשיטים. הפעם הגיע ג'אבר ברכבו הגדול, מסוג "פולקסווגן" בצבע לבן. הוא לקח עימו שקית ובה שתי

מברשות צבע והם נסעו לבחור בשם עבדאללה מחמד חאג' יונס משכונת עין-חאלד, המתגורר בשכונות לדירה שמשפץ הנאשם, באותה שכונה. הנאשם ישב עם עבדאללה כרבע שעה וביקש ממנו "לדאוג לאמו ולאחיו אם יקרה משהו", כלשונו. אותו עבדאללה חשד שמהו קרה, אולם הנאשם שחש בכך, הרגיע את עבדאללה כשאמר לו שלא קרה דבר (עמ' 40-42, ת/9).

עוד הוסיף הנאשם כי לאחר שהרגיע את עבדאללה עוד הוסיף חיוך: "...אני אמרתי לו שאין כלום ובסוף אפילו צחקתי שלא ירגיש משהו ויצאתי מהבית" (עמ' 4, ת/9).

עוד תיאר הנאשם, כי בזמן שישב אצל עבדאללה, המתין ג'אבר ברכב. לאחר מכן ביקש מג'אבר להסיעו לביתם של היאם ויוסף פרטושי, שעמם יש לו סכסוך על רקע חשד קודם כי הוא ואחיו שרפו את הטרקטור שלם, וזאת בכוונה לעשות עימם עתה "סולחה" (וכפי הנראה, ביקש לא להשאיר אחריו לאמו "סכסוכים פתוחים"). בשלב מסוים התקשרה היאם למשטרה והנאשם מנגד ביקש מג'אבר לחזור ולאסוף אותו, משום שחשש שיהיה "באלאגן" (עמ' 42-46, ת/9). בדרך חזרה לכיוון בית הדודה, הזמין הנאשם את ג'אבר לאכול. הנאשם טען, כי בגין נסיעתו הראשונה עם ג'אבר שילם לו 200 ₪ ובגין הנסיעה הנוספת, שילם כ-200 ₪ נוספים (עמ' 47, ת/9).

באשר למג'די סיפר, כי ביום ראשון, בסביבות השעה 07:50-08:00 התקשר מבית אמו למג'די וביקש ממנו לאסוף אותו. מג'די הגיע בסביבות השעה 08:30, והוא אמר לו שהוא צריך לחפש חבית לזיתים. תחילה נסעו לשכונת 'מעאווייה', אך משלא מצאו חבית, המשיכו לשכונת 'קינה', שם הבחין בחנות סגורה ועליה שלט "נאדר". כששאל את אשתו של בעל הבית אם הם מוכרים חביות, השיבה זו בחיוב ונכנסה לקרוא לבעלה. לבסוף הנאשם קנה מנאדר חבית ו"ג'ריקן", בו תכנן למלא בנזין - תמורת 50 ₪.

לאחר מכן נסעו חזרה לבית אמו, הורידו את החבית וה"ג'ריקן". הנאשם שילם למג'די סך של 150 ₪ ומג'די עזב את המקום (עמ' 49-54, ת/9).

הנאשם סיפר, כי בשעות הצהריים התקשר שוב למג'די וביקש ממנו שיאסוף אותו. בשעה 13:00-13:30 הגיע מג'די והם נסעו לבית אחותו, מרווה, אצלה שהה כ-40 דקות, לאחר מכן מג'די החזירו הביתה. בשלב זה, כשעמד בחוץ כדי לבדוק אם מריחים דבר מה מהדירה, ראה אותו שכן בשם אסעד אבו זעים אשר איים עליו, לפי דבריו, כי אם יקרה דבר מה לדודתו, אז גם לו "יקרה משהו לא טוב". הנאשם הסביר, כי הוא מניח שאסעד שמע משהו מאותם צעירים מהם ביקש "לשמור על אמו" או שחשד שמהו עומד להתרחש, משום שכחודש וחצי לפני כן ביקש ממנו נשק (עמ' 54-57, ת/9).

במהלך החקירה נתן הנאשם את הסכמתו לערוך שחזור בזירת האירוע (עמ' 11, ת/9) ואף זיהה את מספרי הטלפונים בהם השתמש.

19. **באימרתו הרביעית** מיום 23.6.13 שעה 13:28 (ת/12-12/ב) הוצג בפני הנאשם סרטון מצלמות האבטחה של חנות חומרי הבניין שבה לדבריו רכש את הגרזן, הסכין ויתר הציוד. הנאשם זיהה את עצמו וכן את עובד החנות שסייע לו. כן זיהה את הגרזן, שרכש, ובו השתמש, כדי להמית את המנוחה (דיסק 535/13, שעה 11:41, ת/28, מצלמה 3).

בנוסף, זיהה הנאשם את עצמו בסרטון מיום 15.6.13, שעה 11:27 בחנות הטלפונים הסלולאריים של אברהים גליון (עמ' 2, ת/12; כן ר' באשר להעתקת החומר מהמצלמות - ת/73), שם רכש, כאמור, טלפון נייד.

במהלך החקירה כשהטיח החוקר בנאשם כי יש עד שראה את המנוחה ביום ראשון, פרץ הנאשם בצחוק וטען שביום ראשון גופת המנוחה כבר היתה במקרר (עמ' 23, ת/12ב), וכלשונו:

"ראו אותה? מה פתאום אני רצחתי אותו (צ"ל אותה) ביום שבת בארבע ולא נכנסתי לבית שלי מה יש? יצאה מהבית אחרי ארבע. מה היא תצא כשהיא מתה מה היא רוח רפאים? חח..."

בחקירה זו סיפר, כי בחור בשם מועאד איוב (שנונו) פנה אליו כחודש לפני האירוע, והחל לרמוז לו כי דודתו אינה הגונה משום שהיא רוצה להוציאם מן הבית וניסה להתחבר עימו. לדבריו, מועאד נהג לשבת מדי יום על המדרגות המובילות לבית המנוחה. באחד הימים פנה אליו מועאד ואמר לו כי הוא רוצה לשדוד את המנוחה כשתיסע לירושלים, ובהמשך אף הציע לו מועאד לשמש כתצפיתן. לטענתו, הוא לא רצה לשתף פעולה עם מועאד, ולכן אמר לו כי דודתו שומרת את כל הכסף בבנק (עמ' 9-4, ת/12ב). מעבר לכך, לא היה כל קשר בינו לבין מועאד.

בהמשך אמר הנאשם:

"אבל תאמין לי אני לא מתחרט על מה שעשיתי איתה, תאמין לי אני לא מתחרט... היא טעתה בדיבור כן היא טעתה הרבה... כי סבא שלי לא מת מוות טבעי מאלוהים... היא רצחה אותו רק היא רצחה אותו..." (עמ' 10, ת/12ב).

בעדותו בבית המשפט השיב פקד ביאן, כי במקרים בהם מתעורר אצלו חשד כלשהו כי חשוד כלשהו מתנהג באופן חריג, הוא נוהג להפנותו לבדיקה פסיכיאטרית, ואולם במקרה זה לא הבחין בסימנים מוזרים כלשהם. עם זאת הבהיר, כי על פי הנחיה פנימית, קיימת חובה להפנות כל חשוד ברצח לבדיקה פסיכיאטרית, וכך נעשה גם בעניינו של הנאשם, וזאת עוד בטרם הארכת המעצר הראשונה (עמ' 18 לפרוט').

כן השיב פקד ביאן, כי היה מודע להמלצת בית החולים רמב"ם להפנות את הנאשם לבדיקה מעמיקה יותר בבית החולים "שער מנשה". עם זאת טען:

"[...] אני מראין כל עצור, במקרה זה התראין אצלי, אני חותם עליו אסמכתא והוא דיבר מאוד בצורה לעניין, לא היה שום סימן, המלצה - כבודה במקומה מונח, אולי הם ראו איזשהו סימן, אני לא ראיתי. הוא דיבר מאוד לעניין, זכר כל פרט, נראה לי נורמטיבי. אני לא ראיתי בתעודה שום דבר המצריך בדיקת בני משפחה.

ש. גם בחקירה הוא חייך מדי פעם?

ת. נכון, הוא חייך כי היה באוירה טובה.

ש. הוא מתאר לך רצח לטעמי אכזרי עם גרזן ובכל זאת הוא מחייך. האם זה לא הדליק אצלך נורה אדומה?

ת. לא, אני ראיתי בזה שהוא שלם עם המעשה בעקבות החלטה שגיבש קודם לכן לעשותו. לא רואה הבדל בין אחד שיורה באקדח ורוצח אדם לבין אדם שרוצח בגרזן, התוצאה אותה תוצאה. אחד מודה ומרוצה מהתוצאה של מעשיו, והשני לא רוצה להפליל עצמו". (עמ' 18 לפרוט').

20. **פקד ליאור הררי:**

בתקופה הרלוונטית לחקירה שימש פקד הררי כראש צח"מ, אולם בתיק זה לא היה חלק מצוות החקירה והובא רק

לצורך ביצוע השחזור עם הנאשם (השחזור מיום 20.6.13, ת/ת-10/10; בשחזור השתתף גם החוקר באסל נטור כמתורגמן - עמ' 25 לפרוט').

יצוין כבר עתה, כי ניתן היה להתרשם מצפייה בתקליטור השחזור, כי כשם שהנאשם שיתף פעולה וענה באופן ענייני ומפורט בחקירותיו, כך גם במהלך השחזור היה הנאשם רגוע והסביר את מעשיו באופן שקול, ענייני, מאורגן ומפורט.

עוד לפני היציאה לשחזור, כשנשאל הנאשם אם הוא יוצא לשחזור מרצונו, אמר הנאשם: **"בטח מרצוני, אני לא מצטער על הדבר הזה, מה? אני... אם הייתי מצטער לא הייתי מגיע ומודה במה שעשיתי, לא הייתי מגיע בעצמי לתחנה"** (עמ' 2, ת/ת-10/10).

בתחילת השחזור הוביל הנאשם את החוקרים לבית הדודה, שם לטענתו רצח אותה. יצוין, כי במהלך השחזור נראה הנאשם מדריך את החוקרים בסמטאות אום אל פאחם עד למקום. עם הגיעם לאזור הזירה, הודיע הנאשם כי אינו מוכן לרדת מן הרכב המשטרתי במקום מרכזי, כדי להימנע ממפגש עם אנשים (עמ' 5,7, ת/ת-10/10; דקה 00:11:00 לת/ת-10/10).

במהלך השחזור חזר הנאשם על גרסתו לאירועים, תוך שהצביע בזירה על המקומות הרלוונטיים; בין היתר הצביע הנאשם על המקום בו זרק, לדבריו, את מפתח דלת הדירה (דקה 00:13:10 לת/ת-10/10; עמ' 6, ת/ת-10/10; המפתח לא נמצא - ר' גם מזכר ת/ת-10/10). הנאשם הדגים כיצד טיפס על כיסא אותו הניח קרוב לכניסה לדירת אמו וזאת כדי להגיע לחלון דירת הדודה המצוי מעל כניסה זו, לאחר מכן נכנס למרפסת ומשם דרך חלון המטבח לתוך דירתה, פתח את הבריה (הלשונית) בדלת המחברת בין הדירות לעבר חדר המדרגות (החל מדקה 00:21:29 לת/ת-10/10 הצביע הנאשם על הדלת המקשרת בין הדירות ומדקה 00:22:35 לת/ת-10/10, הצביע הנאשם על המרפסת דרכה טיפס אל בית הדודה).

לפי תיאור הנאשם, את דלת חדר השינה של המנוחה פתח באמצעות מפתח שלקח משכן בשם ג'מאל יומיים קודם לרצח, ללא ידיעתו. לדבריו מדובר במפתח "רגיל" המתאים לכל הדלתות הישנות (החל מדקה 00:25:00 לת/ת-10/10; עמ' 12-13, ת/ת-10/10). כן הצביע הנאשם על המקום מתחת לספה בו הניח את הציוד שקנה בחנות חומרי הבניין, וזאת כדי שדודתו לא תבחין בדבר בעת כניסתה, אך את הגרזן והסכינים הניח, לפי תיאורו, בחדר השינה של הדודה כדי שיהיו זמינים. את בגדיו הניח מתחת לשולחן (החל מדקה 00:28:00 לת/ת-10/10; עמ' 14, ת/ת-10/10).

לדבריו, הוא קנה גרזן וסכין, ואילו סכין נוסף, קטן, נטל מהמגירה בדירת המנוחה (החל מדקה 00:29:00 לת/ת-10/10; עמ' 15, ת/ת-10/10). כן הדגים הנאשם כיצד המתין בדירה כשהוא ישוב על הספה עד שדודתו תחזור, כשלדבריו בכל אותו פרק זמן שתה רק מים. בשעה 15:15 פתח את דלת חדרה של המנוחה באמצעות המפתח שהביא עימו, סגר את דלת החדר, הסתיר את הסכין, ואת הגרזן הניח בעמידה מאחורי הדלת, כך תכנן לתקוף אותה תחילה באמצעות הגרזן (החל מדקה 00:31:40 לת/ת-10/10; עמ' 17-18, ת/ת-10/10).

לדבריו, הוא הסתתר מאחורי הדלת עד ששמע את המנוחה מגיעה ומדליקה את האורות והטלוויזיה, וכשהגיעה המנוחה לכיוון דלת חדרה והציצה עם ראשה אל מאחורי הדלת, שם עמד, היכה אותה לראשונה במצח באמצעות הגרזן (עמ' 19-20, ת/ת-10/10; החל מדקה 00:35:05 לת/ת-10/10). בשלב זה החלה דודתו לצעוק: **"לא, לא"** וניסתה לברוח, אך הוא דחף אותה על הרצפה, התיישב על גבה והמשיך להכות בראשה עם הגרזן עוד כחמש עד שבע מכות (החל מדקה 00:36:20 לת/ת-10/10). לאחר מכן, הלך להביא את הסכין, אותו החביא קודם, ודקר את דודתו בין 4 ל-6 פעמים בגבה (עמ' 20-22, ת/ת-10/10; החל מדקה 00:37:19 לת/ת-10/10). הנאשם הצביע שוב על החתך שנגרם לו בכף היד במהלך האירוע (דקה 00:39:10 לת/ת-10/10). בהמשך הנאשם לקח את הסכינים והגרזן לברז בכיור, עישן סיגריה, נעל את דלת

הבית והניח את המפתח בצד (החל מדקה 00:39:20 לת/10; עמ' 23, ת/10). בהמשך, ניתק את המקרר מזרם החשמל, רוקן את תכולתו והוציא את מדפיו (החל מדקה 00:45:35 לת/10), השכיב את המקרר על הרצפה כדי שיוכל להכניס את גופת המנוחה פנימה (החל מדקה 00:41:28 לת/10); כן טען הנאשם, כי את המקרר השעין על גבי מאפרה כדי שיהיה לו קל להרימו ולהעמידו (החל מדקה 00:42:30 לת/10). את גופתה של המנוחה גרר על השטיח לכיוון הסלון ועטף אותה בסדין ובשקית ניילון (עמ' 24-25, ת/10; החל מדקה 00:40:44 לת/10). לאחר מכן גלגל את השטיח עליו שכבה המנוחה ושהוכתם בדם, הכניסו לשקיות זבל ירוקות יחד עם סדינים ומגבות בהם ספג את הדם (עמ' 27, 30, ת/10; החל מדקה 00:48:30 לת/10). כן הצביע הנאשם על השטיח האדום שהיה מונח מתחת למנוחה (עמ' 21, ת/10).

לפי תיאור הנאשם, לאחר שהכניס את גופת המנוחה למקרר, ליפף את המקרר בנייר דבק והעמיד אותו חזרה (החל מדקה 00:46:15 לת/10). כן הסביר הנאשם, כי גרר מאוורר למקום, כדי לנסות להיפטר מהריח (עמ' 26, ת/10; החל מדקה 00:43:30 לת/10). לאחר מכן שטף את הרצפה במים ובסבון, פתח בקבוק והחל לשתות ולעשן במשך כשעה (החל מדקה 00:49:35 לת/10; עמ' 31, ת/10). לאחר כשעה, כשהבחין כי נוזל דם מתוך המקרר, הביא מגבות מהארון, הניח אותן מסביב למקרר ושפך עליהן סבון (החל מדקה 00:51:10 לת/10; עמ' 32, ת/10). בהמשך הסביר כי שפך תכולת בקבוק בושם השייך למנוחה על השטיח ועל הרצפה, כדי למנוע את התפשטות הריח שעלה מהגופה (החל מדקה 00:51:50 לת/10; עמ' 32, ת/10).

עוד תיאר הנאשם, כי בסביבות השעה 18:30 עבר דרך הדלת הפנימית המקשרת בין הדירות ויצא לטייל בחצר (החל מדקה 00:53:40 לת/10). באותו זמן שהתה אמו אצל אחותו. הנאשם ניסה להתקשר לג'אבר, נהג ההסעות, כדי שיאסוף אותו, אולם מאחר שג'אבר היה עסוק, חזר בסביבות 19:10 לדירת הדודה כדי לתכנן מה לעשות עם הגופה (עמ' 33-34, ת/10; החל מדקה 00:54:20 לת/10). בשעה 24:15 עזב את דירת המנוחה, הניח את צרור המפתחות של דודתו על השולחן, נטל את מפתח הדלת הראשית של דירת המנוחה, ויצא מהדירה, דרך הדלת (החל מדקה 00:56:00 לת/10). בערך כחצי שעה לאחר חצות, צלצל בפעמון דירת אמו ונכנס הביתה לישון (עמ' 34, ת/10).

עוד המשיך ותיאר הנאשם, כי למחרת בבוקר, יום ראשון, המתין עד שאמו תצא מן הבית למועדון הקשישים, וכשזו יצאה, יצא גם הוא החוצה, כדי לבדוק אם יש ריח. לאחר מכן נכנס הנאשם לדירת המנוחה כדי לבדוק את הריח בתוך הדירה. מאחר שנזל בינתיים עוד דם, נאלץ להניח על הרצפה מגבות נוספות עם סבון. לאחר מכן התקשר הנאשם למג'די כדי שזה יסיעו לחפש חבית, בה תכנן להטמין את גופת המנוחה, ובהמשך קנה הנאשם חבית כחולה עם מכסה שחור (החל מדקה 00:57:00 לת/10). לדבריו, הכניס את החבית לבית הדודה והניח אותה ליד המקרר (הנאשם הצביע על המקום בו הניח את החבית בדקה 00:58:03 לת/10). כשפתח הנאשם את המקרר וראה את הגופה, הבין כי לא ניתן להכניסה לתוך החבית, על כן סגר חזרה את המקרר, הדביק שוב את דלתותיו והצמיד את המקרר לכיריים שעל השיש, כדי שדלת המקרר לא תיפתח (החל מדקה 00:58:15 לת/10; עמ' 36-37, ת/10). לדבריו, הכין על השיש בקבוקים, בהם תכנן למלא בנזין (החל מדקה 01:00:54 לת/10; עמ' 38, ת/10).

כן טען הנאשם, כי הכניס את בגדיה של המנוחה, יחד עם תעודת הזהות, דרכון וכרטיסים נוספים לתוך שקית, אותה התכוון לשרוף, אולם כשהחליט להסגיר את עצמו, הוציא אותם מן השקית (החל מדקה 01:01:35 לת/10; עמ' 38-39, ת/10); הנאשם הצביע על המקום בו הניח את המדפים שהוציא מן המקרר (החל מדקה 01:03:00 לת/10); כן הצביע על מזוודה, אליה תכנן להכניס את החפצים (החל מדקה 01:03:30 לת/10), וזאת כדי ליצור את

הרושם שהמנוחה החליטה לעזוב מרצונה, כמו כן הצביע על שמיכה כחולה, עליה הניח את החבית (החל מדקה 01:04:10 לת/ב; עמ' 40, ת/ג10).

לשאלת החוקר באסל נטור חזר והבהיר הנאשם כי הסגיר את עצמו למשטרה רק משום שהבין כי לא יוכל להעלים את גופת המנוחה (דקה 01:04:40 לת/ב10).

יצוין, כי בסוף השחזור ניתן לצפות באחד השוטרים מטפס באמצעות כסא למרפסת בית המנוחה, ללמדנו, שניתן לטפס לדירת המנוחה, כפי שתיאר הנאשם.

21. במענה לשאלה שהפנה הסנגור לעד פקד הררי בחקירה נגדית, האם במהלך השחזור הבחין הנאשם בדמויות דמיוניות - השיב העד כי הנאשם הבחין בשוטרים שהיו ב'לבוש אזרחי' וסבר כי מדובר בשכנים או באזרחים (עמ' 12 לפרוט'); יצוין, כי הסנגור חקר גם את העד באסל נטור בעניין זה, והאחרון השיב כי אינו זוכר אירוע כזה (עמ' 26 לפרוט').

אציין כבר עתה בעניין זה, כי מצפייה בתקליטור השחזור עולה, כי בשלב מסוים אמר הנאשם כי הוא רואה שאנשים מביטים לעברו ולעבר השוטרים שליוו אותו, או אז אחד החוקרים בתגובה הסביר לו כי מדובר בהשתקפות שלו ושל השוטרים שאיבטחו את הזירה, בחלונות הבית שממול (דקה 00:16:15 לת/ב10).

פקד הררי השיב, כי בזמן השחזור לא הבחין בהתנהגות מוזרה מצד הנאשם, נהפוך הוא, הנאשם טרח וסיפר על האירוע לפרטיו, ענה לכל השאלות, וכיוון את החוקרים למקומות רלוונטיים, התומכים בפרטי האירוע שדווח על ידו (עמ' 13 לפרוט').

ואכן, צפייה בתקליטור השחזור מאשרת התרשמות זו.

22. **באסל נטור:**

העד באסל נטור חוקר בימ"ר חוף, השתתף, כאמור, בשחזור שנערך עם הנאשם בזירת העבירה. כמו כן, גבה את אימרתו החמישית של הנאשם מיום 30.6.13, שעה 14:47 (ת/ב13-ת/ג13); בנוסף, ערך העד מספר מזכרים (ת/ב15, ת/ב20, ת/א20).

כשנשאל באסל נטור על ידי הסנגור, אם לא התעוררו אצלו חשדות באשר למצבו הנפשי של הנאשם, השיב כי כפי שנעשה בכל חקירה בחשד לביצוע רצח, גם במקרה זה, נשלח הנאשם לבדיקה פסיכיאטרית ולאחר מכן אף הועבר להסתכלות בבית החולים "שער מנשה" (עמ' 27 לפרוט'). כשנשאל נטור, מדוע לא הקשה עם הנאשם בחקירה כדי לוודא שהוא אינו בודה את הסיפור מלבו, השיב כי **הנאשם מסר פרטים מוכמנים כה רבים, שרק מי שביצע את הרצח יכול היה לדעת אותם, כך שלא התעורר אצלו ספק כי הנאשם דובר אמת** (עמ' 28 לפרוט').

גם בחקירה זו, שהתקיימה בבית החולים "שער מנשה", השיב הנאשם כי אינו רוצה להיוועץ עם עו"ד (עמ' 11, ת/ב13). הנאשם הסביר את השיחות היוצאות ממכשיר הטלפון הנייד שהיה ברשותו, וכן נשאל על מה שתועד במצלמות סמוך לחנות התכשיטים בין השעות 13:27-15:40. הנאשם הסביר כי ייתכן ומדובר ביום ראשון בשבוע (למחרת האירוע) ולא בשבת, משום שבשבת, המתין בשעות אלה בבית המנוחה (ת/ב13; עמ' 30, ת/ב13). הנאשם עמד על גרסתו כי זרק את מפתח דלת הכניסה במקום עליו הצביע בשחזור (ת/ב13; עמ' 35, ת/ב13).

הנאשם חזר וטען כי נטל את המפתח ששימש אותו לפתיחת דלת חדר השינה של המנוחה מתוך דלי מסמרים שהיה במחסן של ג'מאל, ללא ידיעתו (עמ' 2, ת13ב).

כן מסר כי ביום ראשון, כעשרים דקות לפני שהסגיר את עצמו, שאל אותו בחור המכונה "זוהר" (הכוונה למחמוד אסעד אחמד מחאגנה (אבו זעים - ת70), בנו של אסעד מחאג'נה) היכן דודתו, והוא סיפר לו, כדי להרגיעו, כי לא אירע לה דבר והיא יצאה מהבית באותו יום (יום א') עם מתנות בידה. באותן נסיבות, ביקש הנאשם מזוהר "לשמור" על אמו ומשפחתו, אם יקרה דבר מה. בתגובה אמר זוהר לנאשם, כי אם ירצח את המנוחה, תבוא קללה על משפחתו. לאחר מכן התקשר הנאשם למג'די וביקש ממנו לקחת אותו לתחנת המשטרה (עמ' 3-5, ת13ב); לדבריו, זוהר מסר את הדברים הללו לאביו, אסעד, שעמד רחוק יותר.

הנאשם התעקש כי ביקש מזוהר, אבו אלעבד ומועאד לשמור על אמו ועל אחיו אם משהו יקרה, וכן הוסיף, כי אבו אלעבד אף התקשר לאחיו של הנאשם, חסן, כדי לעדכן אותו על כך (עמ' 30, ת13ב).

בחקירה זו הוסיף הנאשם, כי ביום האירוע יצא מדירת המנוחה כחצי שעה עד ארבעים דקות לאחר מעשה ההמתה והלך לחנות של אחמד גליון, ממנו קנה את מכשיר הטלפון הנייד וחבילת ניילון באורך 4 מטרים תמורת 20 ₪. לדברי הנאשם, בשעה 18:00, נכנס לבית אמו, ששה שוקו, ואמר לה כי בסביבות השעה 19:00 ייסע לתל אביב. אמו אמרה שהיא הולכת לבקר מכרה ותחזור הביתה עד אז. כשיצאה אמו מן הבית, עלה שוב לבית דודתו וכיבה את הטלפון. בסביבות 21:00-21:30 ניסה להתקשר לאמו, אך היא לא ענתה לטלפון ועל כן החליט להתקשר לאחיו חסן. כן הוסיף כי ביקש מחסן למסור לאמם שהוא הגיע לת"א, אך מכיוון שלא סמך על חסן שימסור זאת לאמו, התקשר אליה לאחר מכן בעצמו שוב (עמ' 37-39, ת13ב).

הנאשם סיפר לחוקר נטור כי כאשר הגיע לתחנת המשטרה להסגיר את עצמו, השוטרים במקום הופתעו וחשבו כי הוא לא נורמאלי: **"בטח משוגע... כן, ככה אמרו חולה או משהו, אמרתי להם לא", ובהמשך טען: "הם לא האמינו בכלל, אבל אחרי שהלכו הם היו בטוחים, והתחילו להיאסף ככה כולם..."** (עמ' 29, ת13ב).

ממזכר שערך באסל נטור שעניינו "ביקור פרקליטה בזירת העבירה" (ת15) עולה, כי בתאריך 2.7.13 נלוותה הפרקליטה המטפלת בתיק, עו"ד גב' ענת שטיינשניד, לסיור, בו השתתפו גם השוטר מולא ביאן ושרון, רכז המודיעין של תחנת אום אל פאחם, וביקרו בין היתר בחנות חומרי בניין בשם "אלשמאלה" באום אל פאחם. במהלך הביקור במקום, סיפר אחד מעובדי החנות, כי הנאשם ביקר בחנות וחיפש שקיות, נייר דבק וגרזנים. במהלך הסיור ביקרו גם במחסן ביתו של ג'מאל (שכנו של הנאשם), שם נמצא דלי עם מסמרים. אותו ג'מאל מסר כי הוא נוהג להשאיר את דלת המחסן פתוחה באופן קבוע. כן ביקרו בזירת הרצח, שם נמצא, בין היתר, ארנקה של המנוחה, ובו סכום כולל של 2,550 ₪ (ת14, מזכר שערך מולא ביאן).

23. **אימרתיו של הנאשם במשטרה הובאו לעיל בפירוט כדי להדגיש את אופן התנהלותו של הנאשם בעת שנחקר, בנסיבות בהן טרח לרדת לפרטי פרטים של מעשיו לפני ההמתה, בזמן ההמתה ולאחר מכן, תוך מאמץ שלא להחסיר דבר ולהציג את התמונה המלאה, אשר היתה זכורה לו היטב.**

עדים שפגשו את הנאשם סמוך לאירוע התומכים ומחזקים את גרסתו האמורה לעיל:

24. **מר אברהים גליון (פרוטוקול עמ' 23-25)**

העד הוא בעל חנות טלפונים סלולאריים, המצויה במרחק של כ-200 עד 300 מטרים מבית המנוחה (אימרת העד - עמוד 17)

ת/19; תקליטור מצלמות החנות בו ניתן להבחין בנאשם - ת/19א; מזכר על תיעוד הקנייה במצלמות האבטחה של החנות - ת/92). בעדותו אישר העד את תוכן אימרתו, שהוגשה בהסכמה, לפיה ביום האירוע הגיע הנאשם לחנותו ורכש ממנו מכשיר נייד מסוג "סוני אריקסון". לפי תיאורו של אברהם, הנאשם נכנס לחנותו והוא הכין לו "אספרסו", הם דיברו כחמש דקות והנאשם שילם על כך (עמ' 24-25 לפרוט').

העד גליון השיב לשאלת החוקר כי לא הבחין בכללך או בכתמי דם על הנאשם (כנראה באותו שלב חשב החוקר כי מדובר בקניה שהיתה לאחר ההמתה), וכן הוסיף כי **הנאשם לא היה לחוץ ואף נראה "רגוע"**. כאשר נשאל העד האם כיום בדיעבד, הוא יכול לומר שהיו סימנים מחשידים כלשהם אצל הנאשם, השיב בשלילה.

25. יצוין, כי הוגשה בהסכמה גם אימרתו של אחמד גליון, בעל חנות לחומרי בניין בשכונת מחאג'נה, שסיפר כי ביום שישי או בשבת (יום האירוע) קנה ממנו הנאשם 4 מטרים של ניילון שקוף עבה, ושילם תמורתו 20 ₪. לדבריו, הנאשם התעניין אם יש אצלו גם חבית גדולה למכירה, אך כזו לא היתה ברשותו (ת/81).

26. **הגב' היאם מחאמיד (פרוטוקול עמ' 28-33)**

העדה מתגוררת בסמוך לבית אחיו של הנאשם. לפי דבריה, בין הנאשם ואחיו לבין משפחתה קיים סכסוך קודם, בעקבותיו שרפו בני משפחתו של הנאשם את מכוניתה והכו את בנה. היאם סיפרה, כי כשבועיים לאחר אירוע שריפת הרכב, הגיע הנאשם לביתה בסביבות השעה 10:00-11:00, וצעק לה מלמטה (עמ' 31 לפרוט'). כשירדה אליו אמר לה כי הוא בא להתפייס. הנאשם הוסיף ואמר לה כי ייתכן שלא תראה אותו עוד **20 או 100 שנים**, וכששאלה אותו אם הוא מתכוון לברוח מהעיר או לפגוע בעצמו, השיב כי מחר כל האנשים ידברו וישמעו עליו (עמ' 29 לפרוט').

לדבריה, ג'אבר הוא שהוריד את הנאשם ליד ביתה ועזב את המקום, אף על פי שהנאשם ביקש שימתין לו (עמ' 30 לפרוט').

היאם תיארה כי פחדה מהנאשם: **"הוא היה עצבני, העיניים שלו אדומות ונראה כמי שלא ישן אפילו קצת בלילה, ואני פחדתי ממנו. הייתי זזה לפה הוא היה מתקרב, הייתי זזה לשם והוא היה מתקרב"** (עמ' 29 לפרוט'; ר' בעניין זה גם עמ' 32 לפרוט'). כן תיארה היאם, כי גם בעלה פחד מהנאשם לכן הזעיק את המשטרה, וכשהגיעו שוטרים למקום, הם הרחיקו את הנאשם מהמקום (עמ' 33 לפרוט'; דו"ח פעולה מיום 17.6.13 ובו דיווח על האירוע - ת/114).

27. **הגב' פאטמה מחאג'נה (פרוטוקול עמ' 33-34)**

אימרתה מיום 25.6.13 (ת/21) הוגשה במקום חקירה ראשית. העדה תיארה, כי ביום שבת (יום האירוע) הגיע הנאשם לביתם וחיפש את בנה ג'אבר. מאחר שג'אבר לא היה בבית אותה עת, מסרה לו את מספר הטלפון שלו, ואולם הנאשם לא הצליח להשיגו בטלפון. בהמשך לכך, אמרה לו להמתין לג'אבר "במסעדה של השווארמה". לאחר שעה חזר הנאשם פעם נוספת כדי לומר לה שג'אבר אינו עונה לטלפונים והיא מסרה לו את מספר הטלפון של מג'די, אחיה, שעוסק גם כן בהסעות. כשלבסוף הגיע ג'אבר הביתה, בסביבות השעה 13:00, הוא סיפר לה שהסיע את הנאשם לחנות לחומרי ניקוי, שם קנה הנאשם ניילון ודבק נייר לצורך שיפוצים שהוא עושה בדירתו, וכן הסיע את הנאשם לדירה בשכונת עין חאלד. לטענתה, לפני אותו יום לא ראתה את הנאשם כ-10 שנים.

פאטמה מחאג'נה מסרה, כי בעבר פגשה את אמו של הנאשם וזו סיפרה לה כי הנאשם "חי על תרופות" אך לא פירטה מה מצבו הרפואי. יחד עם זאת טענה, כי הסתובבו שמועות שהנאשם סובל ממחלת נפש (מובן, כי כלל הדברים ששמעה פאטמה מחאג'נה מג'אבר, מאמו של הנאשם ומהאחרים, הובאו להוכחת עצם אמירתם, בהיותם עדויות מפי השמועה).

העדה השיבה בחקירתה, כי באותו יום **לא הבחינה בסימני לחץ או בלבול אצל הנאשם** (עמ' 2, ת/21). בעדותה הוסיפה, כי הנאשם נראה טוב באותו יום והגיע לבוש יפה. היא אף החמיאה לו על כך (עמ' 34 לפרוט').

28. **מר ג'אבר מחאג'נה (פרוטוקול עמ' 35-38)**

ג'אבר, נהג ההסעות, סיפר כי ביום שבת (יום האירוע) פגש את הנאשם בסביבות השעה 10:30, כשהאחרון המתין לו ליד המסעדה, אולם מאחר שהיו לו מספר סידורים קודמים ביקש מהנאשם להמתין לו עד שיחזור. בסביבות השעה 11:30 חזר למקום והסיע את הנאשם, לבקשתו, לחנות לחומרי ניקוי "של עבודי", כדי לקנות ניילון (באימרתו מסר ג'אבר כי הנאשם קנה שקיות זבל ירוקות -ת/22) ולאחר מכן הסיע אותו לחנות חומרי בנין בשם "אל ניסר" ("הנשר"), כדי לקנות נייר דבק. לדברי ג'אבר, הנאשם טען שצובעים את דירתו והוא לא רוצה שהמטבח יתלכלך (עמ' 36 לפרוט'); ג'אבר עמד על טענתו כי לא הבחין בסכינים או בגרזן אצל הנאשם (עמ' 9-10 לת/22). לאחר מכן הסיע את הנאשם לביתו החדש (המצוי בשלבי בנייה) בשכונת עין-חאלד והנאשם שילם עבור הנסיעה סך של 200 ₪, על אף שהעד אמר לו שהסכום מופרז. ג'אבר סיפר כי למחרת, ביום ראשון, התקשר אליו הנאשם פעם נוספת וביקש ממנו להסיעו לשכונת עין חאלד. העד הוריד את הנאשם בשכונת עין-חאלד, בינתיים נסע לבנק וחזר כעבור כשעה לאסוף אותו (בהמשך נזכר ג'אבר כי היה תור בבנק) ובסביבות השעה 12:50 הנאשם התקשר לחפש אותו (עמ' 37 לפרוט'). כן תיאר, כי בדרך לשכונת ג'בארין עצרו לאכול חומס - כאשר הנאשם הוא שהזמין אותו לאכול ביחד איתו. הנאשם שילם לו תמורת ההסעות 300 ₪, סכום גבוה למדי, אך הנאשם התעקש לשלמו. לאחר מכן המשיכו לשכונת מחאג'נה, שם הוריד את הנאשם.

יצוין, כי אמנם באימרות הנאשם נטען לסכום של 200 ₪ (ת/9ב'), דא עקא שהסכום המדויק ששולם אינו סוגיה מהותית, משאין מחלוקת כי הנאשם שילם על הנסיעה וג'אבר קיבל תמורה שהיתה גבוהה ביחס למחיר הריאלי של הנסיעה.

באימרתו מסר ג'אבר כי **לא הבחין בשום דבר חשוד אצל הנאשם** (עמ' 8,15 ת/22ב').

29. **מג'די מחאג'נה (פרוטוקול עמ' 38-40)**

אימרתו מיום 17.6.13, שעה 10:53 (ת/23-ת/23ב) הוגשה במקום חקירה ראשית. באימרתו מסר מג'די, כי ביום ראשון התקשר אליו הנאשם בסביבות 08:30, וביקש ממנו להסיעו. בהמשך, אסף את הנאשם מביתו לכיוון שכונת מחאג'נה, ובדרך קנה הנאשם סיגריות. כשעלה הנאשם חזרה לרכב, ביקש כי יסיע אותו למקום בו יוכל לקנות חבית לשמן. לאחר כ-5 דקות הגיעו לחנות "חמוצים" אשר היתה סגורה אותה עת, אולם אשתו של בעל החנות קראה לו, והנאשם קנה מהם חבית מפלסטיק בצבע כחול עם מכסה שחור וכן "גלון" מפלסטיק, תמורת 50 ₪ (עמ' 11, ת/23ב). לאחר מכן הסיע העד את הנאשם חזרה לכיוון ביתו, הנאשם ירד מן הרכב ליד חנות התכשיטים הסמוכה לביתו (כפי שניתן לראות במצלמות האבטחה של החנות "שייני", היה זה בתאריך 16.6.13, בשעה 08:21 בבוקר [ת/77, תקליטור 3]). הנאשם שילם עבור הנסיעה 200 ₪. יצוין, כי בעדותו טען מג'די שעבור הנסיעה הראשונה שילם לו הנאשם כ-150 ₪ אף שבדרך כלל משלמים כ-70 ₪ עבור נסיעה כזו (עמ' 39 לפרוט'). תיאור זה תואם את גרסת הנאשם כי שילם למג'די עבור הנסיעה סך של 150 ₪ (ת/9ב'). כן טען מג'די, כי כשעה מאוחר יותר התקשר הנאשם פעם נוספת, ולכן הגיע שוב לאסוף אותו ולהסיעו לבית אחותו בשכונת מחאמיד. לאחר שהנאשם שהה שם זמן מה, התקשר אליו הנאשם וביקש שיחזירו לביתו. מאוחר יותר התקשר הנאשם פעם נוספת, וביקש ממנו כי יסיע אותו לתחנת המשטרה. עבור הנסיעות הללו שילם הנאשם סך של 200 ₪. מג'די טען, כי כששאל את הנאשם מדוע עליו להגיע לתחנת המשטרה, סיפר לו הנאשם כי הוא "הסתכסך" עם בעל באסטה וזומן לחקירה.

לדברי מג'די, הוא לא הבחין בשום דבר חשוב בהתנהגות הנאשם (עמ' 12-13, ת23ב; עמ' 1, ת23; עמ' 39 לפרוט').

שכנים ומכרים שפגשו את הנאשם בשכונה:

30. איאד מחאג'נה, שכנו של הנאשם, מסר בעדותו כי ביום ראשון, למחרת האירוע בשעות אחר הצהריים, פגש את הנאשם בשכונה, באקראי, והנאשם אמר לו כי הוא רוצה לעזוב **לשלושים שנה**. כששאל את הנאשם מדוע, השיב הנאשם כי "סתם" בא לו לעזוב (עמ' 40-41 לפרוט'; ת24).

31. אסעד מחאג'נה, גם הוא שכנו של הנאשם (עמ' 49-51 לפרוט'), תיאר כי ביום ראשון שלמחרת האירוע, בסביבות השעה 13:00, עמד בגינה בכניסה לביתו כשלפתע ניגש אליו הנאשם, שאל אם יש לו סיגריה ולאחר מכן **ביקש ממנו "שידאג" לאמו**. כששאל את הנאשם האם אמו זקוקה לכסף, השיב הנאשם בשלילה. לאחר מכן עזב הנאשם את המקום.

באימרתו המאוחרת יותר (ת29א) טען העד, כי בחקירתו הראשונה שכח לספר כי מספר דקות לאחר אותה שיחה עם הנאשם, עברה גם אמו של הנאשם במקום וכששאל אותה אם היא צריכה עזרה, הגיע לפתע ברכב בנה חסן, כשהוא מבוהל. חוסנייה עלתה מהר לרכב והם עזבו את המקום.

אסעד הכחיש את טענת הנאשם כי בעבר ביקש הנאשם לקנות ממנו נשק (ת29א; עמ' 50 לפרוט'); אולם, כפי שיבואר בהמשך, הנאשם התכוון כפי הנראה לבנו של אסעד, "זוהר", אשר העיד כי הנאשם אכן פנה אליו בעבר וביקש לקנות ממנו נשק.

32. שכן נוסף בשם מחמוד (שווכאת) מחאג'נה, אשר זומן אף הוא להעיד (עמ' 43-45 לפרוט') מסר בעדותו ובאימרתו (ת25) כי הוא מכיר את הנאשם היטב, משום שהנאשם נוהג לשבת ליד הבית (עמ' 44 לפרוט'). כן סיפר מחמוד, כי ביום ראשון, ה-16.13, בסביבות השעה 14:00-15:00, ישב ליד חנות התכשיטים הסמוכה לבית הנאשם, יחד עם שני חברים נוספים ששמום שאדי ומועאד מוחמד מחאג'נה. הנאשם עבר במקום וביקש ממנו לגשת עימו הצידה. כששוחחו בצד, **ביקש ממנו הנאשם כי ישמור על אמו ועל אחיו, חסן, אם משהו יקרה**. לדברי מחמוד, הוא לא הבין את דברי הנאשם והחל לצחוק, אולם כשהבחין הנאשם כי הוא צוחק, אמר לו כי הוא רציני ושמחמוד יידע מה קרה בסביבות השעה 18:00-18:30 או "גג ב-19:00" (עמ' 2, ת25). מחמוד טען, כי מאוחר יותר הלך לחבר המתגורר בסמוך, בשם מחמוד אבו זעים (אותו אחד המכונה כאמור "זוהר"), סיפר לו את הדברים ששמע מהנאשם וביקש ממנו את מספר הטלפון של חסן, אחיו של הנאשם. בהמשך התקשר מחמוד לחסן וסיפר לו ששמע **"לא טוב בראש של אח שלו"** וכי ייתכן שהוא מתכנן לעשות משהו (יצוין, כי מאימרתו של "זוהר", עולה באופן דומה, כי באותו יום אכן פנה אליו העד וביקש ממנו את מספר הטלפון של חסן - ת70).

מחמוד טען, כי בזמן שפגש את הנאשם הוא נראה נקי, ללא סימני אלימות, התנהג כרגיל וכלשונו: **"הוא רציני, לא נראה מפוחד ולא נראה שעשה משהו"** (עמ' 3, ת25).

לדברי מחמוד, כולם ידעו על הסכסוך בין המנוחה ובין חוסנייה, אמו של הנאשם, והוא אף שמע את הנאשם מאיים על המנוחה ומקלל אותה פעמים רבות בעבר. לדבריו, כשבועיים לפני האירוע שמע את הנאשם מקלל את הדודה ומאיים כי **"ישחט אותה"** (עמ' 3, ת25).

33. העד שאדי אגבריה, אישר את גרסת מחמוד (שווכאת) מחאג'נה, לפיה ביום ראשון, שלאחר האירוע, בעת

שישב עם מועדא (המכונה גם: "שנונו"/"צ'נונו") ועם מחמוד מחאג'נה (המכונה, כאמור, גם: אבו אלעבד מחמוד שוואכא), הגיע הנאשם וביקש לשוחח עם אבו אלעבד, בצד. שאדי טען, כי לא שמע את תוכן השיחה ביניהם ואבו אלעבד לא סיפר להם דבר על תוכן שיחתו עם הנאשם. מאוחר יותר בערב שמע כי המנוחה נרצחה (ת/26; עמ' 45-46 לפרוט').

34. גם מועדא מחאג'נה ("שנונו"/"צ'נונו"), שישב באותו יום עם שאדי אגבריה ומחמוד מחאג'נה ליד ביתה של המנוחה - אישר כי בזמן שהם ישבו ועישנו, עבר הנאשם במקום ולאחר מכן אבו אלעבד הלך לשוחח עימו בצד. לאחר כ-10 דקות אבו אל עבד חזר לשבת עמם, אולם לא סיפר דבר בקשר לשיחתו עם הנאשם (עמ' 2, ת/27).

לדבריו, הנאשם **"היה רגיל, ממש. לא נראה עליו כלום"**. כן טען, כי לא ראה על הנאשם סימנים חריגים, כמו דם או פציעות (ת/27).

יצוין, כי בחקירתו השנייה כשהוטחה בו גרסת הנאשם לפיה הוא תכנן לשדוד את המנוחה ואף הציע לנאשם לשמש כתצפיתן, הכחיש מועדא את הדברים (ת/27א).

35. עוד העיד מר עלאא תאופיק אגבריה, העובד בחנות חומרי בניה "הנשר" באום אל פאחם, שם רכש הנאשם את הציוד ששימש אותו לביצוע העבירה. עלאא טען באימרתו ובעדותו כי כיום אינו זוכר את פניו של הנאשם, אך **הוא זוכר כי מכר גרזן בגודל בינוני (כ-30 ס"מ), המשמש, בין היתר, להסרת טיח** (ר' עמ' 49-50 לפרוט'; אימרת העד ת/28-ת/28ג, לרבות "סרט ביקורת" (ת/28א), עליו סומנה קניה בסך 50 ₪, בשעה 11:42, 15.6.13; תקליטור מצלמות האבטחה- ת/28ד; דו"ח בדיקת המחשב- ת/124; מזכר צפייה במצלמות האבטחה של החנות - ת/28ה).

קרובי משפחתו של הנאשם:

36. מונא ג'בארין (פרוט' בעמ' 52-54) אחות הנאשם, סיפרה בעדותה כי הנאשם הגיע לביתה ביום ראשון, בשעות הצהריים, וביקש ממנה כי תלך לבקר את אמם (באימרתה מסרה כי הנאשם חזר על כך פעמיים ואילו בעדותה טענה כי הוא אמר זאת פעם אחת בלבד - עמ' 1, ת/31; עמ' 53 לפרוט'). לדבריה, **הנאשם נראה רגוע** (עמ' 1, ת/31): **"אני ראיתי אותו, לא הבחנתי בכלום. הוא נכנס אצל אחותו, אצלי, באופן רגיל ולא חשדתי בכלום"** (עמ' 53 לפרוט'). כמו כן, סיפרה מונא בעדותה, כי שנתיים או שנתיים וחצי קודם ניסה הנאשם להתאבד ובשל כך אושפז בבית חולים (עמ' 53 לפרוט').

לטענתה, בסוף החקירה אמרה לחוקר כי ראוי שהנאשם יקבל את העונש המגיע לו, אולם לא התכוונה לכך שראוי כי יקבל את העונש המקסימאלי, כפי שנרשם (עמ' 54 לפרוט').

37. סברין ג'בארין, אחות נוספת של הנאשם, אשר אימרתה (ת/75) הוגשה בהסכמה וההגנה ויתרה על חקירתה בבית המשפט, מסרה כי הנאשם הגיע לבקרה ביום ראשון, שלמחרת האירוע, בשעות הצהריים והיא **לא ראתה בהתנהגותו דבר מוזר אלא "הכל היה רגיל"**.

38. אחות הנאשם, וחידה ג'בארין, שאימרתה (ת/82) הוגשה אף היא בהסכמה וההגנה ויתרה על חקירתה בבית המשפט, המתגוררת בכעביה - מסרה כי לא ראתה את הנאשם מספר חודשים לפני האירוע ואף לא שוחחה עימו בטלפון, עד לאותו יום ראשון, כאשר בסביבות השעה 14:00-14:30 התקשר אליה הנאשם וביקש ממנה להגיע בשעה 18:00, לבית אמם. כששאלה אותו אם אירע משהו לאמם, השיב בשלילה **וביקש פעם נוספת** שתגיע לבקר את האם בביתה. לפי תיאורה, בעקבות שיחה זו התקשרה לאחיה מוחמד לברר אם אירע משהו לאמם וסיפרה לו על אותה

שיחה.

עדויות בנוגע לסכסוך בין המנוחה לבין חוסנייה:

39. מאחר ולבית המשפט הוגשו בסוגיה זו אימרות בהן נכללו גם עדויות מפי השמועה, אבהיר כבר עתה, כי אימצתי רק את אותו חלק שאינו בגדר עדות מפי השמועה, כשהחלק האחר הוגש לעצם אמירתו ולא לצורך אמיתות תוכנו.
40. לענין הסכסוך בין המנוחה ובין אמו של הנאשם, הוגשה בהסכמה אימרת מוחמד מחאג'נה מיום 17.6.13 (ת/46), אשר תיאר כי המנוחה פנתה אליו כחצי שנה לפני מותה בבקשה שינסה לסייע לה לפתור את הסכסוך עם אחותה חוסנייה, ואולם לדבריו, נתקל ב"חומה" מצד חוסנייה, שהיתה עקשנית למדי.
41. כן הוגשה בהסכמה אימרת הנאשם מחאג'נה, מיום 18.6.14 (ת/47), ממנה עולה כי הוא מונה כמגשר מטעם בית המשפט - יחד עם אדם נוסף בשם תאופיק אבו מחפוז - לצורך פתרון המחלוקת בין חוסנייה ובין המנוחה. לפי תיאורו, לאחר פגישות עם הצדדים ובאי כוחם הציע כי המנוחה תפצה את חוסנייה בסכום של 50,000 ₪ והמנוחה הסכימה לכך, אולם בא-כוחה של חוסנייה עמד על פיצוי בסך 80,000 ₪. לנוכח האמור, ביקש מן הצדדים לנסות למצוא פתרון מוסכם, אולם לא שמע מהם מאז.
- הנאשם מסר, כי מעולם לא ראה את אחד הילדים של חוסנייה מעורב בהליך הגישור.
42. אציין, כי הסכום שישולם ע"י הדודה לחוסנייה, בהסדר ביניהן, לא הגיע עד אז לידי מיצוי ולענייננו מה שחשוב הוא שאחרי הכל, לא דובר בתשלום מלוא הסך של 100,000 ₪, שהיה חשוב ועקרוני לנאשם.
43. עוד הוגשה בהסכמה אימרת חסן מחאג'נה, מיום 18.6.13 (ת/48), אשר מסר כי שימש כעד לחוזה במסגרתו רכשה המנוחה את בית הוריה, וזאת לפי בקשתה. כן מסר, כי באותו חוזה נרשם (למיטב זכרונו), כי במקרה שהמנוחה תלך לעולמה חוסנייה היא זו שתירש את הבית, וכי כשנה וחצי לפני מותה, ביקשה ממנו המנוחה כי ידבר עם חוסנייה ויבקש ממנה לעזוב את הבית. אולם, כשפנה לחוסנייה, היא ביקשה ממנו לא להתערב והוא הרפה מהעניין.
44. לבית המשפט הוגשה אימרת מוחמד מחאג'נה, מיום 18.6.13 (ת/52), ששימש גם הוא כעד לרכישת הבית על ידי המנוחה, מאדם בשם מוסטפא מחאג'נה (הידוע גם כשייח זיד). לדבריו, בשלב מסוים סיפרה לו המנוחה כי היא מעוניינת לאפשר לאחותה חוסנייה להתגורר בקומה הראשונה של הבית, משום שחוסנייה עברה אירוע מוחי והיא רצתה לסייע לה. מוחמד סיפר, כי חרף התנגדותו לרעיון, ערך הסכם לפיו **חוסנייה תשלם את המיסים של הבית** ובתמורה לכך תוכל להתגורר בקומה הראשונה בבית המנוחה (ההסכם - ת/68); יצוין, כי **בהסכם מופיעים גם שמו וגם חתימתו של הנאשם כעד**. לדבריו, סוכם כי המנוחה תוכל לפנות את חוסנייה מהבית בעתיד, אם תחפוץ בכך.
45. גם מאימרת מוסטפא גליון, ס' ראש עיריית אום אל פאחם, מיום 18.6.13 (ת/49), עולה, כי הוא ידע על הסכסוך בין המנוחה לחוסנייה, וכי המנוחה רצתה שחוסנייה תעזוב את הבית. לדבריו, שתיהן נהגו לפנות אליו בעניין זה, ובשלב מסוים הציע לחוסנייה לעזוב את הבית כשבתמורה לכך הוא יסייע לה כספית, אולם היא סירבה להצעתו.
46. עוד הוגשה אימרת האני מחאג'נה, מיום 23.6.11 (ת/78), אשר תיאר כי בעבר התגוררה המנוחה יחד עם אחותה חוסנייה וילדיה של חוסנייה באותו בית מגורים, אך מאחר שלא הסתדרו, נפרדו דרכיהן. כן סיפר על הסכסוך ביניהן לאחר שחזרו לגור יחד בפעם השנייה והוסיף כי כשבעה חודשים קודם למותה פנתה אליו המנוחה וסיפרה לו על ההליכים המשפטיים המתנהלים בינה ובין חוסנייה. לפי טענתו, כשפגש את חוסנייה ניסה לשוחח עמה על העניין וביקש ממנה להסדיר את התשלום, אך זו הטיחה בו כי מעתה לא תשלם דבר. לאחר מכן, סיפר למנוחה מה שאמרה חוסנייה

ולא התערב יותר בעניין (ת/78).

47. אימרה נוספת נמסרה ע"י עו"ד סרור מחאמיד (ת/53) אשר ייצג את המנוחה בתביעתה נגד חוסנייה. הנ"ל סיפר על השתלשלות הסכסוך בין האחיות כפי שנודע לו מהמנוחה, ותיאר את ההליכים המשפטיים שנפתחו בקשר לסכסוך, החל מבקשה שהוגשה על-ידי המנוחה בעצמה לצו הגנה במעמד צד אחד, שנדחתה על ידי בית המשפט (ר' גם ת/65) ובהמשך, נפתח הליך עיקרי ע"י המנוחה שבמסגרתו הפנה בית המשפט את הצדדים להליך גישור אצל השיח' האשם והשיח' תאופיק אבו מחפוז (ר' גם ת/6). בסופו של ההליך היתה הסכמה כי המנוחה תשלם לחוסנייה סכום של ₪ 60,000 בתמורה לכך שחוסנייה תפנה את הבית.

הנ"ל טען, כי היתה כוונה להביא את ההסכם הנ"ל לאישור בית משפט שייתן לו תוקף של פסק דין והתיק ייסגר.

כן השיב עו"ד סרור בחקירתו במשטרה כי חוסנייה נהגה להגיע לפגישות לבדה, ללא מלווה.

48. בסוגיה זו ראוי להביא את עדותו של הנאשם בפנינו על הסכסוך המשפחתי כפי שהופיע כחוט השני באימרותיו השונות במשטרה. לשיטתו של הנאשם, הבית בו התגוררו אמו ודודתו היה בית הוריהן. הנאשם מתעלם במפגיע מהטענה של הדודה כי בית ההורים נמכר לצד ג', והיתה זו הדודה לבדה שרכשה אותו בהמשך. בעדותו של הנאשם הכחיש כי היה הסכם בין אמו חוסנייה ובין דודתו שאפשרה לחוסנייה לגור בבית בקומה א', כשהדודה מתגוררת בקומה ב', לאחר שהקומה שופצה על ידה, וזאת בעד תשלום מיסים החלים על הבית, כאשר בכל עת תוכל הדודה לבקש כי היא והנאשם, שגר עימה, יעזבו.

49. דא עקא שחרף גרסתו של הנאשם בעדותו בבית המשפט, הרי שבמשטרה מסר דברים שונים. לפי דבריו במשטרה אמו חוסנייה נתנה לדודה (אחותה) סך של ₪ 100,000 על מנת שתשפץ את הקומה השנייה, אך כעבור מספר חודשים ביקשה הדודה מחוסנייה שתעזוב ואף סירבה להחזיר את הכסף, ששימש את הדודה בשיפוץ הקומה.

אמו חוסנייה, לדבריו, הסכימה לעזוב בתמורה להשבת סכום ההלוואה בסך של ₪ 100,000.

לדבריו, התנהלו הליכים רבים בין הדודה ובין חוסנייה בבית משפט השלום בחדרה, אליו פנתה הדודה בתביעה שהגישה וכן עירבו מכובדים רבים בסכסוך.

בסמוך לאירוע מושא ההליך הגיעו האחיות לכדי סיום אפשרי של הסכסוך בפשרה, בתשלום סך של ₪ 70,000 תמורת עזיבת חוסנייה ובנה (הנאשם) את הבית, אך הנאשם נותר רוגז, כעוס ועצבני בנוגע לפשרה שהיא פחות מ-₪ 100,000, וכן רגז על גרירת אמו חוסנייה להתדיינויות רבות, לרבות בבית המשפט.

בנסיבות אלה גמלה בליבו של הנאשם החלטה להמית את דודתו (ת/5) וכלשונו בת/6 (עמ' 2):

"...אבל אני לא רציתי את זה רציתי שהדודה תיתן מאה שקל (הכוונה מאה אלף שקל) לאמא שתיתן לה את הכסף שלה אני לא אמרתי לאמא שלי שאני לא מסכים לקבל שבעים אלף שקל אבל אני החלטתי לרצוח אותה לגמרי".

לדבריו מזה חודשיים קודם למעשה חשב לבצע את מעשה ההמתה אך החלטה סופית נפלה 3 שבועות לפני המעשה, ר' ת/6 עמ' 2:

"שאלה: מתי החלטת לרצוח אותה?"

עמוד 23

תשובה: לפני חודשיים אני חשבת לרצוח את דודה שלי פטמה אבל לא היית רציני אבל לפני שלוש שבועות החלטתי החלטתה סופית לרצוח אותה.

שאלה: מה אתה מתכוון החלטה סופית?

שאלה (צ"ל תשובה - הערה שלי): אני כבר לא חושב עוד פעם לרצוח אותה קבלתי החלטה לרצוח אותה סופית.

שאלה: ספר מתי וכיצד רצחת את דודך?

תשובה: יום שבת אתמול אני החלטתי לרצוח את דודה שלי. תכננתי לרצוח אותה בשבת שעברה אבל היא לא נסעה לירושלים עם אמא שלי. יום שבת אמא שלי ודודה שלי נסעו לירושלים מהבית שלהם נסעו באוטובוס זה חברה של ארגון מסגד אלאקצה מאום אלפחם והנסיעה בלי כסף. אמא ודודה יצאו מהבית בחמש וחצי או רבע לשש ביום שבת האחרון אתמול. אמא אמרה לי ביום שישי האחרון שהיא נוסעת לירושלים ביום שבת ושאיני אשמור על הבית ושאיני לב, אמא יצאה ביום שבת בשעה חמש וחצי בבוקר ואני הלכתי לחלון וראיתי שאחרי רבע שעה את דודה פטמה יוצאת מהבית עם תיק קטן ביד שלה והבנתי שנסעה לירושלים ולא למקום אחר. חיכיתי עד עשר בדירה של אמא ולא יצאתי בחוץ, יצאתי החוצה מחוץ לבית ברחוב כדי לראות שאין אף אחד. ראיתי שאין אף אחד ברחוב לא היה אף אחד בבוקר, עליתי חזרה במדרגות של הבית..." (השגיאות במקור)

יצוין כי במשך 3 שבועות המתין הנאשם להזדמנות שבה אמו, חוסנייה, ודודה שלו, תהינה מחוץ לבית כדי לבצע את זממו, ומשהבשילו התנאים פעל לביצוע המעשה (ת/5 עמ' 3).

ראיות מהתיקים הרפואיים בנוגע למצבו הנפשי של הנאשם:

50. **ד"ר כפיר אייזלר (עמ' 64-66 לפרוט')**

הנאשם הובא למיין בבית החולים רמב"ם ביום 17.6.13, שעה 00:42, כ-9 שעות לאחר שהסגיר את עצמו למשטרה, ונבדק על-ידי ד"ר כ' אייזלר, מתמחה בפסיכיאטריה.

מבדיקתו של ד"ר כ' אייזלר עולה, כי הנאשם שלל מחשבות שווא של רדיפה, יחס והשפעה, ללא מחשבות ניהליסטיות, **שלל שמיעת קולות ולא טען לקיומן של הלוצינציות ראייה (ת/31).**

כן נרשם: **"בבדיקה ללא עדות לדיכאון מג'ורי, ללא עדות ברורה לפסיכוזה (אין בבדיקה רושם ברור למחשבות שווא או להפרעות בתפיסה)... שולל מחשבות אובדניות. ללא אינדקציה לאשפוז בכפייה".** הנאשם לא הביע כל חרטה על המעשה או מחשבות של אשמה, גילה תובנה באשר לעתיד לקרות בעקבות המעשה שעשה ואמר כי **יכנס לכלא ל-25 שנה.**

בהמלצותיו קבע ד"ר כ' אייזלר, כי יש לשמור על הנאשם בזמן המעצר וכי יש להפנותו **לפסיכיאטר משפטי** על מנת להעריך את הצורך בהסתכלות פסיכיאטרית.

בעדותו בבית המשפט, אישר ד"ר כ' אייזלר את שנרשם על ידו בגיליון הרפואי וטען כי כיום אינו זוכר את בדיקת הנאשם אלא מה שנרשם על ידו (עמ' 65 לפרוט').

51. הנה כי כן, מדובר בבדיקה קצרה עם אבחנה חלקית במסגרתה גם נאמר שאין עדות ברורה לפסיכוזה תוך הפניה להמשך בירור בפני פסיכיאטר משפטי.

52. ד"ר בוריס ראוכברגר:

ד"ר ב' ראוכברגר ערך חוות דעת רפואית בעניינו של הנאשם לאחר הסתכלות בתנאי אשפוז, על פי צו של בית המשפט. חוות הדעת של ד"ר ב' ראוכברגר, מנהל המחלקה המשפטית במרכז לבריאות הנפש "שער-מנשה", נערכה בהשתתפות צוות רב מקצועי, לרבות פסיכיאטרית קלינית, פסיכולוגית קלינית, פסיכולוגית מתמחה, קרימינולוגית קלינית, עובדת סוציאלית, אח סיעודי מוסמך ואנשי סיעוד נוספים (ת/18, מיום 16.7.13; תיק העבודה - ת/18).

בפני ד"ר ב' ראוכברגר הונחו מסמכים רפואיים ומשפטיים כדלקמן: **סיכום אשפוז של הנאשם בבית החולים נהריה משנת 2011** (בחשד לניסיון אובדני); סיכום מלר"ד שנערך ע"י ד"ר כ' אייזלר (ת/31); בדיקה פסיכיאטרית בחדר המיון של המרכז לבריאות הנפש "שער מנשה", מיום 19.6.13; בדיקה פסיכיאטרית בחדר המיון של המרכז לבריאות הנפש "שער מנשה", מיום 23.6.13; בדיקה בחדר מיון פנימי, בית החולים "הלל יפה", מיום 10.7.13. בנוסף, הונחו בפניו מסמכים נוספים מתיק החקירה ובכללם אימרות הנאשם, אימרות בני משפחתו ופרוטוקולים שונים מהדיונים בהארכת מעצרו של הנאשם.

מחוות הדעת של ד"ר ב' ראוכברגר עולה, כי בבדיקות הקליניות שנערכו לנאשם במהלך תקופת ההסתכלות, בין התאריכים 23.6.13-17.7.13, הנאשם שיתף פעולה, דיבר עברית רהוטה והשיב תשובות מפורטות ומלאות. בכל השיחות עמו הדגיש הנאשם כי הוא אינו חולה נפש.

כעולה מחוות דעתו של ד"ר ב' ראוכברגר **התנהגות הנאשם במשך כל תקופת ההסתכלות היתה תקינה, דיבר לעניין, הסביר את עצמו היטב. כמו כן הסביר הנאשם את מניעיו למעשה והביע חרטה וכן טען, כי מראות של מעשיו חוזרים אליו בחלומות.**

חשיבתו של הנאשם היתה עקבית, הגיונית, ללא הפרעות באופן ובמהלך החשיבה ומבלי שהשמיע דברים מוזרים. עוד נרשם בחוות הדעת, כי הנאשם: ללא מחשבות שווא; שלל הפרעות בתפיסה; ללא כל עדות למצב פסיכוטי; מצב רוחו היה בהתאם לסיטואציה; שלל כוונות לפגוע בעצמו או באחרים, השיפוט ובוחן המציאות שלו שמורים.

53. ד"ר ב' ראוכברגר לאחר הסתכלות במשך 24 ימים הגיע למסקנה, כי הנאשם אינו חולה נפש במובן המשפטי; הוא מבין את מהות המעשים המיוחסים לו, יכול לתקשר עם עורך דין ולעקוב אחר ההליכים המשפטיים, **וכשיר לעמוד לדין;**

כן נקבע, כי הנאשם לא ביצע את המעשים המיוחסים לו מתוך תכנים פסיכויטיים, ידע להבדיל בין טוב לרע ובין מותר לאסור, **ועל כן הוא אחראי למעשיו.**

54. בעדותו מיום 23.3.14 השיב ד"ר ב' ראוכברגר במענה לשאלות הסנגור בחקירה נגדית, כי אמנם לא היה בידו מידע אודות הנאשם מאמו, אולם מידע כזה נמנע ממנו, משום שניסיונותיה של העובדת הסוציאלית, רים מסארווה, לשוחח עם אמו של הנאשם לא צלחו (עמ' 69 לפרוט'). יחד עם זאת פירט ד"ר ב' ראוכברגר, כי היה בידו מידע מחסן, אחיו של הנאשם, ממנו למד על התנהגות אלימה מצד הנאשם במהלך השנים, לרבות אירוע בו היה מעורב בדקירת

חייל, בשנת 2003 (עמ' 71, 72 לפרוט'). כן סיפר לו חסן, כי הנאשם נוהג לשתות משקאות אלכוהוליים (עמ' 62 לפרוט').

כאשר נשאל ד"ר ב' ראוכברגר, על ידי הסנגור, על התנהגות אלימה מצד הנאשם כאינדיקציה לבעיות נפשיות, השיב כי מרבית מקרי האלימות אינם קשורים למחלות נפש, וכן:

"[...] כל מקרי האלימות שלו (של הנאשם) היה לנו ברור באיזו מסגרת מדובר, במסגרת אישיות שלו הנוטה לאלימות ולפתרון בעיות אישיות שלו בדרך אלימה. הדבר מוכר היטב למשפטנים שנמצאים פה והם יודעים את זה יותר טוב ממני, שלא כל מקרה של אלימות הוא אינדיקציה למחלת נפש" (עמ' 71 לפרוט').

לדברי ד"ר ב' ראוכברגר, תיק העבודה שלו כלל דיווחים נוספים של בני משפחה, בדבר התנהגות בלתי נורמטיבית של הנאשם, לרבות אמירות כי הנאשם התנהג "כמו חולה נפש", ואולם לדבריו: "...אני הבנתי מכל ההסברים שהיה בן אדם אלים. זה מה שהיה, זה מה שהפקתי מכל זה, אני לא רואה תיאור שהוא היה חולה נפש, למרות שיש מילים כמו "התנהג כמו משוגע", אבל הבנתי נכון, שהתיאור הזה של אדם כמו משוגע, ההתייחסות היתה יותר לכיוון אלימות" (עמ' 80 לפרוט').

55. עוד טען ד"ר ב' ראוכברגר, כי בעניינו של הנאשם הצוות הרפואי כולו הגיע למסקנה שהיתה הלימה מוחלטת בין המניע לרצח כפי שתיאר אותו הנאשם, ובין עדויות בני המשפחה בדבר סכסוך בנושא מגורי הנאשם ואמו בבית הדודה, ותחושתו של הנאשם כי הוא ואמו יצאו מקופחים. לדברי ד"ר ב' ראוכברגר, המניע שתיאר הנאשם היה מאוד הגיוני והוא חזר עליו מספר פעמים (עמ' 72-73 לפרוט'). העד הוסיף, כי הנאשם טען שהמנוחה לא אהבה אותו והביע מרידות כלפיה, וכן: "[...] מה שהוא שנא כלפי דודה, זה היה ברור לי, זה התחבר למה שהוא עשה, התחבר לענין חלוקת הרכוש. אם יש קשר הגיוני, הדודה שונאת אותי ולא השאירה לי חלוקה צודקת, זה ברור לי שזה הגיוני, אני לא רואה בזה שום סימן חולני....לא היתה שם אהבה פורחת, היתה שנאה, זה מתחבר לציר המרכזי שאני ראיתי אותו כהסבר למעשיו. לגבי מניע, זה מושג משפטי יותר מאשר פסיכיאטרי" (עמ' 74 לפרוט').

בהמשך, במענה לשאלת ב"כ המאשימה בחקירה חוזרת באשר לחשיבות הסברו של הנאשם לגבי המניע למעשיו, השיב ד"ר ב' ראוכברגר: "זה מאוד חשוב לנו. אני צריך לתת תשובה לבית המשפט כיצד הוא (הנאשם) מבין, כיצד הוא פעל, ומאיזה נסיבות הוא פעל בדרך זו או אחרת. רציתי גם לראות מה עומד מאחורי המניעים שלו או הנטיות שלו או המעשים מה שהוא נותן הסבר. כמובן שאני צריך להתייחס לזה בנוסף לתמונה הקלינית, זה גם חשוב, זה נדרש על ידי בית המשפט, עד כמה הוא מבין את משמעות מעשיו, איך הוא מקשר את עצמו למעשה, אם אני רואה איזה מחלה שם, איזה משוגע שאומר שבא לו מהשמים לרצוח אותה, דברים כאלה לא היו, הוא נתן לי גרסה די עקבית ודי מובנת, לוגית והגיונית, שלא היו בה סתירות, ואני ראיתי שיש כאן התאמה מוחלטת בין מה שאני רואה ומה שהוא מסביר, אז התמונה הקלינית מתאימה לאדם שאינו חולה נפש והסבריו אינם מאפיינים אדם חולה נפש." (עמ' 79 לפרוט').

56. עוד טען ד"ר ב' ראוכברגר, כי מגיליון סיכום המחלה מ"בית החולים לגליל המערבי" שהונח בפניו, עלה חשד לניסיון התאבדות של הנאשם בעבר, עליו שמע באופן כללי גם מחסן, אחיו של הנאשם (עמ' 80 לפרוט'), אולם, לא ניתן היה להסיק באופן חד משמעי כי אכן מדובר בניסיון אובדני, וזאת משום שהנאשם לא נבדק לאחר האירוע על ידי איש מקצוע מתחום בריאות הנפש (עמ' 63-64, 68, 70 לפרוט').

בהקשר זה הבהיר ד"ר ב' ראובברגר, כי גם הנאשם בעצמו טען שלא ניסה להתאבד, אלא שסבל מ"אי ספיקת כליות" (עמ' 69 לפרוט').

ד"ר ב' ראובברגר סבר שחשוב לקבל את מלוא החומר הרפואי בעניינו של הנאשם, והתייחס למסמכים רפואיים נוספים שהוצגו לו ע"י הסנגור וכן לתקליטורי החקירות (לצד תמלילי החקירות). לדבריו, בסופו של יום, גם לאחר שהתיעוד הוצג לו, לא ראה לשנות את מסקנותיו (עמ' 63 לפרוט'; כן ר' דבריו בעמ' 76 לפרוט').

ד"ר ב' ראובברגר הדגיש כי ההסתכלות בעניינו של הנאשם במחלקה היא הנדבך העיקרי לצורך הסקת המסקנות הרפואיות בעניינו, כפי שבאו לידי ביטוי בחוות הדעת (עמ' 79 לפרוט'). לדבריו, משך ההסתכלות היה ארוך, לבקשתו, על מנת להשלים באופן מושכל את בדיקת הנאשם ואת כתיבת חוות הדעת הרפואית.

57. אציין, כי לנוכח העובדה שבעת חקירתו הנגדית של ד"ר ב' ראובברגר, ציטט הסנגור ממסמכים רפואיים שונים, שלא היו בפני ד"ר ב' ראובברגר בעת כתיבת חוות דעתו, ואף לא הוגשו עד אותה עת לבית המשפט - הרי שלאחר סיום עדותו של ד"ר ב' ראובברגר ניתן על ידינו צו לקבלת תיקיו הרפואיים של הנאשם **בשלמותם** (החלטה מיום 27.4.14, עמ' 81 לפרוט'), וכן נעתרנו לבקשת ההגנה להגיש את תיקו הרפואי של הנאשם בשב"ס (בעיקר מאוחר למועד ההסתכלות), כך שבסופו של יום, הוגשו לבית המשפט תיקיו הרפואיים המלאים של הנאשם מקופת חולים "כללית" ובי"ח נהריה ו"הלל יפה" וכן תיקו הרפואי משב"ס (נ/1-4, נ/6).

בהמשך זומנו מטעם ההגנה הפסיכיאטרים ד"ר א' שולקין וד"ר י' גייר, שמסמיהם הוגשו כחלק מתיקו הרפואי של הנאשם בשב"ס.

עוד בהמשך, נעתרנו לבקשת ב"כ המאשימה, להעביר מלוא המסמכים הרפואיים שנאספו לעיון ד"ר ב' ראובברגר כדי שיבחן האם יש בהם כדי לשנות מחוות דעתו המקורית. יצוין כי הדבר נעשה באופן האמור לעיל לאחר שבעדותו סבר ד"ר ב' ראובברגר, כי הוא אינו צריך בדיקה נוספת של הנאשם בתנאי הסתכלות, לאחר שיקבל את החומר הרפואי הנוסף, שכן הנאשם, לשיטתו, נבדק בצורה מעמיקה ויסודית במשך תקופה ממושכת של ההסתכלות, כך שעמדו בפני הצוות שבדק את הנאשם במהלך ההסתכלות האמצעים והזמן הדרושים לבדיקת הנאשם (עמ' 76,77 לפרוט').

58. **בחוות דעתו המשלימה של ד"ר ב' ראובברגר מיום 28.10.14 (ת/18ב), שנערכה לאחר שעיון במסמכים הרפואיים הנוספים האמורים - לרבות החומר הרפואי המלא מהאשפוז ב"בית החולים לגליל המערבי", החומר הרפואי מבית החולים "הלל יפה", תיק רופא המשפחה מטעם קופת חולים "כללית" ומסמכים רפואיים שנערכו בשב"ס בתקופת מעצרו של הנאשם - קבע ד"ר ב' ראובברגר, כי אין במסמכים הללו כדי לשנות את חוות דעתו** (ת/18).

כן הוסיף ד"ר ב' ראובברגר, כי: **"במהלך ההסתכלות במוסדנו, במשך כ-3 שבועות לא נצפו סימני פסיכוזה ולא תופעות של דכאון מז'ורי. לאחר עיון בחומר הנוסף שהוצג בפניי כעת, אינני משנה את מסקנותיי בחוות הדעת שהוגשה לבית המשפט בתאריך 17.7.13, לפיה הוא יכול לעמוד לדין ואחראי למעשיו"**.

אדגיש, כי חוות הדעת המשלימה (ת/18 ב') התקבלה ביום 9.11.14, לאחר שהסנגור ויתר על חקירתו הנגדית הנוספת של ד"ר ב' ראובברגר בעקבות חוות דעת משלימה זו, הגם שהמומחה התייצב לעדות בפנינו, וזאת בכפוף לטענותיו של הנאשם באשר לתוכנה ומשקלה של התוספת האמורה (עמ' 154 לפרוט').

59. לזאת אוסיף ואדגיש, כי ד"ר ב' ראובברגר ושאר הרופאים שהעידו בבית המשפט עד לסיום שמיעת הראיות עמוד 27

בשלב הראשון של ההליך, נחקרו מבלי שהיתה חוות דעת כלשהי מטעם ההגנה בקשר למצבו הנפשי של הנאשם, שהרי חוות הדעת מטעם ההגנה הוגשה רק לאחר שהוגשו סיכומים מטעם המאשימה וחלף המועד להגשת סיכומי ההגנה. ואכן חוות הדעת מטעם ההגנה של ד"ר מ' פוקס הוגשה בסופו של יום ב-23.3.15. בעקבות חוות דעתו, הוגשה חוות דעת נוספת על ידי ד"ר ב' ראובברגר המתייחסת אל חוות דעת ד"ר מ' פוקס (ת/18 ג', מיום 21.6.15).

על חוות הדעת הנוספת של ד"ר ב' ראובברגר עוד ארחיב דברים בהמשך, אך לשלמות התמונה אציין כי ד"ר ב' ראובברגר מצא לחלוק על מסקנות חוות דעתו של ד"ר מ' פוקס ועמד על מסקנות חוות דעתו מיום 16.7.13.

פרשת ההגנה:

60. גרסת הנאשם בעדותו בבית המשפט:

הנאשם בחר להעיד והעיד כעד הגנה ראשון.

בעדותו שינה הנאשם מגרסאותיו שנמסרו בחקירותיו במשטרה, או למצער עשה ככל יכולתו לשנות מגרסאותיו אלה.

אם במשטרה טרח לפרט ולתאר עקב בצד אגודל את הקורות אותו לפני ביצוע המעשה, בזמן המעשה והתנהלותו לאחר כל אלה, הרי שבבית המשפט לרוב השאלות השיב כי אינו זוכר.

תיאוריו המפורטים של הנאשם באשר לאופן ביצוע העבירה והמניע למעשיו, אותם מסר בחקירותיו ובשחזור, שנמסרו מרצונו הטוב והחופשי - הוחלפו בגרסה מתחמקת ומפותלת, שתחילתה בטענה כי הוא אינו זוכר מה אירע, ואם בכלל המנוחה מתה, בצד אמירה כי היכה את המנוחה ללא שליטה, משום ששמע קולות וצעקות.

61. חרף התנהלותו של הנאשם וטענתו במהלך עדותו כי הוא אינו זוכר פרטים, כאשר בשלב מסוים גם בחר לטעון כי אמו, שהיתה מחוץ לאולם, נפטרה - **הרי שמתשובותיו לשאלות בית המשפט עלה כי הוא מזהה את סנגורו, זוכר את שמו, וכן זוכר כי הוא מצוי במעצר בבית המעצר "קישון" (עמ' 86 לפרוט').** כן טען, כי הוא מטופל על ידי רופא ומקבל כדורי הרגעה וכדורי שינה (עמ' 88 לפרוט'). **בהמשך, כשנשאל על ידי בית המשפט, ופעם נוספת על-ידי ב"כ המאשימה, היכן הוא נמצא, השיב הנאשם: "במשפט" (עמ' 89, 105 לפרוט'); אם כי טען שהשופטים הם "פקידים".** כמו כן השיב הנאשם כי תפקידו של עו"ד עראף (ב"כ) הוא לסייע לו וכן ידע מה תפקידה של "יחידת נחשון" (יחידת הליווי של שב"ס, עמ' 89 לפרוט'). **בהמשך כשנשאל על-ידי הפרקליטה, בחקירה נגדית, אם הוא יודע כי מי שמבצע עבירה של רצח צפוי לעונש מאסר בפועל, השיב בחיוב (עמ' 93 לפרוט').**

התנהלותו של הנאשם בעדותו, כך מצאתי לקבוע, היתה חמקמקה ובלתי אמינה, וכך היה המצב לאורך כל עדותו, כפי שיפורט להלן:

62. כבר בתחילת חקירתו הראשית טען הנאשם כי הוא יודע שהוא מואשם בהריגתה של דודתו וכשנשאל מי הרג אותה, השיב: **"מה אני אגיד? זה כאילו לא בידי, זה כאילו לא אני הרגתי אותה"** (עמ' 84 לפרוט'). מיד בהמשך טען הנאשם, **כי אינו זוכר אם הדודה חיה או מתה ולאחר מכן טען כי הוא הרג את דודתו, בכך שירה בה** (עמ' 89 לפרוט'). בהקשר זה גם טען כי לדודתו קוראים "נאילה" והוא הרג אותה משום שהיא קראה לו בצעקות (עמ' 89-90 לפרוט').

כשנשאל על מצבו הנפשי טען הנאשם, כי הוא שומע צעקות, מישהי שתמיד קוראת בשמו וצועקת עליו (עמ' 85 לפרוט'). כשנשאל מהי המחלה בה הוא חולה, השיב הנאשם: "צעקות בראש שלי" (עמ' 88 לפרוט').

יודגש, כי גם כשהנאשם דיבר על קולות, הוא לא אמר כי קולות אלה הורו לו לבצע פעולה כלשהי.

לאחר מכן טען הנאשם במפתיע כי אמו נפטרה (עמ' 85,91 לפרוט'), אך כשהוכנסה אמו לאולם בית המשפט, הנאשם מיד זיהה אותה והסביר כי רק חשב שהיא נפטרה (עמ' 92 לפרוט').

הנאשם מסר, כי יש לו חלומות בהם הוא רוצח אנשים והוא אף סיפר זאת לטענתו, לקצין אבחון בשם ערן פרידמן בבית המעצר "קישון" (עמ' 87 לפרוט').

בתחילה טען הנאשם כי לא היה נשוי מעולם, ואולם מיד לאחר מכן טען כי לאחר שנישא היכה את אשתו משום שלא שלט בעצמו "היו לי קולות של צעקות בראש שלי" (עמ' 88 לפרוט'). בהמשך טען, כי נישואיו לא צלחו (עמ' 91-92 לפרוט').

63. כאן המקום לציין כי במסגרת הראיות שהוצגו במשפט, ברובן בהסכמה, לרבות במסגרת פרשת ההגנה, הובאו בפני בית המשפט פרטים רבים על עברו של הנאשם, כך למשל שנהג להכות את אשתו, וכי ישב בכלא מספר שנים לאחר שפגע בחייל.

דא עקא, שחרף העובדה שנתונים אלו הובאו בפניו בהסכמה, כבר עתה אדגיש כי עברו של הנאשם לא הוא שיוכיח את מעשיו, עליהם עומד הוא לדין.

64. **בתחילת חקירתו הנגדית**, כשנשאל הנאשם על חייו באופן כללי, אישר כי גדל בנסיבות חיים קשות ומורכבות וכי המצב הכלכלי שלו ושל אמו, אותה אהב מאוד, היה קשה ועל כן אחיו נדרשו לסייע להם כלכלית. הנאשם אישר, כי אמו נהגה להזמין לביתם רופאים שיבדקו אותו, אך טען כי מכיוון שאינו אוהב רופאים, נהג להתחמק מהם (עמ' 93 לפרוט').

בהמשך, אישר כי הוא אדם ישר המכבד את עצמו ו"הולך עם האמת", וזו גם הסיבה שהסגיר את עצמו למשטרה (עמ' 94 לפרוט').

כן אישר הנאשם בעדותו, כי בחקירותיו במשטרה סיפר את האמת (עמ' 95 לפרוט').

65. חרף האמור, ככל ששאלות המאשימה החלו להתמקד במעשים המיוחסים לו בכתב האישום, החל הנאשם להשיב תשובות חמקמקות שנעו חליפות בין "לא זוכר", "לא יודע" ו"לא אמרתי" (עמ' 95 לפרוט'), וזאת למרות דבריו בתחילת עדותו ולמרות גרסאותיו המפורטות במשטרה.

66. הנאשם בעדותו עשה ככל שניתן להרחיק עצמו מהעבירות מושא כתב האישום ומגרסאותיו המפורטות באימרתיו במשטרה.

כך למשל השיב הנאשם, כי הוא אינו זוכר מה עשה למנוחה; אינו זוכר כי שיתף אנשים בשכונת מגוריו ואמר להם שהוא רוצה לפגוע במנוחה (עמ' 95,108-109 לפרוט'); הוא לא זכר שתכנן מראש את מעשה ההמתה, לרבות הצטיידותו בסכינים, בגרזן ובציוד נוסף כמו ניילונים ודבק; לא זכר שרצה לפגוע במנוחה; אינו זוכר שלקח מאדם בשם ג'מאל

מפתח, ללא רשותו, אם כי מסר שהוא מכיר את ג'מאל ויש לו מחסן פתוח, שהכל זרוק בו.

הנאשם לא זכר כי חיכה ליום בו אמו והמנוחה תיסענה, כדי שיוכל להוציא את תוכניתו אל הפועל; לא זכר שהיה צריך להיכנס מחלון בית המנוחה כדי לפתוח את מנעול הברז מתוך הבית, אולם זכר שיש מנעול ל"דלת המקשרת" ושהמנוחה נהגה לנעול את הדלת מבפנים. כן טען הנאשם כי אינו זוכר את פרטי השחזור בזירת האירוע; אינו זוכר אדם בשם מג'די או ג'אבר; הוא לא ביקר בחנות לחומרי בניין; אינו זוכר שארבו למנוחה בביתה והמתין מאחורי דלת חדרה כשגרזן בידו, ואף טען כי לא מסר דברים אלה לחוקריו. עם זאת טען: **"יכול להיות שהכל קרה, אני לא יודע"** (עמ' 98 לפרוט').

67. כן טען הנאשם כי אינו זוכר שהיכה את המנוחה באמצעות גרזן או שדקר אותה באמצעות סכין ואינו זוכר כי שמח כאשר הבין שהמנוחה הלכה לעולמה. עם זאת, **זכר הנאשם כי נפצע בכף ידו ביום ההמתה**. כשנשאל, כתוצאה ממה נפצע, השיב **"מהסכין"** וכשנשאל מדוע החזיק סכין, **השיב הנאשם, חרף האמור לעיל, "מהמכות לדודה שלי, עם הסכין"** (עמ' 99 לפרוט').

68. בהמשך שוב טען הנאשם, כי אינו זוכר שדקר את המנוחה בסכין ואינו זוכר כיצד המית אותה (עמ' 101 לפרוט'). לאחר מכן תיאר הנאשם כי שטף את הדם שהיה על ידיו בברז, והניח סמרטוט או מגבת על הפצע בכף ידו (עמ' 99 לפרוט'). גם לאחר שאישר כי דקר בסכין את דודתו, עדיין עמד על טענתו שלא החזיק גרזן בידו. הנאשם טען כי אינו זוכר שעטף את גופת המנוחה בניילון; אינו זוכר שהתפשט ריח חזק של דם בדירה והוא נאלץ להביא מאוורר ולהשתמש בבושם כדי לנסות לטשטש את הריח, ואולם בד בבד מסר: **"אם קרה, אני לא יודע. אני לא יודע מה קרה"** (עמ' 100 לפרוט'). כן טען הנאשם, כי אינו זוכר שרוקן את המקרר והכניס את גופת המנוחה לתוכו; אינו זוכר דבר באשר לטלפון הנייד שרכש או לחבית שקנה, וכן אינו זוכר שביקש מבחורים המתגוררים באזור כי ישמרו על אמו או כי פעל לעשות "סולחה" עם הגב' היאם.

בהמשך עדותו השיב הנאשם כי הסגיר עצמו למשטרה, משום ש: **"אין מקום אחר שאני יכול ללכת אליו, לאיפה אני יכול ללכת?"** (עמ' 102 לפרוט'). כשהוטח בפניו כי הסגיר את עצמו לאחר שתוכניתו להיפטר מגופת המנוחה לא צלחה, השיב: **"לא יודע, לא יודע"** תוך שהניד ראשו בשלילה (עמ' 103 לפרוט').

בהמשך, כשנשאל האם סבל בחייו מבעיה נפשית אותה תיאר בעדותו (אך לא באימרתיו במשטרה) ולפיה הוא שומע קולות ועושה מעשים ללא שליטה, השיב הנאשם בחיוב, ואף אישר כי כל הדברים הרעים שעשה בחייו קשורים למחלה (עמ' 103 לפרוט'). **כשנשאל מדוע לא סיפר על מחלתו לאיש עד היום, לרבות לחוקרים ששאלו אותו אם הוא סובל ממחלת נפש, ואף לא בזמן הדיון במעצר, השיב כי אינו יודע** (עמ' 104-105 לפרוט').

69. הנאשם זכר לציין בעדותו כי המנוחה אהבה בעיקר את אחיו הקטן, מוחמד, וכן זכר כי התגורר עם אמו בבית הוריה יחד עם המנוחה ועם אח נוסף, וכי לאחר שסבו נפטר, הוריש הסב את הבית לילדיו (עמ' 106 לפרוט'). הנאשם טען, כי אינו זוכר שהמנוחה קנתה בשלב כלשהו את בית ההורים וגם לא זכר כי חשב שהמנוחה עשתה להם "תרגיל", "עקצה" אותם - כפי שטען בחקירותיו במשטרה.

באשר להסכם בין אמו ובין המנוחה, אשר בעטיו העבירה אמו למנוחה סכום של 100,000 ₪, כגרסתו במשטרה, טען הנאשם כי אמנם שמע על כך, אך לא חתם על כל הסכם בין השתיים. גם כשהוצג בפניו ההסכם, עליו חתם כעד (ת/68), השיב כי הוא אינו יודע אם זו חתימתו ואינו זוכר את מספר תעודת הזהות שלו (עמ' 107 לפרוט'); כן טען, **"אני לא מתערב בזה, לא יודע"** (עמ' 110 לפרוט').

בהמשך טען הנאשם, כי אינו זוכר דבר באשר לסכסוך בין המנוחה ובין אמו ואף לא זכר שהמנוחה דיברה עם "מכובדים" או הגישה תביעה נגד אמו. כן טען, כי אינו זוכר את הדיונים בבית המשפט (עמ' 107-109 לפרוט'), וכשהוטח בפניו כי הוא סיפר שהמכובדים הציעו שהמנוחה תשלם לאמו 50,000 ₪ ומשום שלא היה מוכן לקבל את ההסדר, החליט לרצוח את המנוחה - פטר את עצמו באומרו: "**לא יודע**" (עמ' 109,110 לפרוט').

70. כאמור, חרף כל האמור, כשנשאל הנאשם האם כשמסר במשטרה גרסאותיו סיפר את האמת, השיב בחיוב (עמ' 95 לפרוט').

71. עוד העידו מטעם ההגנה, אחיו של הנאשם, **מר מוחמד אידריס**, בן 36, נשוי ואב לארבעה ילדים (עמ' 113-118 לפרוט'); אימרתו מיום 16.6.13, שעה 19:11 - נ/5; יצוין כי נפלה תקלה בהקלטת חקירה זו במשטרה - ת/98). בעדותו סיפר מוחמד, כי הרגיש שלאחר שהתפרקו נישואיו של הנאשם, הפך הוא לאדם מיואש ש"**היו לו הפרעות נפשיות ופסיכולוגיות**" (עמ' 113-114 לפרוט'). לטענתו, העובדה שכחודש לאחר הגירושים היה הנאשם מעורב באירוע של דקירת חייל על רקע לאומני והחל לרצות עונש מאסר, החרפה עוד יותר את מצבו הנפשי (עמ' 117 לפרוט').

כן טען האח מוחמד, כי כשנה או שנה וחצי קודם, ניסה הנאשם להתאבד באמצעות בליעת 40 כדורים, והוסיף כי הנאשם נהג להכות את אשתו (של העד), וכששאל את הנאשם מדוע הוא מכה אותה, הטיח בו הנאשם שלא יתערב. לדברי מוחמד, הנאשם גם התנגד כי אשתו (של העד) תצא מן הבית.

כן תיאר מוחמד, כי הנאשם נהג לחתוך צינורות מים בביתו, ואף נהג להכות את השכנים. לדבריו, בחתונת אחיהם, היכה הנאשם את גיסם (עמ' 113 לפרוט'). באשר לגירושי הנאשם טען מוחמד, כי הנאשם לא שיתף אותו בסיבה לגירושים (עמ' 116 לפרוט'), אולם הוא עצמו נהג לשמוע את גרושתו של הנאשם צועקת בזמן שהנאשם היה מכה אותה וכן שמע את חמו בדיון בבית הדין השרעי, מציע להפנות את הנאשם לפסיכיאטר (עמ' 114 לפרוט').

יצוין, כי באימרתו טען מוחמד שהנאשם ביצע את המעשה "**כי הוא בן אדם לא נורמלי, פסיכי, עדיף שיתאבד... הוא חולה נפש. אמא שלי הלכה לעובדת סוציאלית וסיפרה לה את הסיפור שלו. בעירייה פתחו לו תיק על מצבו הנפשי... רצינו לאשפז אותו בשער מנשה, לתפוס אותו בכח ולהכניס אותו לשם, אבל פחדנו שישתחרר משם ויגיע אלינו ויצעק על אמא שלי...**" (עמ' 2, נ/5).

לדבריו, בחודשים שקדמו לאירוע, הנאשם מיעט לצאת מן הבית וכמעט לא אכל דבר (עמ' 113 לפרוט'). יצוין כי בעדותו טען מוחמד, כי נהג לבקר בבית אמו פעם ביומיים, ולכן ידע מה מתרחש שם (עמ' 115 לפרוט'), ואילו באימרתו במשטרה טען כי ביקר לאחרונה את אמו כ-3 שבועות לפני האירוע שכן "**אני לא אוהב ללכת לשם, כי לא רוצה שיגידו לי ללכת לדבר ביניהם, בין הדודה לאמא בעניין הסכסוך שקיים ביניהם**" (עמ' 2, נ/5). מוחמד טען, כי הסיבה שאמר לחוקרים שהתנהגות הנאשם לפני האירוע **לא** היתה חריגה, נבעה מכך שהסתגרותו של הנאשם בבית, אפיינה את התנהגותו גם קודם (עמ' 116 לפרוט').

מוחמד תיאר כי בשל מצבו הנפשי של הנאשם, ניסתה אמו לפנות לרופאים שונים, אולם הנאשם לא שיתף עימם פעולה ואף לא נטל את התרופות שהרופאים רשמו לו (עמ' 114 לפרוט'). כן טען, כי לנאשם היה **קשר חברתי שטחי עם מספר שכנים** (עמ' 4, נ/5; עמ' 118 לפרוט').

72. עוד העיד מטעם ההגנה אחיו של הנאשם, מר חסן אגבריה, בן 26, נשוי ואב לשתיים (עמ' 118-125

לפרוט'; אימרתיו של העד: ת/45-ת/48). לדברי חסן, הוא עזב את הבית שנתיים לפני האירוע אך נהג לפגוש את הנאשם **כמעט מדי בוקר** (עמ' 120 לפרוט'). חסן תיאר את הנאשם בתקופה שקדמה לאירוע כאדם "לא נורמאלי", אשר נהג באלימות רבה כלפי אשתו של מוחמד וכלפי שכניו. חסן ציין כי שמע מגרושתו של הנאשם שהוא נהג כלפיה באלימות בתקופה בה היו נשואים והפיץ ברחוב תמונות שלה לבושה בשמלת כלה (עמ' 118-119 לפרוט') - מובן שזו עדות מפי השמועה שמתקבלת רק ל"עצם האמירה".

חסן מסר כי מעולם לא שמע, ולכן גם לא אמר, שהנאשם טען שהוא רוצה לשחוט את דודתו (עמ' 119 לפרוט'). כן סיפר חסן, כי לאחר שחרורו של הנאשם מבית הסוהר, הפך למזרז ולמתבודד יותר והחל לריב עם אחייניו הקטנים. כמו כן סיפר, כי בחתונתו, היכה הנאשם את גיסם (עמ' 119-120 לפרוט').

כשנשאל חסן מדוע לא מסר כבר בחקירותיו במשטרה כי הנאשם "לא נורמאלי", כפי שטען בעדותו, השיב: **"בטח שאמרתי שהוא לא נורמאלי, בן אדם שעושה דבר כזה הוא לא נורמאלי. אני כן אמרתי"** (עמ' 121 לפרוט'). בהמשך טען, כי אם לא אמר דברים אלו בחקירותיו במשטרה, היה זה משום שלא נשאל על כך, אך לדבריו סיפר זאת לעו"ס בבית החולים "שער מנשה" (עמ' 122 לפרוט').

באשר לקשר שהיה לו עם הנאשם ביום האירוע וביום שלאחריו, תיאר חסן כי ביום שבת בשעות הערב התקשר אליו הנאשם וביקש ממנו למסור לאמם כי הוא נוסע לתל-אביב לחפש עבודה, אולם לדבריו לא הבחין בשום דבר חריג אצל הנאשם באותה שיחה (עמ' 122 לפרוט'). **למחרת, הגיע הנאשם לביתו בסביבות השעה 09:30 והיה "יותר לחוץ ממה שהוא טבעי. קלטתי שיש לו משהו"** (עמ' 123 לפרוט'). לדברי חסן, הנאשם טען שהכל רגיל, אולם הוא בעיקר הופתע מהעובדה שכשהציע לנאשם להסיעו לשכונת מחאג'נה, הנאשם סירב, בניגוד להרגלו, והעדיף להזמין מונית (עמ' 123 לפרוט'; עמ' 1, ת/42). חסן תיאר, כי מאוחר יותר החל לחפש אחר הנאשם ברכבו ולהתקשר לחברים ולמכרים.

חסן תיאר גם, כי אבו אלעבד מחמוד שווכאת, סיפר לו שהנאשם אמר כי בכוונתו לפגוע בדודתו (עמ' 123 לפרוט'), ולכן ביקש ממנו לדווח לו אם וכאשר יראה את הנאשם.

בהמשך היום, הודיע לו אבו אלעבד הנ"ל שהנאשם נמצא סמוך לכניסה לבית, וכשהתקשר ביקש ממנו להגיע למקום. מאוחר יותר, כשפגש את הנאשם, הטיח בו, כי שמע שהוא מתכוון לפגוע בדודה, אך הנאשם צחק בתגובה לדברים ואמר "אין כלום" (עמ' 124 לפרוט'; עמ' 2, ת/42); ממזכר באשר לשיחות הטלפון של הנאשם ביום המקרה ולמחרת, עולה כי בליל האירוע התקשר הנאשם לחסן בשעה 21:06, וביום למחרת התקשר חסן לנאשם בשעה 15:21, לאחר מכן הנאשם התקשר אליו בשעה 15:27, ובשעה 16:28 שוב התקשר חסן לנאשם (ת/94).

חסן טען, כי גם בשיחות הטלפון עם הנאשם וגם כאשר נפגש עמו, לא הבחין בדבר מה חריג אצלו (עמ' 124 לפרוט').

לדברי חסן, מאוחר יותר באותו יום כשנסע לבית אמו, מצא אותה משוחחת עם שכן בשם אסעד שסיפר כי המנוחה יצאה מהבית עם מתנה (עמ' 124 לפרוט'; וכן ת/45; כן ר' גרסת הנאשם בהקשר זה - ת/13). לדבריו, לאחר ששמע את הדברים חשב שיהיה לו עוד זמן למצוא את הנאשם לפני שיעשה דבר מה (עמ' 123 לפרוט').

כאשר נשאל חסן בחקירתו על הסכסוך בין אמו ובין המנוחה, השיב כי חרף הסכסוך בנושא הבית, נותרו ביניהן יחסי "שלום-שלום" (עמ' 2, ת/42).

73. חוסנייה אגבריה, אמו של הנאשם:

חוסנייה נחקרה מספר פעמים במשטרה ואימרותיה הוגשו לבית המשפט (ת/32-41);

חוסנייה טענה, כי הנאשם סובל ממחלת כליות וממחלת נפש, אשר התגלתה אצלו לאחר שנשלח לרצות מאסר בבית הכלא (עמ' 15-17, ת/34). באימרתה השנייה מסרה האם, כי אין תיעוד רפואי למחלת הנפש של הנאשם, משום שהנאשם מעולם לא הסכים להיבדק (עמ' 1, ת/35); גם בחקירה מיום 18.6.13 טענה חוסנייה, כי הנאשם מעולם לא ביקר אצל פסיכיאטר ולא היה בבי"ח לחולי נפש (עמ' 2, ת/36; עמ' 30-31, ת/38).

בעדותה טענה חוסנייה, כי רופא קופת החולים הגיע לביתם מספר פעמים לבדוק את הנאשם ולרשום לו תרופות, והוא "מצא אצלו מחלה", אם כי לא פירטה איזו מחלה (עמ' 126 לפרוט'). עוד טענה חוסנייה, כי הנאשם לא שיתף פעולה עם הרופאים (עמ' 130 לפרוט').

חוסנייה העידה כי לנוכח מצבו של הנאשם בחודשים שקדמו לאירוע היא נדרשה לטפל בו, להכין לו אוכל ואף להכניס לשירותים ולמקלחת. כן סיפרה, שהנאשם נהג להתבודד, לא דיבר "בצורה נורמאלית", לעתים גופו היה מתחיל לרעוד, הוא נהג להתהפך במיטתו, לבהות בתקרה, לדבר לעצמו, לבכות וגם לצחוק (עמ' 126-127 לפרוט').

חוסנייה תיארה, כי נהגה בעבר לישון עם הנאשם באותו חדר עד שהחלה לפחד ממנו, ולכן עברה לחדר נפרד שאותו נהגה לנעול בזמן שישנה (עמ' 127 לפרוט'). יצוין, כי בניגוד לדברים אלה, באימרתה הראשונה תיארה חוסנייה את הקשר בינה ובין הנאשם כקשר טוב: "כלום, טוב, הוא לא בא עלי ולא תוקף אותי ולא כלום, הוא טוב איתי, טוב" (עמ' 32, ת/34; כן ר' עמ' 3, ת/32).

עוד סיפרה חוסנייה בעדותה, כי בעבר עבד הנאשם במשך מספר ימים במסעדה בעכו, עד לאירוע בו נטל 40 כדורים בניסיון להתאבד. לדבריה, בעקבות אותו מקרה אושפז הנאשם בבית החולים בנהריה במצב קשה. יצוין, כי כבר בחקירה מיום 18.6.13 סיפרה חוסנייה, על אותו אירוע שנתיים קודם במהלכו ניסה הנאשם להתאבד על-ידי בליעת כדורים "מרוב עצבות" (עמ' 1-2, ת/31-32, ת/38). בהמשך, ביקשה מהרופאים בבית החולים בנהריה להעביר את הנאשם לבית החולים בחדרה, כדי להקל על ביקורי המשפחה אצלו. בבית החולים בחדרה היה הנאשם מאושפז למשך חודש ימים (עמ' 127-128 לפרוט'). לפי תיאורה, הרופאים בבי"ח בחדרה אמרו כי הנאשם צריך להיבדק על ידי פסיכיאטר, משום שנהג לנתק בכוח את הצינורות שהיו מחוברים לגופו (עמ' 128 לפרוט').

עוד תיארה חוסנייה, כי לאחר שהנאשם שוחרר מבית החולים, הוא לא הסכים לעלות עימה לאוטובוס לכיוון אום אל פאחם ונהג האוטובוס סייע לה להעלותו "בכוח" לרכב. כשהגיעו לכניסה לאום אל פאחם, החל הנאשם לברוח, עד שעצרה נהג מונית וזה עזר לה להעלות את הנאשם על המונית ולהסיעו הביתה. כן הוסיפה, כי הנאשם הטיח בפניה שברצונו למות (עמ' 128 לפרוט').

עוד הוסיפה חוסנייה, כי הנאשם התנהג באלימות וכל הזמן היה עצבני (עמ' 128 לפרוט').

כשנשאלה חוסנייה באימרותיה, אם הנאשם התנהג באופן מוזר בשלושת הימים שקדמו לאירוע, **השיבה שלא הבחינה בדבר** (עמ' 2, ת/32; עמ' 18, ת/34). גם כשנשאלה בבית המשפט אודות התנהגות הנאשם ביום הרצח, השיבה: "אני לא ראיתי שום דבר מוזר. יום למחרת עשיתי לו תה וארוחת בוקר ושמתי לו על השולחן הקטן. זה היה רגיל המצב ואני לא יודעת כלום. וחזרתי הביתה בשעה 14:00" (עמ' 133 לפרוט').

באשר להתרחשויות מעת שחזרה מהנסיעה לירושלים, ביום האירוע, שינתה חוסנייה את גרסאותיה מספר פעמים; **באימרתה הראשונה** מסרה, כי כשחזרה לביתה ראתה את הנאשם יושב וצופה בטלוויזיה והיא בישלה לו פסטה (עמ' 2, ת/32; עמ' 11-12, ת/34). לטענתה, באותו לילה כשנעלה את דלת הבית בסביבות השעה 21:00 הבחינה כי הנאשם כבר ישן (עמ' 2, ת/32; עמ' 11-13, ת/34). כן טענה באימרה זו, כי למחרת, ביום ראשון, כשיצאה כהרגלה בשעה 08:00 למועדון הקשישים, העירה את הנאשם משנתו (עמ' 13-15, ת/34).

באימרתה השנייה שינתה חוסנייה גרסתה וטענה כי בעת שהגיעה מירושלים, הנאשם לא היה בבית, ורק לאחר שכיבסה את הבגדים וחיממה את האוכל, כשעה וחצי או שעתיים לאחר שחזרה, הבחינה בנאשם יושב בחצר (עמ' 2, ת/36; עמ' 18-21, ת/38). לאחר מכן נשאר הנאשם כל היום בבית, והלך לישון בסביבות 21:15 (עמ' 2, ת/36; עמ' 26-28, ת/38). כבר בהמשך חקירתה שינתה חוסנייה גרסה זו, וטענה כי בשבת אחר הצהריים, בזמן ששטפה כלים, יצא הנאשם מן הבית כדי לחפש עבודה בתל-אביב. לפי גרסה זו, הנאשם חזר רק בלילה והעיר אותה בנקישות בדלת (עמ' 3, ת/36; עמ' 39-40, ת/38). יצוין כי בחקירה מיום 30.6.13 שוב חזרה חוסנייה על טענתה, כי בעת שנכנסה הביתה לאחר שחזרה מירושלים, ראתה את הנאשם מסתובב בחצר הבית (עמ' 5-7, ת/41), ובהמשך טענה כי ראתה אותו בתוך הבית (עמ' 8, ת/41).

בעדותה, מסרה חוסנייה, כי כשחזרה הביתה מירושלים (ביום שבת) מצאה את הנאשם יושב על מפתן הדלת, לבדו. בשלב זה נכנסה לבשל במטבח וכשעה וחצי או שעתיים לאחר מכן, הבחינה כי הנאשם הדליק טלוויזיה והתיישב לצפות בה, כך עד השעה 21:00, אז הלכה לישון (עמ' 133 לפרוט'). בהמשך, כשעומתה עם גרסת הנאשם כי לא היה בבית אלא ביצע את המעשה סמוך למועד הגעתה הביתה ביום שבת, טענה חוסנייה: **"אני זוכרת את הכל אבל אני לא ראיני אותו. אני לוקחת תרופות לסוכר ולשומנים ושמתי את הראש וישנתי. אני לוקחת תרופה ונכנסת לישון"** (עמ' 133 לפרוט').

עוד יצוין, כי באימרתה מיום 16.6.13 שעה 20:20, הכחישה חוסנייה שהנאשם התקשר ואמר לה שהוא נוסע לתל-אביב (עמ' 1, ת/35), ואילו באימרתה מיום 18.6.13, שעה 13:39, אישרה כי הנאשם התקשר אליה בשישי או בשבת לומר לה שהוא נוסע לתל-אביב לחפש עבודה. כן אישרה כי בסביבות השעה 00:30, בין שבת לראשון, דפק הנאשם על דלת הבית מספר פעמים, וכשנכנסה הביתה אמר שלא מצא עבודה. לאחר מכן היא חזרה לישון (עמ' 2, ת/36).

כשנשאלה חוסנייה בחקירותיה על הסכסוך בינה ובין המנוחה בנושא בית המגורים, טענה כי חרף חילוקי הדעות ביניהן, ועל אף התביעה שהגישה המנוחה בבית המשפט בעניין זה, היחסים ביניהן **נותרו טובים** (עמ' 29,30,31, ת/34; עמ' 2, ת/32); אמנם באימרתה מיום 18.6.13, שעה 13:39, כשנחקרה חוסנייה תחת אזהרה כחשודה בשיבוש הליכי משפט, סיפרה כי היחסים בינה ובין המנוחה **היו עכורים**, על רקע אותו סכסוך (עמ' 1-2, ת/36), אולם בחקירה מיום 30.6.13 שוב טענה חוסנייה כי **לא היה ביניהן שום סכסוך והן אהבו מאוד אחת את השנייה** (עמ' 8, ת/41).

בעדותה, סיפרה חוסנייה את השתלשלות האירועים שהובילה לסכסוך בינה ובין המנוחה ולתביעה בבית המשפט, אולם הכחישה כי הקשתה על המנוחה עד שזו נאלצה להוציא נגדה "צו הגנה" (עמ' 131-133 לפרוט'). בהמשך אישרה כי ידוע לה שהיא היורשת היחידה של נכסי המנוחה, משום שהוריה ואחיה נפטרו ולמנוחה לא היו ילדים (עמ' 134 לפרוט').

חוסנייה טענה, כי הנאשם לא היה מעורב כלל בסכסוך בינה ובין המנוחה, לא שיתף אותה באשר לעמדתו בנושא זה, ולא התלווה אליה לדיונים בבית המשפט (עמ' 132 לפרוט'; עמ' 24,31, ת/34).

באימרתה מיום 30.6.13, שעה 11:34, כשנחקרה שוב כחשודה בשיבוש הליכי חקירה, טענה חוסנייה כי ראתה את השכן, אסעד מחאג'נה, ביום ראשון, רק בעת שהשוטרים הגיעו למקום וביקשו מבנה, חסן, להרחיקה. כשהבחינה באסעד הוא אמר שהמנוחה יצאה מהבית עם מתנות בידה (עמ' 2, ת/39; עמ' 13-16, ת/41).

יצוין, כי בעדותה טענה חוסנייה, כי מאז מעצרו של הנאשם לא היה לה כל קשר עמו, טלפוני או אחר, למעט כשראתה אותו בבית המשפט (עמ' 129 לפרוט').

יודגש כי חוסנייה **לא סיפרה באימרתה במשטרה או בעדותה על קולות שהנאשם דיווח לה כי הוא שומע**, חרף אמירתו של ד"ר מ' פוקס בחוות הדעת שהגיש מטעם ההגנה, שמסתמך על דיווח האם בפניו כי הנאשם סיפר לה על קולות שהוא שומע.

העדים מטעם ההגנה שהובאו לעדות בקשר למצבו הנפשי של הנאשם:

74. ד"ר אלכסנדר דיאמנט (עמ' 136-139 לפרוט')

מטעם ההגנה זומן ד"ר א' דיאמנט, אשר טיפל בנאשם **כפסיכיאטר יועץ בבית החולים נהריה**, בין התאריכים 1-3/8/2011, וזאת בעקבות האירוע בו נטען כי הנאשם בלע כמות גדולה של תרופות (העד ערך את המסמכים נ/2(32)-(40)).

בעדותו ציין ד"ר א' דיאמנט כי הוא אינו זוכר כיום את פרטי המקרה, אולם לאחר עיון בתיקו הרפואי של הנאשם מצא כי הנאשם אושפז בבית החולים בנהריה בעקבות ניסיון אובדני באמצעות בליעת כדורים.

לדברי ד"ר א' דיאמנט, כאשר בדק את הנאשם בהגיעו לבית החולים, לא היו בידו פרטים אנמנסטיים כלשהם על עברו הפסיכיאטרי וכי כל הנתונים אותם רשם התבססו על שיחות עם הנאשם, אשר מיעט לשתף עמו פעולה. עם זאת ציין, כי מדברי מוחמד, אחיו של הנאשם (אשר הגיע לבית החולים ביום 3.8.11 - מסמך נ/2(40)), התקבל הרושם כי הנאשם אינו אדם נורמטיבי לחלוטין **ואולי** אף לוקה בנפשו (עמ' 136,137 לפרוט').

ד"ר א' דיאמנט תיאר, כי בשלב מסוים במהלך האשפוז (על פי מסמך נ/2(33) היה זה ב-2.8.11), היה **חשד** למצב פסיכוטי אצל הנאשם והיו מחשבות "ניהליסטיות" כמו "אין לי מקום בעולם הזה" ואף חשד למצב של "דכאון פסיכוטי". חרף האמור אישר, כי ביום קבלתו של הנאשם לבית החולים **וביום שחרורו**, התרשם כי **אין עדות למצב פסיכוטי, אין עדות לפסיכוזה**, אין מחשבות שווא וגם לא התנהגות הלוצינטורית (בעניין זה ר' נ/2, מסמכים (32) ו-(40), בהתאמה). ד"ר א' דיאמנט הסביר, כי מאחר שמשפחתו של הנאשם רצתה להעבירו לבית החולים "הלל יפה", המליץ על השגחה מיוחדת (עמ' 137 לפרוט'). עם זאת, **נמנע מלהמליץ על בדיקה כפויה או אשפוז כפוי בשל מצב נפשי, משום שלא סבר שהיה צורך בכך** (עמ' 139 לפרוט').

אשר לשינוי בהערכתו כמבואר לעיל, אמר: **"...כפי שנאמר כאן, יש דינמיקה בדברים האלה, התמונה שאתה רואה היום לא בהכרח דומה. לעתים בדיקה מאוחרת יותר היא יותר משמעותית"** וכאמור בבדיקה המאוחרת ביותר (כמו במוקדמת ביותר) **לא מצא עדות למצב פסיכוטי** (נ/2 (40)).

הנה כי כן, מדובר בבדיקות מעקב קצרות שלא נועדו למתן אבחנה ברורה ומבדלת אלא אבחנה משוערת שגם יכולה להשתנות בהיותה דינמית, כלשון ד"ר א' דיאמנט.

75. ד"ר יהושע קמנץ (עמ' 139-143 לפרוט')

העד ד"ר יהושע קמנץ הוא מומחה בתחום הגריאטריה וגם הוא טיפל בנאשם במסגרת האשפוז בבית החולים בנהריה, בין התאריכים 1-3/8/11 (ערך את המסמכים: נ/2(1), (4) ו- (39)). ד"ר קמנץ הסביר כי בזמן אשפוזו טען הנאשם כי בלע 25 כדורי אנטיביוטיקה (מסוג "סיפרוקסין") וכדורים נגד כאבים ("אלגולזין").

לדבריו, במהלך אשפוזו של הנאשם חלה הידרדרות משמעותית בתיפקוד הכליות, וביום שחרורו היה אמור לעבור למחלקה הנפרולוגית (ב"סיכום האשפוז" מיום 3.8.11 רשם הנ"ל כי הנאשם צריך היה לעבור ליחידת נפרולוגיה בתנאי השגחה מיוחדת, לשם טיפול באי ספיקת כליות - נ/2(1)). אולם, לאחר שנקבע בהתייעצות עם פסיכיאטר, כי הנאשם כשיר לקבל החלטות רפואיות והנאשם הביע את רצונו לעבור לבית החולים "הלל יפה", ואף חתם על טופס סירוב לקבלת טיפול - הוא שוחרר "עם אמבולנס בליווי אחיו" (עמ' 140 לפרוט'; טופס סירוב לקבלת טיפול רפואי - נ/2(39)א).

ד"ר קמנץ ציין, כי אם היה קיים חשש כלשהו שהנאשם אינו כשיר לקבל החלטות בעניינו, הרי שחרף רצונו, לא היו משחררים אותו מבית החולים (עמ' 143 לפרוט').

כן הסביר ד"ר קמנץ, כי הנאשם השיב לשאלות, מילא אחר הוראת הצוות הרפואי, איפשר לבצע בו בדיקות גופניות ולקחת ממנו דם למעבדה, אך סירב לקבל טיפול נפרולוגי והחליט לעזוב את בית החולים (עמ' 141 לפרוט').

יצוין, כי ב"תעודת רופא" שערך העד מיום 3.8.11 (נ/2(39)) המופנה לבית הדין השרעי בעכו (שם לא מצוינת שעת עריכת המסמך), רשם ד"ר קמנץ כי יש ספק בדבר תובנתו של הנאשם באשר למחלת הכליות ממנה הוא סובל, ולכן אינו מסוגל לדאוג לענייניו וזקוק לאפוסטרופוס. לעומת זאת, במסמך "סיכום האשפוז" שערך העד באותו יום, בשעה 11:56 (נ/2(1)), נרשם כי הנאשם כשיר לקבל החלטות רפואיות לגבי עצמו.

בעדותו, כשנדרש ד"ר קמנץ לעניין האמור, הבהיר כי תעודת הרופא שהופנתה לבית הדין השרעי התייחסה לטיפול הנפרולוגי לו היה זקוק הנאשם, וללא קשר לצורך בטיפול פסיכיאטרי. עוד הבהיר, כי המסמך המאוחר יותר - הוא "סיכום האשפוז" בו נקבע כי הנאשם כשיר לקבלת החלטות רפואיות - נרשם לאחר התייעצות עם הפסיכיאטר ד"ר א' דיאמנט (עמ' 142 לפרוט').

ש. לבית המשפט: בנ/2 1 כתוב שהנאשם כשיר להחליט וכשיר לתת סירוב. ואילו בנ/2 39, תעודת רופא חתומה על ידך מאותו יום, 3.8.11, כתבת "ספק רב על תובנתו לגבי מחלת הכליות, דרוש אפוסטרופוס... אינו מסוגל לדאוג לענייניו וזקוק לאפוסטרופוס. כל בני משפחתו מסכימים שהמועמד לאפוסטרופוס, אכן יהיה אפוסטרופוס". תסביר את שני המסמכים הנוגדים האלה.

ת. כתבתי כך, כי הייעוץ האחרון נכתב ב-12:30 אחה"צ, והיה שינוי. המכתב המודפס נ/2 (1) מאוחר יותר, והיה שינוי בדעתנו.

ש. זאת אומרת שהמסמך הנכון מבחינתך זה סיכום האשפוז?

ת. כן.

ד"ר קמנץ אישר כי הוא אינו מומחה לפסיכיאטריה והוא אינו חולק על ממצאיהם של ד"ר א' דיאמנט וד"ר

גילוני, בנושא זה.

76. ד"ר חרזאללה מנסור (עמ' 143-145 לפרוט')

ד"ר ח' מנסור שימש כרופא המשפחה של הנאשם מטעם קופת חולים "כללית" (ערך את המסמכים נ/1, (1)-(9)).

בעדותו תיאר ד"ר ח' מנסור, כי הנאשם מעולם לא נכנס למרפאה וכי אמו של הנאשם היא שנהגה "לתווך" עבורו (עמ' 143 לפרוט').

לדבריו, גם כאשר היה מגיע לביקור בבית הנאשם, התנהלותו היתה בעיקר מול האם, וגם כשנראה שהנאשם משתף פעולה, הרי שלא קיים בסופו של יום את הבטחותיו להיבדק ולקבל טיפול. עוד תיאר בהקשר זה, כי לעיתים כשהיה מגיע לביקור בבית הנאשם, היה הנאשם בורח דרך החלון כדי לא להיבדק (עמ' 143-144 לפרוט').

לדברי ד"ר ח' מנסור, כאשר אמו של הנאשם התלוננה בפניו על התנהגות מוזרה של הנאשם, כגון סרבנות, עקשנות, הימנעות מקבלת טיפולים בבעיית הכליות ממנה סבל וכיו"ב, יעץ לה לפנות לפסיכיאטר, מאחר שהוא עצמו אינו מומחה בתחום בריאות הנפש.

כשהוטח בפניו כי בין השנים 2011-2012 ביקר את הנאשם 13 פעמים ואילו בשנת 2013 ביקר בבית הנאשם פעם אחת בלבד, אישר כי היה זה כנראה משום שבשנת 2013 פנתה אליו אמו של הנאשם פעם אחת בלבד (עמ' 144 לפרוט').

77. ד"ר אלכסנדר שולקין:

העד ד"ר א' שולקין פסיכיאטר מומחה, מנהל מחלקה במרכז לבריאות הנפש "מעלה הכרמל", בדק את הנאשם מדי פעם לבקשת השב"ס (ערך את המסמכים נ/6(14), (18), (20), (21), (22), (27), (28), (33), (36)).

בתמצית יתואר, כי מסיכום הביקור של הנאשם אצל ד"ר א' שולקין, מיום 18.6.13 (עמ' 36 לנ/6) עלה, כי הנאשם סיפר שהרג את דודתו משום שראה אותה בחלום וכי הוא שומע בראשו קול, "קול שפעם מצחיק פעם מקלל ונוטן איצות" (צ"ל "נותן עצות"). בשלב מסוים של המפגש הפסיק הנאשם לשתף פעולה והסתובב אל הקיר. "באבחנה המשוערת" רשם ד"ר א' שולקין: "PSYCHOSIS UNSPEC" (הכוונה היא ל-"Unspecified" - הערה שלי) ובהמלצות נרשם, כי הוא ממליץ על טיפול באשפוז;

אחזור ואציין כאמור, כי לאחר בדיקה זו - בין התאריכים 23.6.13-17.7.13 - שהה הנאשם ב"הסתכלות" ממושכת בבית החולים "שער מנשה" לצורך מתן חוות דעת בתנאי אשפוז.

מסיכום ביקור נוסף של הנאשם אצל ד"ר א' שולקין, מיום 24.7.13 (עמ' 33 לנ/6), דהיינו כשבוע בלבד לאחר שסיים הנאשם את "ההסתכלות", כשהוחזר למשמורת השב"ס, נרשם כי הנאשם ללא עבר רפואי בתחום הפסיכיאטרי, מסר על מספר רב של נסיונות אובדניים ודיווח על הפרעות שינה, מחשבות על התאבדות וחוסר תיאבון. "באבחנה המשוערת" רשם ד"ר א' שולקין: "PERSONALITY DISORDER UNSPEC".

בסיכום ביקור מיום 30.7.13 (עמ' 28 לנ/6) רשם ד"ר א' שולקין, כי לנאשם אין תלונות בתחום הנפשי, שולל שינוי במצבו הנפשי, לא נוטל טיפול. כמו כן, ללא סימנים של דכאון מג'ורי, קיים חשד להלוצינציות שמיעה, אך הוא שולל

קיומן, שינה טובה. מתחת "שם המחלה", נרשם:

"GENERAL PSYCHIATRIC EXAMINATION, NOT ELSEWHERE CLASSIFIED"

בסיכום הביקור הבא, מיום 7.8.13 (עמ' 27 לנ/6), נרשם: **"אין תלונות בתחום הנפשי, מוסר על נדודי שינה עקב "מחשבות"... מגדיר את עצמו כ"לא חולה נפש", קיימים סימנים של ריגידיות במהלך חשיבתו, שולל אפילפסיה בתורשתו, בגיל 11 עבר חבלה קשה בראש עם איבוד הכרה. אין סימנים של פסיכוזה פעילה בעת בדיקה, שולל כוונות אובדניות. ידוע על דחף ספונטאני לפגוע בסובבים..."**. תחת הכותרת "אבחנה מבדלת", נרשם: "ORGANIC PERSONALITY DISORDER".

מגיליון סיכום ביקור מיום 25.9.13 (עמ' 21 לנ/6), עולה כי לא היה ביטוי אובדני אצל הנאשם, שינה ותיאבון טובים, שולל כוונות אובדניות, מוסר על נטיות תוקפניות אך טוען "זה לא אני". "באבחנה המשוערת" נרשם: "PSYCHOSIS". UNSPEC

בביקור נוסף מיום 16.10.13 (עמ' 20 לנ/6) רשם ד"ר א' שולקין: **"אין תלונות בתחום הנפשי מוסר על הרגשה כללית "בסדר גמור סבבה לגמרי" אין סימני אובדנות, מצב רוח אופטימי, שולל כוונות אובדניות... מוסר על עליה בתיאבון ומישכל (צ"ל משקל - הערה שלי) שינה "בסדר"..."**

ב"אבחנה המשוערת" נרשם:

"GENERAL PSYCHIATRIC EXAMINATION REQUESTED BY AUTHORITY"

גם בביקור מיום 5.11.13 (עמ' 18 לנ/6), **"האבחנה המשוערת" של ד"ר א' שולקין היתה זהה לקודמתה. כן נרשם בסיכום הביקור, כי לנאשם אין תלונות קונקרטיות בתחום הנפשי. הנאשם מסר על רצונו "להשתחרר ממחשבות", שלל כוונות ומחשבות אובדניות, מסר על רצונו לתקוף אחרים, כשדבריו "זה לא בידיים שלו" ו"יש מישהו בתוכי".**

בביקורו האחרון של הנאשם אצל ד"ר א' שולקין, מיום 21.1.14 (עמ' 14 לנ/6), עולה כי לא היו תלונות בתחום הנפשי, הנאשם הגיע כבול ידיים עקב אמירות "הומיצידיות", במהלך חשיבתו קיים רפיון אסוציאטיבי "וטנגיציאליות", **"אין סימנים להלוצינציות ולא התגלטה מערכת מגובשת של מחשבות שוא, שולל כוונות לפגוע בעצמו או באחרים"**.

ב"אבחנה משוערת" נרשם: "SCHIZOTYPAL DISORDER".

78. בעדותו מסר ד"ר א' שולקין כי הנאשם אינו זכור לו כיום, אולם אישר כי רשם את התרשמותו המקצועית מהנאשם בזמן אמת (עמ' 155 לפרוט').

ד"ר א' שולקין הסביר, כי **במסגרת תפקידו עליו להעריך היבטים פסיכיאטריים של סכנה אובדנית ותו לא, ומכאן שאין מדובר בחוות דעת בדבר אחריות משפטית-נפשית לביצוע עבירה** (עמ' 156 לפרוט'). כן הבהיר, כי אף שיש באפשרותו ככלל, לעיין במסמכים רפואיים, ככל שנסרקו לתיק שב"ס, אין בפניו כל מידע מתיק החקירה או מתיקו הרפואי של הנאשם בקופת החולים, והוא גם לא שוחח עם בני משפחתו של הנאשם. **מכאן, שהמידע עליו הוא מתבסס, רובו ככולו, מקורו בנאשם עצמו** (עמ' 156-157 לפרוט').

לדבריו, כאשר רשם כי הנאשם היה שריו ב"מצב פסיכוטי", התבסס על דברי הנאשם והתנהגותו, וייתכן, אם כי הוא אינו זוכר בוודאות, שהתבסס על בדיקות קודמות של הנאשם. בהמשך כשהופנה לעובדה כי הוא היה הראשון אשר בדק את הנאשם, ולא היו כל בדיקות קודמות בעניינו של הנאשם במסגרת שב"ס שעליהן יכול היה להסתמך, השיב כי אינו זוכר (עמ' 157 לפרוט'). בהקשר זה הוסיף, **כי לצורך אבחנה שאדם מצוי במצב פסיכוטי מספיקה לו התרשמות קצרה בלבד, כלשונו (עמ' 159 לפרוט').**

ד"ר א' שולקין אישר, כי לא היו בידיו התשובות למבחנים המשמשים כיום לקביעה האם מדובר ב"פסיכוזה" ולכן גם השתמש במינוח "הבחנה משוערת" (עמ' 157 לפרוט'). בהמשך, לשאלת בית המשפט הבהיר כי השימוש במונח "משוערת", מצביע על כך שמדובר במסקנה שהיא נכונה לזמן הבדיקה ועשויה להשתנות, וכי "היא גם נובעת מחוסר מידע" (עמ' 163 לפרוט').

עוד אישר ד"ר א' שולקין, כי לא מצא לנכון להפנות את הנאשם לאגף מב"ן בשב"ס (אגף בו נמצאים אסירים הסובלים מבעיות נפשיות - עמ' 156,163 לפרוט').

לדברי העד, **המפגש הראשון שלו עם הנאשם היה קצר מאוד**, משום שהנאשם הפסיק לשתף עמו פעולה. עם זאת אישר, כי במידה שהיה מתרשם שלנאשם הפרעה חמורה בשיפוט המציאות, היה מתעד את האבחנה (עמ' 156 לפרוט').

כן אישר ד"ר א' שולקין, כי כאשר פגש את הנאשם בפעם בשנייה, לאחר תקופת ההסתכלות, לא ידע על חוות הדעת שקבעה כי הנאשם כשיר לעמוד לדין ואחראי למעשיו. ככלל טען, **כי המפגשים עם הנאשם היו קצרים ונקודתיים.**

עוד השיב ד"ר א' שולקין, כי מחשבות אובדניות, חוסר תיאבון והפרעות בשינה מאפיינים את אלה שסובלים מהפרעות נפשיות, אולם הם יכולים לאפיין גם את אלה הסובלים מהפרעה נפשית שנקראת "הפרעת הסתגלות" (עמ' 159 לפרוט').

79. לטענתו, כשרשם לאחר המפגש השני עם הנאשם כי הוא סובל מ"הפרעת אישיות לא ספציפית", התכוון לאיזשהו חשד כללי ולא לאבחנה על-פי הכללים המדויקים, וכך גם כאשר רשם לאחר המפגש הרביעי כי הנאשם סובל מ"הפרעת אישיות אורגנית" (עמ' 160 לפרוט'); בהקשר זה הסביר, כי אמנם לא היו בידו בדיקות המצביעות על ליקוי אורגני ואולם הסתמך על מסמכים שם נרשם כי הנאשם סבל מחבלת ראש קשה בגיל 11, ועל כן גם המליץ על טיפול בתרופה בשם "דפלפט" המיועדת לטיפול באפילפסיה, ומכאן שקשר את ההפרעה הנפשית לליקוי אורגני. כן הוסיף, כי אמנם הנאשם שלל "אפילפסיה" ואולם ייתכן שלא ידע כי הוא סובל מהמחלה.

כשנשאל העד, האם על מנת לאשש ממצא בדבר "הפרעת אישיות אורגנית" יש דרישה כי התסמינים יופיעו לתקופה של כ-6 חודשים לפחות, השיב כי אם כך מוגדר ב-DSM, הוא אינו מתווכח עם ההגדרה (עמ' 161 לפרוט').

כשנשאל על אבחנתו במפגש השמיני והאחרון עם הנאשם, מיום 21.1.14, כי הנאשם סובל מ"הפרעת אישיות סכיזופרנית", הסביר ד"ר א' שולקין כי **לא שינה את דעתו (הקודמת) לפיה הנאשם סובל מהפרעת אישיות**, אלא שהתמקד בהתנהגותו התוקפנית המאפיינת הפרעת אישיות סכיזופרנית. לצד זאת אישר, כי עשויות להיות סיבות אחרות לאלימות נמשכת ולא בהכרח הפרעת אישיות סכיזופרנית.

ד"ר א' שולקין אישר, כי הוא אינו חולק על ממצאיהם של עמיתיו, ד"ר י' גיר וד"ר ליליה (עמ' 161 לפרוט').

80. אדגיש כי ד"ר א' שולקין בעדותו הדגיש כי הרישומים שערך **אינם חוות דעת רפואית** על כל מרכיביה ונדבכיה. כן הוסיף והדגיש כי רישומים אלה נועדו בעיקר לבדוק את הסכנה האובדנית של הנאשם. לדבריו, התמונה שהוצגה בפניו היתה **מצומצמת** כך גם לא הונח בפניו תיק החקירה. כמו כן, מפגשיו היו נקודתיים וקצרים, ואבחנותיו על כן היו **אבחנות משוערות** הנכונות לזמן הבדיקה ומתבססות הלכה למעשה על חוסר במידע (ר' עמ' 163 שורות 26-27 ובהמשך עמ' 164 לפרוט').

ש. אתה אמרת לחברי שהתרשמת באותו יום ממצב פסיכוטי. האם זה כמו שהסברת קודם שמדובר בהבחנה משוערת?

ת. נכון, כתוב הבחנה לא ספציפית ומשוערת במסמך זה."

81. הנה כי כן, ד"ר א' שולקין מעיד על עצמו כי בדיקותיו היו קצרות ונקודתיות, נועדו בעיקר לצורך קביעת מידת הסיכון למעשה אובדני; וכי אחרי הכל מדובר באבחנות משוערות בלבד, שאינן בגדר חוות דעת רפואית.

82. **ד"ר יולי גייר (עמ' 153-150 לפרוט'):**

העד ד"ר י' גייר, **פסיכיאטר מומחה** בבית חולים "מעלה הכרמל", בדק גם הוא את הנאשם במסגרת שב"ס. העד טען כי כיום הוא אינו זוכר את הנאשם.

בתמצית יתואר, כי בגיליון רפואי מיום 19.8.13 (עמ' 26 לנ/6) נרשם בסיכום: **"נראה על פניו שעל סמך אנמנזה, בדיקות חוזרות וחומר שנמצא בתיק, מדובר בהפרעת אישיות. בשלב זה לא ניתן חד משמעי לשלול גלישות פסיכוטיות. לאור העבר, תקיפות חוזרות ועלימות (כך במקור) ביותר של סובבים ללא שום מניע ברור וקווי אישיות, ממשיך השגחה..."**. תחת שם המחלה, נרשם: "אחר".

בגיליון הרפואי מיום 2.12.13 שערך העד (עמ' 17 לנ/6), נרשם כי הנאשם הופנה לבדיקה בעקבות מות אביו. כן נרשם: **"ער, שקט ורגוע, עדיין פסיכוטי, ללא החמרה אפקטיבית, ללא תכנים אובדניים. מות אביו ללא שום השפעה על מצבו הנפשי, מוסר שאינו חייב אותו (כך במקור) ולא משנה לו שמת. אין כעת צורך בשינוי תרופתי..."**. תחת שם המחלה, נרשם: "אחר".

בגיליון הרפואי שערך העד ביום 23.12.13 (עמ' 16 לנ/6) נרשם, כי: **"בבדיקה ערני, מאורגן בהתנגות (כך במקור) אפקט לא תמיד תואם, צחוקים אוויליים לעיתים. לטענתו הוא: "לא אחראי על מעשיו ועל מחשבותיו...משהו נמצא בתוכי ועושה את זה..." שולל מחשבות או כוונות אובדניות. אין עדות כעת להפרעה אפקטיבית פעילה..."**. תחת שם המחלה, נרשם: "אחר".

83. ד"ר י' גייר הסביר, בדומה לד"ר א' שולקין, כי במסגרת תפקידו הוא אינו נדרש לכתוב חוות דעת משפטית לעניין אחריות וכשירות נפשית של הנבדק ומטרת הבדיקה היא אך להעריך את הסיכון ממנו (עמ' 150 לפרוט'). עוד הסביר העד, כי אין לו גישה למסמכים רפואיים של הנאשם ואף לא לחומרי חקירה, אלא אם נסרקו לתיק שב"ס. לכן, מקור המידע העיקרי העומד לרשותו הוא המטופל עצמו (עמ' 151,152 לפרוט'). **לנוכח האמור, אין באפשרותו להביע עמדתו כלל באשר לאחריותו של הנאשם לביצוע העבירה (עמ' 151 לפרוט').** בהקשר זה אף אישר, כי חוות דעת הנערכת לאחר תקופת "הסתכלות" ממושכת, שאינה מבוססת על מפגשים קצרים - היא מהימנה ומקצועית יותר (עמ' 151 לפרוט').

בהתייחס לרישומיו בגיליון הרפואי מיום 2.12.13, לפיהם הנאשם "עדיין פסיכוטי", הבהיר ד"ר י' גייר, כי מדובר בהתרשמות על סמך בדיקה קצרה בלבד, וכן כי אילו היה מתרשם מ"הפרעה קשה בשיפוט המציאות", אשר מהווה אחד הפרמטרים המרכזיים בפסיכזזה -היה רשם את הדברים, ומכאן שלא התרשם כך, בעניינו של הנאשם (עמ' 153 לפרוט'). כן הוסיף, כי ייתכן שבעניין זה הסתמך על רישומיו של עמיתו, אשר התרשם באחת הבדיקות שערך מ"חוסר בהירות" אצל הנאשם. ד"ר י' גייר אישר, כי לא היו בידיו הכלים המתאימים כדי לקבוע על פי המבחנים הנדרשים ב-DSM או ב-ICD, כי הנאשם היה במצב פסיכוטי (עמ' 153 לפרוט').

כן הוסיף ד"ר י' גייר, כי לא מצא מקום לנקוט בהליך של אשפוז כפוי בעניינו של הנאשם.

ד"ר י' גייר הדגיש כי אין זה מתפקידו לכתוב חוות דעת רפואיות אלא לבדוק את החולים המופנים אליו ולהעריך מצבי סיכון להם ולאחרים. לדבריו, גם כשכתב במסמכיו שאין לשלול מצב פסיכוטי, העתיק זאת ממסמכים אחרים, ומכל מקום לא רשם זאת מתוך אבחנה מושכלת ומבדלת על פי המבחנים המקובלים לעריכת חוות דעת לפי ה-DSM או ICD וכלשונו בעמ' 152: "אבחנה פסיכיאטרית מדויקת לא נתתי".

84. הנה כי כן, גם ד"ר י' גייר מדבר על בדיקות קצרות שנועדו לבחינת מסוכנותו של הנאשם לעצמו או לסובבים אותו, ובמתן אבחנה משוערת, שאולי אף הועתקה מרופאים אחרים שבדקו את הנאשם קודם לכן.

85. כאמור, בשלב זה של ההליך הצהיר ב"כ הנאשם "אלה עדיו" וניתן צו להגשת סיכומים, אלא שמאוחר יותר ולאחר הגשת סיכומי המאשימה, ההגנה הגישה, כאמור, את חוות דעתו של ד"ר מ' פוקס, פסיכיאטר מומחה, אשר כיהן עד לעת האחרונה כפסיכיאטר המחוזי של מחוז הדרום.

יצוין, כי ד"ר מ' פוקס הסביר בתחילת עדותו כי כתיבת חוות הדעת ארכה 3 חודשים, בשל ריבוי החומר ולחץ בו היה נתון בעבודתו (עמ' 179 לפרוט').

86. מומחה מטעם ההגנה - ד"ר מנדל פוקס:

לצורך הכנת חוות הדעת נפגש ד"ר מ' פוקס עם הנאשם ביום 16.12.14 (כשנה וחצי לאחר האירוע), ובנוסף עיין בכתב האישום, בחומרי החקירה לרבות באימרות הנאשם, בפרוטוקולים מדיוני בית המשפט, במסמכים הרפואיים בעניינו וכן במסמכים נוספים, לרבות "ממצאים פסיכו-דיאגנוסטיים" של ד"ר ד' יגיל מיום 29.1.14.

לנוכח בקשתה של המאשימה לחקור את עורך המסמך ד"ר ד' יגיל, הוגש המסמך שערך לתיק בית המשפט בכפוף לזימונו למתן עדות. בהמשך זומן ד"ר ד' יגיל להעיד בפנינו.

כמו כן, מסר ד"ר מ' פוקס כי שוחח טלפונית עם אמו של הנאשם ביום 19.12.14.

בחוות דעתו התייחס ד"ר מ' פוקס לתולדות חייו של הנאשם; בין היתר צוין, כי הנאשם התנהג בעבר באלימות כלפי מי שהיתה אשתו באותו זמן, והם התגרשו. מאוחר יותר, החליט הנאשם לחזור בתשובה. עוד צוין, כי בשנת 2003 הורשע הנאשם בתקיפת חייל ונשלח לריצוי של 6 שנות מאסר בפועל. לאחר שחרורו של הנאשם מהכלא התנהגותו השתנתה, הוא נעשה מוזר, נטה להתבודד והפסיק לעבוד, כדיווח המשפחה. כן צוין, כי בשנת 2011 ניסה הנאשם להתאבד על-ידי בליעת כדורים ושחרר מהאשפוז עם המלצה לטיפול פסיכיאטרי, אך חרף הפצרותיה של אמו סירב הנאשם לפנות לטיפול.

בשנת 2012 היתה החמרה נוספת במצבו הנפשי של הנאשם, ובאותם זמנים נהג הנאשם להסתגר בביתו, כאשר מדי פעם יצא מהבית ותקף אנשים.

ד"ר מ' פוקס מדווח כי כשבועיים קודם לבדיקתו, עבר הנאשם אבחון פסיכיאטרי על ידי פסיכיאטרית של השב"ס, וזו איבחנה אצלו פיגור שכלי קל וכן מצב פסיכטי, בעקבותיו רשמה לו טיפול באמצעות תרופות נוגדות פסיכזה.

בפרק שעניינו "דיון אבחנתי וסיכום" צוין, כי מתולדות עברו של הנאשם ניתן להתרשם מקשיי תפקוד, בעיקר בתחום החברתי והמשפחתי.

בהקשר זה התייחס ד"ר מ' פוקס לשינויים שחלו בהתנהגותו של הנאשם ובמצבו הנפשי, לאחר שחרורו מהמאסר, בשנת 2010, כאשר לפי תיאורו של ד"ר מ' פוקס הם באו לידי ביטוי במישור המשפחתי, החברתי והתעסוקתי. בתקופה זו הנאשם התנהג באופן מוזר, הפסיק לעבוד וסיפר לאמו כי הוא שומע קולות, אולם סירב לקבל טיפול פסיכיאטרי.

כן התייחס ד"ר מ' פוקס לניסיון האובדני של הנאשם בשנת 2011, כשלאחריו המשיך מצבו הנפשי להידרדר; הוא התבודד, לא תיקשר עם הסובבים ונקט באלימות כלפי הסביבה.

בהמשך לכך צוין:

"[...] השינויים הנ"ל מצביעים על פסיכופתולוגיה (הפרעה נפשית) רבא (מחלת נפש) שממלאת את התנאים לפי DSM 4 TR לאבחנה של סכיזופרניה סימפלקס

"(Simple Schizophrenia (simple Deteriorative Disorder) . או לפי DSM 5 של סכיזופרניה (Schizophrenia).

בנוסף לכך, על פי התרשמותי הקלינית ושל הפסיכיאטרית של שב"ס, עפ"י תוצאות המבחנים הפסיכו דיאגנוסטיים ולפי בדיקתי, הנבדק מתפקד מבחינה אינטלקטואלית ברמה של פיגור שכלי קל.

לפי הערכתי, ירידה בתיפקודו האינטלקטואלי לרמה של פיגור שכלי קל, נובעת ממחלתו הנפשית (סכיזופרניה) המתבטאת בקונקרטיזציה של החשיבה [תסמין סכיזופרני שלילי] שגורם לתיפקוד אינטלקטואלי ירוד ברמה של פיגור גבולי.

בבדיקות הפסיכיאטריות הקודמות בחדרי המין ובתקופת ההסתכלות, נקבע שהנבדק שלל הזיות (ולא נראה הזייתי), אך מתוארים הפרעות באפקט (רגש) כגון צמצום וחוסר התאמה.

אני סבור שהנבדק היה דיסימולטיבי, הסתיר את הזיות השמיעה בשל הרצון להשתחרר מבית החולים ולחזור לכלא....

ולכן לדעתי, הבודקים התרשמו רק מהפרעות באפקט (רגש), כגון צמצום וחוסר התאמה - תסמינים אופייניים למחלה - סכיזופרניה שקשה מאוד להסתירם...

עפ"י כל העדויות הנ"ל אני מעריך שהנבדק סובל ממחלת נפש מסוג סכיזופרניה סימפלקס [דטריריטבית] לפני ובעת ביצוע המעשה המיוחס לו בכתב האישום, לא נטל תרופות נוגדי פסיכזה. שיפוטו בבוחן המציאות שלו היו פגומים בשל מחלתו הנפשית ולכן לא הבין כל פסול המעשה [כך במקור] המיוחס לו בכתב האישום ולא היה יכול להימנע מלבצע אותו.

לנבדק, קיימת הבנה בסיסית, די קונקרטית ואדישה בהקשר לתהליך המשפטי שמתנהל נגדו. מבין את תפקידם של בעלי הדין ולכן, הנבדק כשיר לעמוד לדין למרות שכשירותו אינה אופטימלית..." (ציטוט מ/7 א')

87. בעדותו בבית המשפט, מיום 30.6.15, אישר ד"ר מ' פוקס את מסקנות חוות דעתו (יצוין כי עדות העד הוקלטה ותומללה).

כשנדרש בעדותו להתייחס להבדלים הקיימים בין הבדיקות השונות שנערכו לנאשם לאורך השנים ובין הסתכלות בתנאי אשפוז בבית חולים פסיכיאטרי, השיב ד"ר מ' פוקס כי קיימים בבדיקות אלה מול בדיקה בהסתכלות שיקולים קליניים שונים קצת, כלשונם.

ד"ר מ' פוקס הזכיר כי התחום הפסיכיאטרי אינו מדע מדויק, ולפעמים מתרשמים הרופאים הבודקים בצורה כזו או אחרת, כלשונם, בציינו כי האבחנה הראשונית היא משוערת שיכולה להשתנות, גם מהטעם שמחלת נפש היא דינמית, פעילה או פחות פעילה, ויכול להיות יום אחד ככה ויומיים יכול להיות פחות או אחרת, כלשונם. לנוכח הדינמיות המתוארת לעיל, הרי שלדבריו "כדאי לראות מספר פעמים את הבן אדם, בהתרשם (צ"ל להתרשם) שיש עקביות בתסמינים החולניים שלו". מאידך ציין ד"ר מ' פוקס את חסרונם של הליך ההסתכלות, שם לא נבדק החולה כל יום ע"י פסיכיאטר אלא ע"י בעלי תפקיד רבים אחרים כמו אחיות, עובדים סוציאליים ואחרים. כמו כן מנה ד"ר מ' פוקס קשיים נוספים באבחון תופעת הדיסימולציה (הסתרת תסמינים) וקשיים הקשורים ביכולת ורבלית ובשיתוף הפעולה של הנבדק (עמ' 175-176).

88. בהתייחס להבדל בין בדיקתו (שלו) את הנאשם ובין חוות דעת לאחר הסתכלות, הסכים ד"ר מ' פוקס, כי **קיימת אפשרות שבדיקה באשפוז במשך תקופה ממושכת תהיה מעמיקה יותר מהבדיקה שערך (עמ' 177 לפרוט').**

באשר לאפשרות לזהות "התחזות" של נבדק אשר מצוי "בהסתכלות" בהשוואה לבדיקה בודדת, השיב ד"ר מ' פוקס כי **"הסתכלות" יש יתרון של משך הזמן, ומכאן שההתרשמות עשויה להיות מעמיקה יותר (עמ' 205-207 לפרוט').**

89. ד"ר מ' פוקס השיב, כי גם לאחר שעין בחוות דעתו המשלימה של ד"ר ב' ראוכברגר, שנכתבה בתגובה לחוות דעתו - הוא דבק בעמדתו ובמסקנות אליהן הגיע (עמ' 177 לפרוט').

בהקשר זה הסביר, כי את החיזוקים למסקנתו מצא בעיקר בירידה בתיפקוד השכלי-אינטלקטואלי של הנאשם בעשר השנים האחרונות (עמ' 178, 224, 235 לפרוט') וכן בדיווחיה של אִם הנאשם כי החל משנת 2010 חל שינוי במצבו הנפשי והתיפקודי של הנאשם מבחינה התנהגותית וחברתית (עמ' 177-178, 224 לפרוט').

לדבריו, גיבוי לדבריה של אִם בדבר התנהגויות מוזרות של הנאשם, מצא בעובדה כי גם שהרופא המטפל פנה לנאשם כדי שיקבל טיפול, הנאשם סירב עד למצב של סכנה לבריאותו, וכן בדברים נוספים שקרו במהלך השנים, כמו למשל ניסיון אובדני של הנאשם משנת 2011, נתונים שלא ניתן היה להתעלם מהם (עמ' 230-231 לפרוט'); בנוסף, ראה להסתמך על רישום של העובדת הסוציאלית בעניין הידרדרותו של הנאשם (עמ' 233 לפרוט').

לדבריו, העובדה שבני משפחה או רופא המשפחה, ד"ר ח' מנסור, לא פנו לפסיכיאטר המחוזי בעניינו של הנאשם באותן שנים, אינה פוגמת במהימנות שיש לייחס לדברים, משום שלפסיכיאטר המחוזי סמכות לפעול רק במקרה שמדובר במסוכנות מיידית וכזו לא היתה במקרה זה (עמ' 178, 209 לפרוט').

90. ד"ר מ' פוקס הסביר לבית המשפט כי בדק את הנאשם בדיקה קלינית, במשך כשעה עד שעה ורבע (עמ' 179-180 לפרוט'; דפי העבודה צורפו לחוות הדעת וסומנו נ/7 ו-נ/7ג). לדבריו, בזמן הבדיקה היה הנאשם צלול, דיבר ברור ושלל מחשבות שווא. כן תיאר ד"ר מ' פוקס, כי הנאשם טען שאינו זוכר פרטים בקשר לאירוע המיוחס לו בכתב האישום ולפי התרשמותו **נבע הדבר מחוסר רצון לדבר על הנושא** (עמ' 183-185, 198, 201 לפרוט').

חוסר הזיכרון האמור, לשיטתו, אינו ההסבר הנכון לתופעה, אלא חוסר רצון של הנאשם לדבר על הנושא כפי שגם רשם בחוות דעתו נ/7 א' עמ' 4: **"בהקשר למעשה המיוחס לו בכתב האישום, טוען שלא זוכר פרטים, קיים רושם ברור של חוסר רצון של הנבדק לדבר על כך (ייתכן בשל תהליך של הכחשת המעשה)"**; ר' עמ' 185 לפרוטוקול:

ש. נכון ואתה התרשמת שהוא כן זוכר.

ת. יכול להיות, יכול להיות שהוא זכר, אני לא כתבתי שיש לו הפרעה בזיכרון, שזה ברור, אבל החוסר רצון אני לא יודע, יש אנשים שלא רוצים בגלל שמאוד מפריע להם, מאוד כואב להם, יכול לשקר, אני לא יכול לכתוב מה הסיבה, אבל כתבתי שהוא מה שהוא אמר ולא כתבתי שיש לו בעיה בזיכרון שלא בדקתי את זה ולא היה לי מספיק נתונים שהוא עומד על כך שלא זוכר.

ש. ד"ר פוקס, אתה יכול לשלול שהנאשם אמר לך שהוא לא זוכר, אבל הוא בעצם כן זוכר.

ת. יכול להיות.

ש. אתה יכול לשלול את זה?

ת. כן, כן, זה כן.

ש. אתה יכול לשלול?

ת. לא, לא יכול לשלול שהוא לא זוכר.

ש. לא, אתה יכול לשלול שהנאשם כן זוכר.

ת. כן.

ש. כן זוכר.

ת. לא, אני לא יודע, אני לא חושב שהוא לא זכר."

ד"ר מ' פוקס הבהיר כאמור בדרכו שלו, כי אין הוא יכול לשלול שהנאשם זוכר את שאירע, אולם לא מעוניין לדבר על כך (עמ' 185-186 לפרוט'), וכן: "[...]כתבתי שאני חושב שהוא מכחיש, מכחיש זה לא שקר, הכחשה יכול (כך במקור) להיות רגשית, אנחנו מכחישים הרבה דברים אחרי אירוע כזה, אני לא יודע, זה היה הדרך יכולתי להסביר...לא כתבתי שהוא שיקר או שהוא עשה האדרה או סימולציה" (עמ' 183 לפרוט').

91. ד"ר מ' פוקס טען, כי הנאשם תיאר בפניו שהוא שומע קולות שקוראים בשמו, אולם לא תיאר הזיות או קולות נוספים (עמ' 186 לפרוט') גם לא תיאר קול שצווח עליו לעשות פעולה או להזיק למישהו (עמ' 187 לפרוט'). ככלל המומחה לא התרשם שהנאשם ניסה לעשות "סימולציה" או האדרה של המחשבות. עוד הוסיף: "[...] אני דווקא התרשמתי שהוא לא עושה האדרה, שלא יגיד, תראה אני קול אחד אמר לי להרוג את הדודה ואני הרגתי אותה, שזה מה שעושים בדרך כלל, אומרים או היו מחשבות, מחשבות שרוצים.... אבל הוא נראה אמין ולא משקר" (עמ' 186-187 לפרוט'), ומיד בהמשך הוסיף: "(הנאשם) לא עשה האדרה של סימפטומים, לא ניסה לשכנע שהוא חולה" (עמ' 187 לפרוט'). גם בהמשך חזר וטען בהקשר זה, כי מהניסיון הקליני אותו צבר במשך שנים רבות ומהתמונה הקלינית בעניינו של הנאשם, לא התרשם שהנאשם שיקר בעניין הקולות שהוא שומע כדי לשכנע שהוא חולה במחלת נפש (עמ' 188, 198 לפרוט').

92. לדבריו, את האבחנה של "סכיזופרניה סימפלקס" אותה אבחן אצל הנאשם ביסס על תולדות עברו של הנאשם ועל סימנים שליליים כמו הפרעות ברגש והפרעות במהלך החשיבה; בעניין זה הבהיר, כי ממילא לא מדובר באבחנה המבוססת על תסמינים פעילים פסיכויים כמו הזיות ומחשבות שווא, קרי "באבחנה זו כמעט שאין קולות או בכלל אין קולות, אין מחשבות שווא" (עמ' 189-190 לפרוט'). גם בהמשך דבריו טען, כי אמנם במחלה זו יכולות להיות הזיות מידי פעם, אולם "לא משהו קבוע כמו בסכיזופרניה רדיפתית או סכיזופרניה מסוג אחר שיכול להיות יותר האלמנט ההזייתי, הוא מאוד חשוב בעיקר הזיות שמיעה" (עמ' 190 לפרוט').

אעיר בעניין זה, כי על אף שד"ר מ' פוקס הודיענו כי יגיש לבית המשפט את הקטע הרלוונטי מה-DSM התומך בתזה שלו, בסופו של יום לא הוגש דבר מטעמו (עמ' 190, 242; כן ר' עמ' 223 ועמ' 237 לפרוט').

בדרך זו, כעולה מהאמור, ביקש ד"ר מ' פוקס להשיב לטענת ד"ר ב' ראוכברגר אשר הטעים והציג אסמכתאות בכתובים לפיהן אבחנה של "סכיזופרניה סימפלקס" אינה יכולה לדור בכפיפה אחת עם טענת נבדק השומע קולות ובמילים אחרות, קובע ד"ר ב' ראוכברגר שאם מקבל ד"ר מ' פוקס כי הנאשם שומע קולות, הרי שבהכרח הוא יוצא מהגדרת המחלה של "סכיזופרניה סימפלקס".

93. בהמשך הבהיר ד"ר מ' פוקס, כי ההידרדרות הכללית במצבו של הנאשם בשנים האחרונות היוותה את אחד הסממנים המרכזיים למסקנה ולאבחנה של "סכיזופרניה סימפלקס" (עמ' 210-211, 215, 224 לפרוט'). כשהתייחס להידרדרות הקוגניטיבית של הנאשם אישר, כי נכון שהנאשם לא נבדק בעבר ולכן לא ניתן לדעת מה היו התיפקודים השכליים שלו לעומת הבדיקה הנוכחית, אולם ניתן לדבריו, ללמוד על תיפקודו האינטלקטואלי של הנאשם מהעובדה שסיים 9 שנות לימוד, במסגרת רגילה (עמ' 224-225 לפרוט').

ד"ר מ' פוקס שלל גם את האפשרות שהירידה בתיפקוד היומיומי של הנאשם והתנהגותו נבעו מדיכאון או מ"פוסט טראומה" (עמ' 225, 228), שכן לדבריו, ירידה בתיפקוד הקוגניטיבי אינו מאפיין דיכאון, אלא תסמין ברור של "סכיזופרניה סימפלקס", כמו גם הפרעות בזיכרון לטווח רחוק שמאפיינות את המחלה (עמ' 225-228 לפרוט').

כן שלל ד"ר מ' פוקס את האפשרות שמדובר בפוסט-טראומה, משום שאחד התסמינים העיקריים של המחלה הוא חוויה של טראומה קשה מאוד, שתוצאתה זיכרונות חודרניים, סיוטים וכיו"ב (עמ' 228 לפרוט'). בהמשך אישר ד"ר מ' פוקס כי בין 4%-9% מחולי הסכיזופרניה ככלל, חולים בסכיזופרניה "סימפלקס" (עמ' 241 לפרוט').

94. העד השיב, כי את המידע על שמיעת הקולות, קיבל מהנאשם עצמו ומאמו, שסיפרה כי בחודשים שקדמו לאירוע התלונן הנאשם בפניה שהוא שומע קולות (עמ' 200 לפרוט').

ד"ר מ' פוקס השיב, כי הבין מאמו של הנאשם, שבעקבות התנהגותו של הנאשם ותלונותיו על שמיעת קולות, היא ניסתה לקחת אותו לטיפול, אולם הנאשם סירב (עמ' 200 לפרוט').

עוד הטעים ד"ר מ' פוקס, כי אין משמעות של ממש לעובדה שבדק את הנאשם כשנה וחצי לאחר האירוע, משום שביסס את האבחנה שלו על פרטים אנמנסטיים (עמ' 207,210 לפרוט').

כמו כן השיב, כי ייתכן שהסיבה שהנאשם לא אובחן קודם לכן כחולה ב"סכיזופרניה סימפלקס", היא משום שהרופאים לא חשבו בכיוון הזה או שלא היה חולה בזמן שנבדק.

לדבריו, מדובר בסוג שכיח של סכיזופרניה (עמ' 208,210 לפרוט').

95. ד"ר מ' פוקס הסביר, כי בזמן הבדיקה שערך לנאשם היה הנאשם חולה ב"סכיזופרניה סימפלקס" שאינה מבוססת על תסמינים פעילים פסיכויים כמו הזיות ומחשבות שווא, אלא שינויים בסימנים שליליים, שנבדק לא יכול לעשות לגביהם סימולציה, כמו הפרעות ברגש והפרעות במהלך החשיבה (עמ' 192 לפרוט', וכן עמ' 187-188); לשיטתו, בעת הבדיקה לא היו מחשבות שווא, הזיות או סימנים חיוביים של סכיזופרניה (עמ' 192-193 לפרוט').

ד"ר מ' פוקס הבהיר, כי הנאשם גם לא היה במצב של "רמיסיה" (הפוגה) בעת הבדיקה, אלא היה במצב בו היה נתון בשנים האחרונות לפני האירוע (שנתיים או שלוש שנים) קרי במצב בו הסכיזופרניה באה לידי ביטוי בפגיעה בארגון החשיבה וכנראה, כלשונו, גם פגיעה בשיפוט ובבוחן המציאות:

"...הדרך שהוא מתמודד עם הדברים היא שונה בגלל שבסך הכל מחלה זה פגיעה בפעילות הנוירוכימית במוח וכתוצאה מכך יש שינויים בחשיבה, יש שינויים ברגש, הביטויים הם שונים, אבל זה אותה מחלה..." (עמ' 192 לפרוט', כן ר' עמ' 223 לפרוט').

כשנדרש ד"ר מ' פוקס להתייחס להתרשמותו מ"אפקט לא תואם" אצל הנאשם כאחד מהסימנים השליליים של המחלה, הסביר כי העובדה שהנאשם התבדח וצחק עם החוקרים לא נראתה לו סבירה ומותאמת לסיטואציה (עמ' 212-214 לפרוט').

ד"ר מ' פוקס נשאל בחקירתו על מסקנות שהסיק בשים לב לחומר החקירה מתיק המשטרה, שם במהלך החקירה נראה הנאשם נינוח ושלם עם עצמו, מוסר את השתלשלות מעשיו עד להמתת דודתו לפרטי פרטים ופעם אף צחק, שמא מגחך, בתגובה לטענת החוקר כי יש עדים שראו את הדודה ביום א', למרות שמותה נגרם כבר ביום שבת, ועל כך השיב המומחה בעמ' 214: **"...לנו הדברים האחרים גם, גם זה נראה לי לא תואם, אבל אני לא אומר שזה בהכרח פסיכოזה"**.

ועוד, כשנשאל ד"ר מ' פוקס האם הסיק שהנאשם לא היה אחראי למעשיו רק משום שהנאשם חולה במחלת נפש, כפי אבחנתו, השיב המומחה כי:

"אמרתי שבמידה שהוא באמת ואני אבחנתי נכון שהוא היה במצב של חולי נפשי בלי שיהיה בטיפול שהפוגה, אז היה פגיעה בשיפוט בבוחן המציאות, אני לא יודע אם הוא הבין את פסול מעשיו, הוא יכול להימנע מהם, הוא חשב קבלת החלטות במחלה, לכן אני הגעתי למסקנה, אם זה המחלה הזו ויש מקרים שמתוארים כהתנהגויות אלימות באנשים כאלה שהם לא עם הזיות אלא בגלל המחלה, לקבל החלטות מעוותות, לא מסתכלים לתוצאות, פועלים לפי הרגע שזה כתוצאה מפגיעה בשיפוט, אם הוא

חולה יש פגיעה בשיפוט, אם הוא לא היה בהפוגה בגלל שלא קיבל תרופות אז יש פגיעה בשיפוט, בבוחן המציאות אז אם משהו השיפוט פגום, אני לא יודע אם הוא מסוגל להבין לפחות באופן חלקי את המעשים שעשה אז. " (עמ' 214 לפרוט').

לדברים אלה של ד"ר מ' פוקס עוד אחזור בהמשך משום חשיבותם ובעיקר בשים לב לקשר הבלתי ברור והעמום בין עצם קיומה של מחלת נפש - אותה אבחן המומחה, ובין האחריות למעשה, כפי שבאה לידי ביטוי בחוות הדעת ובעדות של ד"ר מ' פוקס.

96. בהמשך הבהיר ד"ר מ' פוקס שוב, כי לשיטתו כל אדם שחולה במחלת נפש פעילה ולא נמצא במצב של הפוגה, כפי הנאשם, קיימת אצלו פגיעה **מסוימת** בשיפוט ובבוחן המציאות, **ולכן** הוא אינו אחראי למעשיו בעת ביצוע העבירה (עמ' 216-217). כמו כן מדגיש המומחה כי אין כאן, אף לשיטתו, קביעה של קשר סיבתי בין המחלה ובין ביצוע המעשה, אלא **קשר אפשרי**, כלשונו:

"אני מבין שאין משהו אלמנט חד משמעי שאפשר לראות כאן הקשר נסיבתי, אבל אני לא יכול להתעלם וזה היה הכי חשוב, לשלול שהיה חולה, עכשיו, אם היה חולה... כן, אם היה חולה יש אפשרות שהיה קשר בין קבלת החלטה שלו ומחלה שלו, אני לא יכול להגיד למה הוא עשה את זה, אם היו אלמנטים נוספים או לא. " (עמ' 218 לפרוט').

וכן בהמשך:

" [...] אולי אם הוא לא היה בשיפוט תקין לא היה עושה את זה כדי להיכנס לבית סוהר או משהו, אני לא יודע, קשה לי להגיד מה הוא חשב אותו רגע או בתקופה שלרצוח את דודה.

....אני רוצה רק שהבית משפט יבין, אני לא שולל שיש כאן פגיעה בשיפוט בבוחן המציאות בגלל המחלה, אני משוכנע שהוא חולה, אני משוכנע שהוא במשך הזמן עכשיו שכבר התחיל התהליך, תוך כמה שנים הוא כבר יהיה באשפוז, ראיתי מקרים כאלה, אבל אני לא יכול לשלול, יכול להיות שאין קשר ישיר, אין קשר נסיבתי, קשה לי לדעת, אבל הוא חולה ויש לו פגיעה בשיפוט, זה אני יכול להגיד. " (עמ' 218-219 לפרוט').

97. כשנתבקש על ידי ב"כ המאשימה, בהמשך הדברים, להבהיר האם הוא יכול להצביע על קשר סיבתי בין מחלת הנפש של הנאשם ובין היכולת שלו להבין את הפסול במעשה או להימנע מביצוע העבירה, השיב:

"אני יכול רק מה שכתבתי בחוות דעת שיש פגיעה בשיפוט ויכול להיות שיש קשר בין פגיעה בשיפוט בגלל המחלה שאני מאמין שהוא סובל ממנה, זה השפיע על קבלת החלטות, ישיר, עקיף, הוא יכול להבין פסול מאז שעשה את הדברים האלה, חשב לתוצאות ה (כך במקור), אני לא יודע, אבל אני מבין שהוא חולה נפש יש פגיעה מסוימת בשיפוט, אני לא יכול לפרט את זה, אין לי איזה דרך לבדוק את זה. " (עמ' 219 לפרוט').

גם בהמשך חזר והבהיר:

" [...] אני לא אומר שיש קשר נסיבתי, אני חוזר עוד פעם ועוד פעם, אני מאמין שיש פגיעה מסוימת בשיפוט, בבוחן המציאות כתוצאה מהמחלה שלו... זה גם, אם הוא הבין, זה לא רק, את יודעת, אם הוא הבין פסול, זה השאלה אם הוא הבין הפסול של המעשים שלו, זה אני לא יודע בטוח, בגלל שאם אני, לא יודע, אבל אם הוא היה חולה והשיפוט, לא יודע אם הוא הבין מה שהוא עושה שזה משהו

אסור, אני אומר הפסול נעשה, לא אמרתי שיש קשר ישיר בין איזה שהוא תסמין פסיכואטי והמעשה שלו" (עמ' 220 לפרוט'; כן ר' דבריו בהקשר זה בעמ' 221 לפרוט').

98. לשיטתו של ד"ר מ' פוקס הנאשם הוא אדם חולה, ואם הוא חולה קיימת איזושהי פגיעה בשיפוט (מסוימת - כלשונו), וייתכן כי אותה פגיעה מסוימת השפיעה על השיפוט ועל ההתנהגות שלו. עם זאת, חזר וסייג את דבריו באשר לקשר הסיבתי בין המחלה ובין המעשה וטען כי **איש אינו יכול לדעת האם יש קשר ישיר בין המחלה ובין המעשה** (עמ' 220-222 לפרוט').

99. כמו כן הטעים ד"ר מ' פוקס, כי התרשם שחרף מצבו הנפשי, יכול הנאשם להבין את ההליך המשפטי ולתקשר עם עורך דינו (עמ' 197 לפרוט').

100. לדבריו, מעיון בתיקו הרפואי של הנאשם בשב"ס למד כי הנאשם קיבל במספר הזדמנויות תרופות אנטי פסיכואטיות כמו "זיפרקסה", ומדובר בתרופות עם מינימום תופעות לוואי (עמ' 204 לפרוט').

בסיום חקירתו הנגדית, בהתייחס לנושא המניע שהיה לנאשם לפגוע בדודתו על רקע הסכסוך המשפחתי וחוסר אהבתה אליו, חזר ד"ר מ' פוקס על הדברים ואמר: **"[...] שזה היה מתוכנן ברור לי, אני הבנתי שהוא תכנן לעשות, לפי כתב האישום היה אולי מניע שכן, אני רק אמרתי שאולי אם לא היה חולה היה לא עושה את זה, זה מה שאני יכול להגיד"** (עמ' 236 לפרוט', עמ' 240 לפרוט') וכן עמ' 218:

"ת: נכון, נכון, יש חלקים שהם שמורים, יש ערכים שהם לא שמורים.

כב' הש' פוקס: אז צריך להיות איזשהו קשר.

עו"ד שטיינשניד: כן, זאת אומרת שאתה צריך למצוא קשר בין מחלת הנפש לבין המצב שהוא היה באותו זמן לבין היכולת שלו להימנע מביצוע העבירה, לא כל אדם שהוא חולה במחלת נפש, גם אדם שהוא במצב פסיכואטי הוא לא אחראי למעשיו...

...העד, ד"ר פוקס: אני מבין שאין משהו אלמנט חד משמעי שאפשר לראות כאן הקשר נסיבתי, אבל אני לא יכול להתעלם וזה היה הכי חשוב, לשלול שהיה חולה, עכשיו, אם היה חולה."

101. **חוות הדעת הנוספת של ד"ר ב' ראוכברגר:**

בעקבות חוות הדעת מטעם ההגנה, הגיש ד"ר ב' ראוכברגר חוות דעת נוספת, שלישית במספר (ת/18ג, מיום 21.6.15) וזומן להעיד פעם נוספת, כעד הזמה מטעם המאשימה.

בחוות דעתו מיום 21.6.15, שעל עיקריה חזר גם בעדותו בפנינו ביום 30.6.15, הטעים ד"ר ב' ראוכברגר כי אינו יכול להסכים לאבחנה לפיה הנאשם סובל מסכיזופרניה כלשהי ובפרט לא "סכיזופרניה סימפלקס", כפי שקבע ד"ר מ' פוקס, ושב לעיקרי חוות דעתו בהליך (ת/8 א'), שהיו תוצאה של הסתכלות ממושכת שנערכה לנאשם בצו בית המשפט.

102. בעדותו השיב ד"ר ב' ראוכברגר, כי קיים הבדל מהותי בין אבחנה על בסיס מפגש בודד או מספר מפגשים קצרים, לבין חוות דעת הנערכת לאחר הסתכלות ממושכת במחלקה פסיכיאטרית, על ידי צוות מקצועי רחב.

כן הוסיף:

"[...] כמובן שאנחנו היינו יכולים לראות את הנבדק בכל הסיטואציות הפרונטאליות, מפגש פרונטאלי וגם סיטואציות לא פורמליות מאחורי קלעים של השיחה הפרונטלית עם הרופא, ראינו אותו באינטראקציה בשיתוף פעולה עם השאר המאושפזים, ראינו כיצד הוא מתנהג במהלך היום, במהלך ימים, שבועות, לילות וכן הלאה והיינו יכולים להשוות את ההתנהגות שלו, את התצפית שלנו עם מה שהוא מדבר או לא מדבר בשיחות פרונטאליות פנים מול פנים עם הרופאים, עם המראיינים אחרים, כמובן שהסתכלות נותנת לרופא הרבה יותר ממה שמפגש של שעה בלבד שבדרך כלל הוא מטעה ורופאים יודעים את זה, פסיכיאטרים שמפגש יחיד או 2 מפגשים או 3 מפגשים רק פנים מול פנים זה לא מספיק לקבוע בוודאות את האבחנה, את התחזית וכן הלאה לגבי גם הסוגיה המשפטית, כמובן, לגבי הנבדק, זה הבדל המהותי מאוד.." (עמ' 243 לפרוט')

103. כמו כן הבהיר ד"ר ב' ראוכברגר, כי אמנם הוא לא נמצא במחלקה כל ימות השבוע, אלא רק 4-6 ימים בשבוע, ואולם בכל הימים בהם הוא במחלקה הוא נפגש עם הנבדק, מדבר עימו ואף רואה אותו במפגשים בלתי פורמאליים. כן העיד ד"ר ב' ראוכברגר כי הוא מקבל דיווח רצוף מצוות המחלקה באשר למתרחש גם בזמן שהוא לא נמצא במחלקה (עמ' 244 לפרוט').

104. באשר לחשיבות מועד הבדיקה, שהיה סמוך למעשה, השיב ד"ר ב' ראוכברגר כי:

"[...] מועד בדיקה גם הוא רלוונטי, כמובן שאני בדקתי את הנ"ל קרוב לביצוע... כמובן שבית המשפט מתעניין יותר ממה שקרה אז וקרוב לביצוע המעשה בו הוא מואשם היום וכחשיבות הבדיקה יותר גבוהה כמה שהיא קרובה למועד ביצוע, אז בגלל זה עין יותר טרייה אצלי ולא אצל מומחה שבדק שנים או שנתיים אחרי המעשה..." (עמ' 244 לפרוט').

105. ד"ר ב' ראוכברגר הטעים, כי אין בידו להסכים לקביעתו של ד"ר מ' פוקס כי חלה החמרה במצבו הנפשי של הנאשם לאחר שחרורו מהכלא בשנת 2010, שכן הנאשם כלל לא נבדק על ידי גורם מקצועי באותה תקופה (עמ' 244 לפרוט'). כן גרס, כי ככל שהיו שינויים התנהגותיים אצל הנאשם באותה תקופה, כמו 'הסתגרות', תוקפנות או אלימות, הרי שהם יכולים לנבוע מדיכאון, או מפוסט טראומה, או מהפרעת אישיות על רקע קשיי הסתגלות, אך דבר אחד ברור, והוא שלא נמצאה כל הוכחה למצב פסיכוטי או עדויות למצב פסיכוטי או מחלת סכיזופרניה, ובהמשך העיד כדלקמן:

"...יש הרבה הרבה יש עדויות המצבים על זה שהוא מוזר, המצביעים על זה שהוא מדוכא, על זה שהוא תוקפן, אלים, זה לא מצב פסיכוטי, לא מעיד על מצב פסיכוטי, חד משמעית, כן, זה חשוד מחשיד אותי ואני צריך לבדוק ובדקתי, בדקתי, הוא לא חולה פסיכוטי, במצב." (עמ' 273 לפרוטוקול)

וכלשון המומחה בחוות הדעת המשלימה ת/18 ג':

"...אורח חייו של מוסטפא (הנאשם - הערה שלי) בהחלט מחשיד לקיומה של הפרעה נפשית. השאלה - איזו? האופציות הן רבות ובראש ובראשונה היא לא סכיזופרניה סימפלקס אלא הפרעה אקטיבית למשל דיכאון ממושך או לפי דעתי אבחנה של פוסט-טראומה שסבירותה הרבה יותר גבוהה לפי ההתרשמות מדיווחי בני המשפחה (התכנסות בתוך עצמו, התפרצויות כעס, אלימות, דיכאון כרוני, ניתוק קשרים, ניסיון אובדני)".

אמור מעתה, לא מחלת נפש יש בפנינו בהגדרתה הרפואית - משפטית, כלשון המומחה.

106. ד"ר ב' ראוכברגר הבהיר, כי לא מצא עדויות למצב פסיכוטי אצל הנאשם נכון למועד ביצוע המעשה שהיה סמוך לזמן הבדיקה (עמ' 271-273 לפרוט'), ולפי התרשמותו על אף השינויים ההתנהגותיים אצל הנאשם אין מדובר

"בסימני מחלה נפשית במובן המשפטי" (עמ' 246 לפרוט'; ר' גם התייחסותו של ד"ר ב' ראוכברגר לנושא זה בסעיף א' ו-ד' לת/18), וכן "לנאשם ספציפי אין סימני מחלת נפש במובן המשפטי, עניתי חד משמעית." (עמ' 272)

כמו כן הטעים ד"ר ב' ראוכברגר, כי הוא אינו מסכים לקביעת ד"ר מ' פוקס כי קיים אצל הנאשם "צמצום רגשי" (דהיינו, "תגובות שטוחות" שאינן תואמות את הסיטואציה); לדבריו, לא אובחן צמצום רגשי אצל הנאשם במהלך תקופת ההסתכלות, כפי שסבר בטעות ד"ר מ' פוקס - אלא לכל היותר מידה מסוימת של דיכאון, המותאם לסיטואציה בה היה שרוי הנאשם לאחר המתת דודתו (עמ' 246-247, 259 לפרוט'; ר' גם התייחסותו של ד"ר ב' ראוכברגר לנושא זה בסעיף ב' לת/18).

107. ד"ר ב' ראוכברגר הסביר, כי הטעם לכך שרופאים פסיכיאטריים שונים שבדקו את הנאשם בתקופת מעצרו בשב"ס, הגיעו למסקנות ואבחנות שונות, נעוץ בכך שבדיקות מסוג זה הן קצרות ושטחיות מטבען, וחסר בהן "מימד הרצף", קרי התרשמות ישירה של אותו רופא באופן רצוף פעם אחר פעם (עמ' 247-248, 263-260 לפרוט').

108. עוד הבהיר ד"ר ב' ראוכברגר בפתיחות רבה, כי פעמים רבות יעדיף הרופא שמקבל את המטופל לבדיקה קצרה ונקודתית, לרשום לו התוויה של תרופת הרגעה או תרופה אחרת. אולם אם היו ניתנים לו התנאים המתאימים לבדיקת המטופל בצורה רחבה ומקיפה יותר, ייתכן שהיה משנה את אבחנתו (עמ' 247-248 לפרוט'; ר' גם התייחסותו של ד"ר ב' ראוכברגר לנושא זה בסעיף ג' לת/18).

יצוין כי ד"ר ב' ראוכברגר השיב את שהשיב במענה לשאלות ב"כ הנאשם אודות "רפואה מתגוננת", שנזכרה ע"י ב"כ הנאשם בנוסח השאלה, והוסיף לתאר את האחריות המוטלת על הרופא המטפל במצבים בהם עולה חשש מפני מעשה אובדני, כך גם סבר שנהגו רופאים שראו את הנאשם במרוצת חייו ובעת האחרונה בשב"ס, כשנקטו משנה זהירות במתן אבחנות **משוערות**, אותן יכלו לשנות בחלוף זמן, כאשר החשש מתעמעם או בהצטבר נתונים נוספים (עמ' 254-257).

109. באשר לאבחנה של "סכיזופרניה סימפלקס", הסביר ד"ר ב' ראוכברגר כי מדובר במחלה שנויה במחלוקת בפסיכיאטריה המערבית וכי רק בשנים האחרונות היא הוגדרה בקרב קהילת המומחים הפסיכיאטריים ובאגודה האמריקאית לפסיכיאטריה:

"[...]המושג הזה לא היה קיים עד שניסו לעשות איזשהו למצוא איזשהו עמק משותף עם שאר הרופאים מהמזרח, אז הם קיבלו את האבחנה של הסימפלקס ואת ההבנה של, סימפלקס זה סכיזופרניה בלי פסיכוזה, איזשהו ברווז בלי כנפיים, משהו כזה, מצאו את ה, במדינות הלא נאורות ישנם מקרים שחולים לא באים לתשומת לב הפסיכיאטרי ובאים רק בשלבים המאוד מאוד מאוחרים של המחלה, בשלב מאוד מאוחר כאשר לכאורה סכיזופרניה כבר דעכה הפסיכוזה ונשאר איזשהו שטח שרוף עם הפגיעה בחיי רגש, ברצייה, זה נקרא סכיזופרניה סימפלקס, אז לא רואים את הסימני פסיכוזה היום אלא רואים רק השלכה רגשית, חוסר יוזמה, פאסיביות, אדישות וזהו מה שיש ויש הנחה שזה כתוצאה מתהליך סכיזופרני שלא ראינו אותו, זה סכיזופרניה סימפלקס, כמעט ולא משתמשים בארץ במושג הזה ואני לא זוכר שאני השתמשתי, פעם ראיתי את האבחנה סכיזופרניה סימפלקס אצלנו במדינת ישראל..." (עמ' 248 לפרוט' - השגיאות במקור);

גם בהמשך, בחקירה נגדית, חזר ד"ר ב' ראוכברגר על הטענה כי מדובר באבחנה שנויה במחלוקת. עם זאת הסביר, כי מכיוון שישנן מדינות בהן אבחנה זו נהוגה (כמו רוסיה, למשל) ביקשו בקהילת הפסיכיאטרים ליצור אחידות באבחנות הפסיכיאטריות ו"השאירו פתח למחלה" - כך הוכללה האבחנה של סכיזופרניה סימפלקס ב-DSM-5 (עמ' 267-268 לפרוט'; כן ר' עמ' 274 לפרוט').

110. עוד הוסיף ד"ר ב' ראוכברגר, כי בחוות דעתו של ד"ר מ' פוקס נרשם כי הנאשם סבל משמיעת קולות (הזיות), ואילו על פי סיווג האבחנות ב-DSM-5 וב-ICD-10, כאשר קיימים סימני פסיכוזה כמו דלוזיות והלוצינציות, נשללת האבחנה של סכיזופרניה סימפלקס (עמ' 268-271 לפרוט'; 248-249 לפרוט').

בעניין זה הפנה ד"ר ב' ראוכברגר להגדרת SIMPLE SCHIZOPHRENIA מתוך ה-DSM-5 (עמ' 249 לפרוט'; קטע זה, כפי שמופיע בגרסה האלקטרונית של החברה האמריקאית לפסיכיאטריה, וצורף לחוות הדעת ת/18ג; ר' גם התייחסותו של ד"ר ב' ראוכברגר לנושא זה בסעיף ד' לת/18ג; יצוין, כי כנספח להשלמת הסיכומים, צירפה ב"כ המאשימה את ההגדרה של "סכיזופרניה פשוטה", מתוך ה-ICD-10 בגרסה העברית).

כן טען ד"ר ב' ראוכברגר, כי הסממן של "אפס חיים רגשיים" (קרי, אדישות ניכרת למתרחש סביב) אשר מאפיין את ה"סכיזופרניה סימפלקס" אינו מתקיים בעניינו של הנאשם, משניתן היה לראות במהלך תקופת ההסתכלות כי הנאשם לאחר התאקלמות, מתבדח עם החולים והצוות, יוזם קשרים בינאישיים, פונה לאנשי הצוות מיוזמתו בבקשות שונות, צופה בטלוויזיה ולא נראה כמי שאינו מתעניין במתרחש (עמ' 248 לפרוט' ובחוות הדעת ת/18 א', עמ' 5).

111. בהתייחס לתיפקוד הקוגניטיבי של הנאשם, הטעים ד"ר ב' ראוכברגר כי מצב של פיגור הוא דבר מולד ולא יכול להיווצר במהלך החיים, על כן לא ניתן לדבר על הידרדרות במצב הקוגניטיבי עד כדי אבחנה של "פיגור", כפי שסבר ד"ר מ' פוקס.

112. בהקשר זה אף אוסיף, כי גם אם יש מחלוקת בין המומחים בשאלה של הגדרת המושג של "ירידה קוגניטיבית" לצורך אבחון מחלת נפש, הרי שאחרי הכל תישאר על כנה השאלה של עמידת הנאשם בתנאי הגדרת הסייג של אי שפיות הדעת.

113. ד"ר ב' ראוכברגר הבהיר כי ביסס את עיקר חוות דעתו (כ-90-95%) על ההסתכלות והבדיקות שערך במסגרתה (עמ' 252 לפרוט'). כאשר נשאל על מידת התייחסותו למסמך שערך ד"ר א' דיאמנט מבית החולים בנהריה, שלפיו הוא התרשם ממצב פסיכוטי אצל הנאשם וכן אל יתר המסמכים שהוגשו בהליך - השיב כי לעתים מדובר בפרקטיקה של רופאים פסיכיאטריים הפועלים מתוך חשש, עת מתעורר חשד שמטופל זקוק להשגחה (עמ' 254-255 לפרוט'). בנסיבות אלה, שהחשד נעלם במהלך הזמן, תשתנה האבחנה המשוערת. לדבריו, יש חשד סביר שבתקופה בה היה הנאשם מאושפז בבית החולים בנהריה, הוא סבל מדיכאון - אולם אין בכך ללמד בהכרח שהוא סבל ממחלת נפש (עמ' 258 לפרוט').

כן טען ד"ר ב' ראוכברגר, כי במהלך תקופת ההסתכלות לא התרשם מהתנהגות דיסימולטיבית אצל הנאשם, כלומר לא היו עדויות לכך שהנאשם ניסה להסתיר תסמינים של מחלת נפש, כמו למשל הזיות (עמ' 250 לפרוט'; ר' גם התייחסותו של ד"ר ב' ראוכברגר לנושא זה בסעיף ו' לת/18ג).

114. ד"ר דוד יגיל - עד מומחה שזומן מטעם ההגנה:

העד ד"ר ד' יגיל, פסיכולוג קליני ומומחה בכיר בתחום של פסיכו-דיאגנוסטיקה, פסיכותרפיה, פסיכולוגיה התפתחותית ומשמש גם כפסיכולוג שיקומי (עמ' 282 לפרוט'), העיד כי בדק את הנאשם ביום 20.1.14, במשך 2-3 שעות (עמ' 290 לפרוט') בבית המעצר "קישון" וערך דו"ח ובו ממצאי הבדיקה הפסיכודיאגנוסטית (נ/7ג). לדברי ד"ר ד' יגיל, לצורך הבדיקה ביקש להעמיד לרשותו אך ורק את תמלילי החקירות של הנאשם במשטרה ואת כתב האישום, וזאת כדי שלא להיחשף לחומרים נוספים שעלולים להשפיע על מסקנותיו (עמ' 282 לפרוט').

ד"ר ד' יגיל ביקש לדייק ועל כן הדגיש כי הגיש דוח ובו ממצאי בדיקה, אך לא חוות דעת, המוגשת לאחר שהאבחון

מושלם בה עד תום.

115. מהדו"ח שערך ד"ר ד' יגיל עולה, כי בזמן הבדיקה ולאחר שעין בחומרי החקירה - **התרשם שהנאשם פועל ברמה שכלית בתחום הנורמה**, בעל יכולת תחכום ותכנון מראש של מעשיו ומודע למשמעות של רצח דודתו ולהשלכות העתידיות של מעשה זה על בני משפחתו. לנוכח האמור, תכנן תחילה להסתפק במבחני אישיות לנאשם, ואולם מכיוון שבמבחני האישיות ובראיון השיב הנאשם תשובות מוזרות ש"עוררו חשד לתהליך נפשי שיצר כפי הנראה הידרדרות בתיפקודו הקוגניטיבי", החליט לערוך לנאשם בדיקת אינטליגנציה.

ד"ר ד' יגיל התייחס לתיפקוד השכלי של הנאשם ומצא כי תוצאות בדיקת האינטליגנציה שערך עומדות **בסתירה בולטת** לרמת התיפקוד של הנאשם במהלך החקירה, שם, לדעתו, ניתן להסיק שהנאשם פועל **ברמה שכלית בתחום הנורמה**; בעוד שעל פי המבחנים שערך לנאשם, נמצא שהוא פועל ברמה שכלית נמוכה מתחת לנורמה, ולמעשה ברמת פיגור שכלי קל.

להערכתו השוני והסתירה הבולטים, כלשונו, ניתנים להסבר **בשלוש דרכים שונות**; או ניסיון של הנאשם להתחמק מהאחריות לביצוע המעשה, על אף שהוא מודה בביצוע המעשה; או קיומה של הפרעה דיסוציאטיבית שבה קיים נתק ברצף המודעות של הנאשם; או קיומה של הפרעת זהות דיסוציאטיבית שהיא הפרעה נדירה מאוד. אולם ומכל מקום, **לשיטת ד"ר ד' יגיל, אין בפנינו תופעות האופייניות למצבים פסיכוסטיים** (נ/7 ג' עמ' 5 ועמ' 7).

116. אמור מעתה, ד"ר ד' יגיל בדוח העריך כי מצבו הנפשי של הנאשם הוא **ללא תופעות האופייניות למצבים פסיכוסטיים** ולמעשה הותיר רק את שלושת האפשרויות האמורות לעיל, כאבחנות אפשריות, מבלי שהכריע ביניהן; משום שלא ניתן בידו להשלים את חוות דעתו.

כך רשם ד"ר ד' יגיל בסיכום הדוח שנכתב על ידו: **"לדאבוני, על סמך המידע הנוכחי קשה להכריע נכונה בין האפשרויות הנ"ל (שלוש האפשרויות - הערה שלי), ולשם כך נחוץ תהליך אבחוני ממושך יותר אשר מבוסס על מספר פגישות ו/או הסתכלות ממושכת"**.

117. כבר בדוח שכתב ד"ר ד' יגיל בהגינתו מציין כי הלכה ולמעשה לא השלים את חוות דעתו, ובעדותו אף העלה תמיהה על הגשת הדוח שכתב לבית המשפט ע"י ההגנה מבלי שהושלם על ידו (עמ' 298 לפרוט').

בעדותו הטעים ד"ר ד' יגיל כי ירידה בתיפקוד הקוגניטיבי מהווה את אחד הקריטריונים להפרעות בתחום הנפשי ככלל, והדבר מעוגן גם ב-DSM-5 (עמ' 282 לפרוט'), ובמקרה זה המבחנים שערך לנאשם הצביעו על ירידה ביכולת השכלית (עמ' 284 לפרוט').

כשנדרש להתייחס לעובדה שהנאשם למד במסגרת "מפתן", השיב ד"ר ד' יגיל כי מדובר במסגרת חינוכית לתלמידים הנושרים ממסגרות חינוכיות רגילות על רקע בעיות לימודיות או התנהגותיות, אולם היא אינה מיועדת לאנשים ברמה של פיגור שכלי קל (עמ' 285 לפרוט').

118. יצוין כי ממצאיו של ד"ר ד' יגיל באשר לירידה בתיפקוד הקוגניטיבי אצל הנאשם מתייחסים למעשה **למועד הבדיקה וביחס לחקירת הנאשם במשטרה**, ואין בהם כדי לקבוע ממצאים בקשר לתקופה שקדמה לחקירה המשטרתית (עמ' 310-311, 313 לפרוט').

119. באשר להתאמתו של "מבחן וקסלר" לאוכלוסייה הערבית, השיב ד"ר ד' יגיל, כי מדובר במבחן שמחולק לתתי מבחנים, שחלקם מותאמים לאוכלוסייה הערבית וחלקם לא, אך עדיין מבחן זה הוא הכלי הטוב ביותר שניתן

להשתמש בו, תוך מודעות למגבלותיו ולחסרונותיו (עמ' 287 לפרוט').

העד אישר, כי תוצאות המבחנים שערך לנאשם, דומות באופן כללי למבחנים שנערכו לנאשם קודם לכן "בשער מנשה", שם אובחן כבעל אינטליגנציה נמוכה מהנורמה (עמ' 309-310 לפרוט'), אם כי גם במקרה של "שער מנשה", כמו בעניינו, מדובר בדוחות חלקיים בלבד, גם אם מדובר במובנים שונים. בהקשר זה הוסיף, כי באבחון ב"שער מנשה" (של ד"ר נ' שוורץ) דובר על סביבה טעונת טיפוח ואילו הוא הגיע למסקנה כי התיפקוד המילולי של הנאשם היה ברמה גבוהה יותר מהתיפקוד הביצועי, כך שהמסקנות אינן חופפות (עמ' 313 לפרוט').

מכל מקום, **משאין** ד"ר ד' יגיל מאמץ את חוות דעת ד"ר נעמי שוורץ, נותר הוא עם ממצאיו כאשר נקודת האחיזה היחידה לממצאיו היא יום בדיקתו בהשוואה למהלך החקירה המשטרית, וכלשונו:

"...רמת תפקוד זו נמוכה מאד בהשוואה לרמת התפקוד שלו בעבר, שעליה ניתן ללמוד מרמת ההבעה המילולית ומהתכנים שהתקבלו במהלך החקירה המשטרית. זאת ההשוואה שאני עושה. ואני עומד מאחורי זה."

120. ד"ר ד' יגיל הטעים, כי בזמן כתיבת הממצאים בדוח התלבט האם הנאשם "מתחזה", ולכן כלל את ההתחזות בין האפשרויות שמנה כדי להסביר את מוזרותו של הנאשם במהלך הבדיקה ותשובותיו השגויות והמוטעות בפרטים הקשורים במעשה ההמתה - אל מול ההתרשמות העולה מתוך אימרות הנאשם במשטרה, שם נראה הנאשם מתנהל ברמה שכלית רגילה. על כן כאפשרות רשם בין מסקנותיו בדו"ח - את ההתחזות, אולם כיום, לאחר עיון במסמכים לרבות חוות הדעת של ד"ר ב' ראוכברגר וד"ר מ' פוקס, הוא יכול גם לסבור, לכאורה, כי הנאשם לא "התחזה" ושיתף פעולה ככל שיכול היה לעשות (עמ' 286 לפרוט').

דא עקא, שמעיון בעדותו בהמשך ניתן להבין כי בסופו של יום האפשרות שהנאשם "מתחזה" עדיין נראית בעיני ד"ר ד' יגיל כאפשרות אחת מבין שלוש אחרות שנמנו לעיל, חרף דבריו אלה והתייחסותו לדעתם של אחרים, וכלשונו:

"האפשרות הזאת קיימת, היא קיימת גם עכשיו. היא תמיד קיימת. אני רק טוען, וזה גם מה שטענתי בסיכום של הבדיקה שלי, שהמצב הנפשי שלו הוא בהחלט מורכב והוא מורכב מעבר לקביעה אם הוא כרגע סכיזופרני או לא. זה מה שבעצם אמרתי ועל זה אני עדיין עומד, שיש כאן בעצם הפרעה נפשית מאוד מורכבת שצריך יותר להעמיק כדי להגיע למסקנה הנכונה" (עמ' 297 לפרוט').

וכן בעמ' 294:

"כן, ולהעצים את הסימפטומים. וגם כאן בעצם החשד הזה גבר אצלי כאשר הוא מסר לי נתונים שגויים, מוטעים, מבולבלים לגבי אפילו השמות של אמא שלו, דודה שלו וכו'. אשתו. מאד מוזר, מאד לא מתאים לאופן שבוא הוא הציג את עצמו במקומות אחרים. למה שהוא יעשה את זה דווקא אצלי? בכל זאת, אולי דברים משתנים, אולי עכשיו יש לו את הרצון להציג את עצמו באור אחר. זה החשד שלי ואני הייתי חייב מבחינת הנהגות שלי לעצמי כאיש מקצוע לציין את זה כאופציה."

121. ד"ר ד' יגיל אישר כי לאחר בדיקת הנאשם הגיע למסקנה כי קיימת גם אפשרות שהנאשם סובל מהפרעה דיסוציאטיבית או מהפרעת זהות דיסוציאטיבית (עמ' 288-289 לפרוט'), בנוסף לאפשרות כי הנאשם מנסה להתחמק מאחריות, שהינה האפשרות הראשונה שצינה בדו"ח שערך (עמ' 7, נ/ג7). **אולם יחד עם זאת הבהיר, כי כבר בעת שסיים לבדוק את הנאשם הבין באופן ברור כי על מנת לאבחן את הנאשם כנדרש יש להמשיך את התהליך האבחוני ולהעמיקו (עמ' 289 לפרוט') - דבר שלא ניתן לו להשלים ולסיים.**

על עמדה זו חזר גם בהמשך הדברים: "[...] **זה הסיבה שהכותרת פה, ממצאי בדיקה פסיכו-דיאגנוסטית ולא חוות דעת של מומחה, בהחלט, כי אני ראיתי את זה רק כשלב אחד באיזשהו תהליך. אני עדיין חושב שזה מה שצריך להיות.**" (עמ' 298 לפרוט'); כאמור, גם בסיכום מסקנותיו בדו"ח (נ/ג) קבע ד"ר ד' יגיל כי נדרש תהליך אבחוני ממושך יותר כדי להגיע למסקנה חד משמעית בעניין מצבו הנפשי של הנאשם.

עוד הוסיף ד"ר ד' יגיל, כי מאחר שהפרעת זהות דיסוציאטיבית היא תופעה נדירה ושנויה במחלוקת, ראוי שהנאשם יבדק על ידי גורם שמתמחה בהפרעה זו באופן ספציפי (עמ' 298-300 לפרוט'), וכן הדגיש כי יש להבחין במידה רבה בין המובחן והמובדל קרי בין סכיזופרניה (שלא אובחנה ע"י ד"ר ד' יגיל) ובין הפרעה דיסוציאטיבית או הפרעת זהות דיסוציאטיבית, שאינן בקטגוריה של פסיכזה, ואשר אחרי הכל גם לא אובחנו על ידו אצל הנאשם, אלא רק הועלו כדרך להסביר את התנהגותיו המוזרות, ביחד עם האפשרות של התחזות (עמ' 289, ש' 27 ואילך - לעניין ההקפדה על האבחנה והשוני, וכן נ/ג').

122. הגב' טלי לינדנבאום-לוי:

בסיום שלב ההוכחות ובהמשך לעדותו של ד"ר ד' יגיל זומנה, כעדת הזמה מטעם המאשימה, הגב' טלי לינדנבאום-לוי, פסיכולוגית קלינית, אשר ערכה, על פי בקשת המאשימה - מסמך שעניינו "התייחסות לחוות דעת פסיכולוגית של ד"ר דוד יגיל מיום 29.1.15" (ת/141, מיום 25.6.15). בהתייחסותה, הסכימה הגב' לינדנבאום-לוי עם מסקנתו של ד"ר ד' יגיל **באשר להיעדר הפרעה פסיכיתית אצל הנאשם**, אולם חלקה על מסקנותיו האחרות;

כך למשל טענה הגב' לינדנבאום-לוי, כי "מבחן וקסלר" בשפה העברית אינו תקף לאוכלוסייה הערבית, ומכאן שלא ניתן לקבוע בוודאות האם קיים אצל הנאשם 'פיגור שכלי קל'. כן טענה, כי המסקנה האפשרית שצוינה בדו"ח של ד"ר ד' יגיל בדבר "התחזות", מבוססת על התרשמות כללית ולא על טסטים שנועדו לאבחן "התחזות". בהקשר זה הוסיפה, כי על פי הנתונים שהיו בידי הצוות שבדק את הנאשם בזמנו ב"שער מנשה" **בתקופת ההסתכלות** (כשהיא חלק מהצוות) לא היה חשד ל"התחזות". כן חלקה הגב' לינדנבאום-לוי על האפשרות כי הנאשם סובל מהפרעה דיסוציאטיבית או הפרעת זהות דיסוציאטיבית.

123. בעדותה העידה הגב' לינדנבאום-לוי כי לא היא שערכה לנאשם אבחון פסיכולוגי, אלא שד"ר נ' שוורץ היא שערכה את האבחון במחלקה ב"שער מנשה", ולמעשה כל שעשתה היה לעבור על חוות דעת ד"ר ד' יגיל ולהעיר הערות (עמ' 316 לפרוט').

124. יצוין, כי הגב' נעמי שוורץ, אשר ערכה לנאשם בדיקה פסיכו-דיאגנוסטית, במהלך ההסתכלות בבית החולים "שער מנשה", סיכמה את מצבו של הנאשם בדוח מיום 11.7.13 (ת/18א(18)), כדלקמן: **"לסיכום מדובר באישיות בלתי יציבה מבחינה רגשית מסוג אימפולסיבי עם נטיות אנטי סוציאליות, ללא עדות למצב פסיכיתי"**.

לצורך שלמות התמונה אציין כי בדוח נאמר עוד:

"...על אף שבאופן פורמאלי שיתף פעולה עם מטלות האבחון, לאורך כל המבחנים בלטה התנגדות פסיבית. במטלות מובנות לא השקיע מאמץ ובמטלות אשר הזכירו לו את האירוע בו מואשם היה מוצף רגשית והגיב בהימנעות.

...מתוך האבחון עולה כי האינטליגנציה של מוסטפא ברמה נמוכה מהנורמה עם סימנים לסביבה טעונה טיפוח.

...יכולת ההפשטה שלו ברמה קונקרטית, וכך גם יכולתו להבחין בין עיקר לטפל הנה ברמה נמוכה. סביר להניח כי ממצאים אלה נובעים מגישתו הבסיסית של חוסר עניין בבדיקה ומחוסר נכונותו להשקיע מאמצים סבירים לביצוע המשימות.

לא נמצאו הפרעות בתהליכי החשיבה, ובוחן המציאות והשיפוט של מוסטפא תקינים."

דוח זה הוגש כחלק מתיק השב"ס המלא וכחלק מתיק המוצגים.

125. עוד השיבה הגב' לינדנבאום-לוי, כי מכיוון שבזמן "ההסתכלות" במחלקה בבית החולים שער מנשה" **נבדק רק מצבו הנפשי של הנאשם, לא נערכו לנאשם מבחני האינטליגנציה במלואם, ולכן היא אינה יכולה לומר במדויק מה מנת המשכל של הנאשם** (עמ' 316 לפרוט').

126. כאן המקום להדגיש כי סוגיית ה"התחזות", העוברת כחוט השני בהליך, יש לבחון בראיה רחבה, **לאורך ציר הזמן** ולומר, כי הנאשם בהתחלה ובסמוך להמתת דודתו התנהל בשקיפות מלאה ומסר גרסאות מפורטות למעשיו לפני מעשה ההמתה, בזמן המעשה ולאחריו; כך גם קרה בתקופת ההסתכלות במשך 24 יום.

אלא שתוך כדי ניהול ההליך המשפטי ובעיקר לאחר תקופת ההסתכלות החל הנאשם לסדוק בהתנהלותו, שאפיינה אותו עד אותה עת, כך דיבר באופן מודגש על שמיעת קולות בפני ד"ר מ' פוקס, וכך מסר נתונים עובדתיים מעוותים ומוטעים בפני ד"ר ד' יגיל - אותם מונה המומחה בעמ' 5 לדוח נ/7 ג', שהובילו את ד"ר ד' יגיל ליתן הסבר לתופעה זו כשאחת האופציות היא התחזות.

באופן דומה התנהל הנאשם בעדותו בפניו **בדרך שונה וסותרת** את התנהלותו בזמן חקירותיו במשטרה - גם היא תופעה שתידרש לבחינה על ידי, כפי שאפרט להלן.

דין והכרעה:

127. לנוכח הצהרת סגורו של הנאשם, לרבות הצהרתו מיום 23.9.14 (עמ' 145 לפרוטוקול), כי הוא מסכים לתחום את גדר המחלוקת בהליך אך לסוגיית מצבו הנפשי של הנאשם בעת ביצוע העבירה, הלכה ולמעשה נותרה לדין שאלה זו, קרי תחולת הסייג של אי שפיות הדעת.

דא עקא, מאחר שההצהרה הגיעה בשלב מאוחר של ההליך ומאחר שהנאשם בעדותו בפניו הציג מצג כי עובדות כתב האישום לרוב אינן זכורות לו, מצאתי להתייחס לכל הסוגיות הדרושות לצורך הכרעת הדין בתיק זה, וזאת מבלי להתעלם מהעובדה שב"כ הנאשם הודה בשם הנאשם **בעובדות המתוארות בכתב האישום**.

128. הוא הדין לגבי טענת אי כשירות דיונית; נכון אמנם כי ב"כ הנאשם הצהיר ביום 30.6.15 -בשלבים האחרונים של ההליך, כי הנאשם כשיר לעמוד לדין וכי אינו טוען עוד לחוסר כשירות דיונית, אלא שלנוכח התנהלותו של הנאשם בעדותו אדון גם בסוגיה זו, אם כי בקצירת האומר, במיוחד שגם ד"ר ב' ראוכברגר וד"ר מ' פוקס קובעים כי הנאשם כשיר לעמוד לדין.

129. אשר לטענה לסייג של אי שפיות הדעת - אומר כבר עתה, כי לאחר עיון בכלל הראיות שהובאו בפניו, לרבות צפייה בתקליטורי חקירותיו של הנאשם והשחזור, חוות הדעת והמסמכים הרפואיים שהוגשו בעניינו של הנאשם, כמו גם שמיעת עדותם של עורכי המסמכים, וכן בשים לב להתרשמות ישירה מן הנאשם בעדותו - הגעתי לכלל מסקנה כי **הנאשם לא עורר ספק סביר בקיומו של סייג "אי שפיות הדעת" לפי סעיף 34 לחוק העונשין**. מכל מקום המאשימה הוכיחה מעבר לכל ספק סביר שהסייג אינו חל וכי הנאשם אחראי למעשיו בעת ביצוע העבירות.

(ר' ע"פ 8220/02 יריב ברוכים נ' מדינת ישראל פ"ד נח (5) 724, 734 [להלן: "עניין ברוכים"]).

130. כאן המקום לשוב ולומר, כי אף שנחשפנו לעברו הפלילי של הנאשם במסמכים הרבים שהוגשו, בהסכמה, בשלב ראיות המאשימה וע"י ב"כ הנאשם בשלב ההגנה - לא נתתי לכך להשפיע באופן כלשהו על שיקול דעתי לדון את הנאשם באובייקטיביות, כמתחייב ועל פי כתב האישום שהוגש. על כן אתעלם מכל אותם פרטים אודות הרשעותיו של הנאשם, שפורטו בין היתר בחוות דעת ד"ר מ' פוקס (נ/7 א'), פרט לאותה אמירה לגבי אופיו של הנאשם שמגיב באלימות ללא כל התגרות מצד האחר, עליה הסתמך ד"ר מ' פוקס משום שבכך יש, לשיטתו, כדי להשליך על מצבו הנפשי.

וביתר פירוט;

הראיות התומכות באימרותיו של הנאשם בחקירותיו במשטרה שהינן בגדר הודאה במעשה - הפן העובדתי:

131. הסנגור אמנם הודה בעובדות כתב האישום, כאמור, ואת הגנתו של הנאשם ביקש למקד בכשירותו הנפשית (המהותית), אלא שבבית המשפט במהלך ניהול ההוכחות היה זה **הנאשם** שלא דבק בעובדות כתב האישום בעדותו, כך למשל הרבה לענות תשובות ש'אינו זוכר', 'הוא שמע צעקות', 'לא שלט במעשיו' וכיו"ב - ומכאן שלא אוכל להיות פטורה מלהתייחס לראיות שהונחו בפניו.

עוד אדגיש כי הכרעת הדין מעוגנת ומבוססת בעיקר על אימרותיו של הנאשם במשטרה שהוגשו כראיה לאמיתות תוכן ובראיות מחזקות שהוגשו- ביניהן גם ראיות שהן בגדר "ראיות סיוע".

132. בצד האמור יש להדגיש כי גם הנאשם בעדותו הפתלתלה לא הכחיש באופן מובהק את המיוחס לו בכתב האישום, ולעתים אף קשר עצמו למעשה ההמתה, באומרו למשל כי היכה את דודתו ובמהלך המכות נפצע בידו (עמ' 99 לפרוטוקול), הגם שפעם אחרת בתשובה לשאלה מי הרג את דודתו השיב: **"מה אני אניד? זה כאילו לא בידי, זה כאילו לא אני הרגתי אותה"** (עמ' 84 לפרוט').

דומה כי הפרטים הרבים המוכיחים את השתלשלות מעשה ההמתה, לרבות מה שאירע לפניו ולאחריו, המצויים במספר אימרותיו של הנאשם במשטרה, שניתנו מרצון טוב וחופשי, הם לב ליבה של הוכחת היסוד העובדתי, שם ללא כל כחל וסרק הודה הנאשם במעשים. בעדותו כשנדרש הנאשם להתייחס לגרסאותיו במשטרה, העיד ללא כל הסתייגות כי מסר אמת במשטרה (עמ' 95 לפרוטוקול) - וגם לכך יש ליתן את הדעת.

133. עוד אציין, כי בפסיקה נקבע זה מכבר שניסיון החיים והשכל הישר מלמדים, שאין אדם מודה בביצועה של עבירה אלא אם כן אמת בפיו, וככל שמדובר בעבירה חמורה יותר, כך גובר כוחה של ההנחה. אשר על כן, כאשר הודאה נמסרת חופשית ומרצון והיא עומדת, כשלעצמה, במבחני המהימנות - אין המודה יכול לפטור עצמו ממנה, גם בטיעון שהיא כוזבת, ולהטיל על התביעה את נטל הפרכתה (ע"פ 6289/94 **זורי בן משיח דזנשוילי נ' מ"י**, פ"ד נב(2), 157).

בפרשת דזנשוילי הפנה כב' השופט קדמי גם לדברי כב' הנשיא שמגר, **בעניין קוזלי**:

"...הודאה בעבירה חמורה נושאת עמה תוצאות חמורות עבור הנאשם שהודה, שהרי גם הודאה מחוץ לכותלי בית המשפט היא ראיה קבילה, ואם הועברה בשבט הביקורת של שני המבחנים הנ"ל (הפנימי והחיצוני), ניתן לבסס עליה הרשעה. מכאן, כי ניתן לצפות לכך שנאשם, הרוצה להתכחש בבית

המשפט להודאתו שניתנה מחוץ לבית המשפט ואשר בעקבותיה הוא צפוי למאסר עולם, יעשה צעד ראוי כדי לשכנע את בית המשפט באמיתות התיזה המאוחרת יותר שלו". (ד"נ 3081/91 אחמד מזייר קוזלי ואח' נ' מדינת ישראל, מה(4) 441, בעמ' 486).

134. ולהלן הראיות המאמתות ומחזקות את הודאתו המפורטת והעקבית של הנאשם בעובדות כתב האישום, כפי שתועדה פעם אחר פעם באימרתיו במשטרה - שהוגשו כראיות בהליך ופורטו לעיל:

ידיעת פרטים "מוכמנים":

135. החל מחקירתו הראשונה מסר הנאשם פרטים "מוכמנים" אשר רק מי שנכח בזירת האירוע וביצע את מעשה ההמתה יכול למוסרם.

כך, בין היתר, תיאר הנאשם באימרתיו במשטרה את העובדות הבאות, שמחוזקות בממצאים מהזירה:

א. הנאשם תיאר באימרתיו את המארב שטמן לדודתו כשהסתתר מאחורי דלת חדרה, משם החל לתקוף אותה בגרזן, ולאחר מכן הפיל אותה על השטיח והמשיך בתקיפתה - בעניין זה אפנה לכתמי הדם שנמצאו בחדרה של המנוחה ועל-גבי אותו השטיח, המאששים את הדברים (ר' דו"ח טיפול בזירת העבירה - ת/16).

ב. עוד סיפר הנאשם בחקירתו הראשונה במשטרה, בטרם יצאו החוקרים לבית הדודה, כי רכש מראש גרזן, שני סכינים, גליל דבק, חבילת שקיות בצבע ירוק וניילון לבן באורך 4 מטרים - כל אלה אכן נמצאו בבית הדודה.

ג. הנאשם הצטייד בבקבוקי פלסטיק ריקים אותם התכוון למלא בסולר כדי לשרוף את גופת המנוחה, ואף רכש חבית כחולה עם מכסה שחור, אליה חשב להכניס את גופת המנוחה ולאחר מכן לגרור אותה ליער ושם לשרוף אותה - כל אלה נמצאו גם כן בבית ובחדר המדרגות הפנימי (ת/16), כאשר הרכישות אף הן מתועדות.

ד. הנאשם סיפר באימרתיו כי היכה את המנוחה בראשה בגרזן וכן דקר אותה עם סכין בגב - תיאור זה תואם את הממצאים בחוות הדעת הפתולוגית (ת/17-ת/17ב). הנאשם אמנם שינה את גרסתו באימרתיו השונות באשר למספר מכות הגרזן והדקירות שדקר את המנוחה, ואולם רק מי שביצע את העבירה יכול היה לדעת בשלב כה מוקדם אלו כלים שימשו לביצוע המעשה ואת מיקום הפגיעות בגופה של המנוחה.

ה. הנאשם תיאר באימרתיו כי עטף את גופת המנוחה בניילונים והכניסה למקרר - ואכן, כך נמצאה גופת המנוחה על-ידי השוטרים שהגיעו לזירה (ר' דו"ח טיפול בזירת העבירה - ת/16, ת/16א; מזכריהם של רס"מ לוגסי (ת/2) ורס"מ חד'ר (ת/3)).

ו. הנאשם טען באימרתיו כי הכניס את השטיח המגואל בדם לתוך שקית ניילון ירוקה וכן תיאר, כי לאחר שהתקלח, השאיר את בגדיו המלוכלכים באחד החדרים - כל אלה מתועדים בדו"ח זירת העבירה (ת/16).

ז. עוד תיאר הנאשם במשטרה, כי הכניס את גופת המנוחה לתוך המקרר שהיה בדירה, לאחר שהוציא ממנו את מוצרי המזון ואת המדפים. תיאור זה תואם את מצב המקרר כאשר הגיעו השוטרים לזירה (ת/16, ת/16א, וכן מזכרים ת/2, ת/3). הנאשם גם הצביע בשחזור מאוחר יותר על אותם מוצרי המזון ועל מדפי המקרר שהוציא מן המקרר, כל אלה נמצאו בדירה ומחוץ למקרר.

ח. הנאשם תיאר במשטרה, כי הניח במרכז את מסמכי הזיהוי של המנוחה, לרבות תעודת הזהות שלה ושטרות כסף

שהיו ברשותה. בשחזור טען, כי בתחילה הכניס את תעודת הזהות של המנוחה, את דרכונה וכרטיסים נוספים לתוך שקית יחד עם בגדיה בכוונה לשרוף הכל, ואולם לאחר שהחליט להסגיר את עצמו, הוציא אותם מן השקית - לכל אלה תימוכין בדו"ח מזירת העבירה (ת/16).

ט. בעניין זה אוסיף כי הנאשם הסיר טבעת מאחת מאצבעותיה של המנוחה, כדי שלאחר שריפת הגופה, כפי שתכנן, לא יוכלו לזהותה באמצעות פרט זיהוי זה, וגם לכך יש חיזוק בראיות בזירת העבירה.

136. על-פי ההלכה, ידיעת פרט מוכמן עשויה לשמש תמיכה ראייתית העולה כדי "סיוע" (ר' למשל: ע"פ 846/10 סאלח בדוי נ' מדינת ישראל, מיום 14.7.14 והפסיקה המוזכרת שם), זאת, בתנאי שהיא עומדת בשלושת המבחנים שנקבעו בפסיקה: **"הבקיאות בפרט תהיה ברורה וגלויה, ולא תהיה מוטלת בספק, כי קיומו של הפרט במציאות יוכח כדבעי, וכי פרט זה לא יכול היה להימצא אלא בתודעתו של מי שביצע את העבירה"** ((דנ"פ 4342/97 אל עביד נ' מדינת ישראל, פ"ד נא(1) 736), עמ' 795-796; כן ר' בהקשר זה: י. קדמי "על הראיות" (חלק ראשון), מהדורה משולבת ומעודכנת, תש"ע-2009, על האזכורים שם). **כל אלה מתקיימים במקרה דנן ומהווים תמיכה לאימרתיו הרבות של הנאשם במשטרה, שם פירט כאמור את מעשה העבירה מהמסד עד הטפחות מבלי להחסיר כמעט שום פרט.**

137. התנהגות מפלילה של הנאשם:

עדים שונים סיפרו שהנאשם התבטא לא אחת על כוונתו לפגוע במנוחה, וגם לאחר המעשה התבטא הנאשם באופן מפליל עד כי בדיעבד, ניתן להבין זאת כהכנה לקראת חשיפת מעשיו והסגרתו, לאחר שהבין כי אם אלה יתגלו הוא יהיה צפוי להישלח לריצוי מאסר ממושך. התבטאויות אלה קושרות את הנאשם למעשה העבירה, כדלקמן:

א. מחמוד (שוואכת) מחאג'נה מסר באימרתו (ת/25) ובעדותו, כי **ביום ראשון**, למחרת האירוע, ביקש ממנו הנאשם שישמור על אחיו, חסן, ועל אמו, אם 'משהו' יקרה. מחמוד טען, כמובא לעיל, כי משלא התייחס ברצינות לדבריו, הבהיר הנאשם שהוא רציני והטיח בו כי הוא עומד לגלות מה קרה, עוד באותו ערב (עמ' 2, ת/25). לאחר ששמע דברים אלה, התעורר חשדו של העד שמשו רע עומד להתרחש, ולכן התקשר לחסן (אחיו של הנאשם).

באימרתו עוד תיאר מחמוד, כי שמע את הנאשם מקלל את המנוחה ומאיים עליה פעמים רבות בעבר, וכשבועיים לפני האירוע, שמע את הנאשם מאיים ואומר לה כי **"ישחט אותה"**.

הנאשם סיפר גם הוא, כי שיתף את מחמוד שבכוונתו לפגוע במנוחה (עמ' 106-101, ת/6; עמ' 3, ת/5) כמו גם את שני חבריו הנוספים (שאדי אגבריה ומועאד מחאג'נה).

עוד אחזור לדברים אלה, כשתיבחן טענת הנאשם לפגיעה קשה בכומר השיפוט או בתפיסת המציאות, שעה שהנאשם מוכיח כי ידע גם ידע להבדיל בין טוב לרע ובין מותר לאסור, וידע כי הוא עוד צפוי ליתן את הדין על מעשיו בדרך של מאסר ממושך; כך גם החל לדאוג כי יהיו אחרים שידאגו לאמו, בהעדרו.

ב. מאימרתו של מחמוד מחאג'נה ("זוהר") אשר הוגשה בהסכמה (ת/72), עולה כי כשפגש את הנאשם **ביום ראשון** בסביבות השעה 12:00 בצהריים, למחרת האירוע, אמר לו הנאשם שבכוונתו לרצוח את דודתו. לדבריו, הוא גם שמע מאבו אלעבד (מחמוד שוואכת), כי הנאשם אמר לו את אותם הדברים. זוהר טען, כי לא התייחס ברצינות לדברי הנאשם, שכן הנאשם נהג לומר לעיתים קרובות כי ירצח את המנוחה (עמ' 5,6,8, ת/72). בהמשך הסביר זוהר, כי באותה שיחה אמר לו הנאשם כי המנוחה יצאה לחברה עם מתנות בידה, אולם בדיעבד הבין כי הנאשם 'עבד עליו',

משום שדברים אלה נאמרו לאחר שהדודה כבר לא היתה בין החיים (עמ' 7, ת/72; ת/111).

הנאשם תיאר את האמור לעיל באימרותיו ואישר כי באותו יום ראשון, פגש את זוהר, אשר התעניין במנוחה, והוא, כדי "להרגיע" את זוהר, אמר לו כי דודתו יצאה מהבית עם מתנות. בהמשך ביקש מזוהר לשמור על אמו ומשפחתו, אם יקרה משהו. בתגובה לכך, אמר לו זוהר כי אם הוא ירצח את המנוחה, תבוא קללה על משפחתו (עמ' 3-5, ת/13ב); זוהר סיפר על הדברים האלה לאביו (אסעד), שעמד רחוק יותר.

יצוין גם, כי מחקירתו של זוהר, מיום 24.6.13 (ת/72) עולה, כי הנאשם ביקש לקנות ממנו בעבר אקדח עם משתיק קול בתמורה לתשלום של כ-20,000 ש"ח. כן טען זוהר, כי הנאשם נהג לשאול גם אחרים: "[...] והיה עוד שואל את הבחורים, כל פעם שרואה מישהו, אומר לו אין לך אקדח, רוצה לרצוח באקדח יגמור את הסיפור" (עמ' 3, ת/72).

ג. איאד מחאג'נה, שכנו הנוסף של הנאשם, סיפר כי פגש את הנאשם ביום ראשון, למחרת האירוע. לדבריו, הנאשם אמר לו כי הוא רוצה **לעזוב ל-30 שנה**, ואמירה זו עוררה את חשדו כי משהו קרה.

אמור מעתה, כי הנאשם תחת רשמי האירוע עצמו הבין כי עליו ליתן את הדין, משלא הצליח גם להמית את דודתו וגם להעלים את גופתה.

ד. הנאשם הגיע לביתה של היאם מחאמיד ביום ראשון, בשעה 10:00-11:00, ביקש להתפייס עימה ואמר לה שייתכן כי לא תראה אותו **עוד 20 או 100 שנים** (ר' עדותה של היאם בעמ' 28 לפרוט', וכן הדיווח על האירוע ת/114). כשהביעה העדה תמיהה על כך, **הוסיף כי למחרת כל האנשים כבר ישמעו וידברו עליו** (עמ' 29 לפרוט'). הנאשם הסביר כי ביקש להתפייס עימה, בעקבות סכסוך קודם שהיה ולו ולמשפחתו עימה, וכדי לא להשאיר סכסוך "פתוח" לאמו, משיתגלו מעשיו ברבים.

ה. כמו כן העיד אסעד מחאג'נה כי גם הוא פגש את הנאשם ביום ראשון, והנאשם ביקש ממנו שידאג לאמו.

138. ברור אפוא, כי הנאשם עשה כל שביכולתו "לסגור קצוות" פתוחים, להתפייס עם אחרים ולדאוג לאמו, כהכנה למועד בו יתגלו מעשיו. על כן פנה לקרובים ולשכנים בבקשה שידאגו לאמו וישמרו עליה. הנאשם פנה כמפורט לעיל, גם לאחיותיו מונא, סברין ו-ווחידה (עימה שוחח בטלפון), באותו יום ראשון והפציר בהן, מספר פעמים, כי ילכו עוד באותו ערב לבקר את אמם, זאת עשה משגמלה בליבו החלטה להסגיר את עצמו למשטרה ולהתוודות על מעשיו.

עדויות נוספות התומכות בגרסת הנאשם:

139. גרסתו של הנאשם ככלל, בנוגע להתרחשויות ביום האירוע וביום שלמחרת האירוע, כפי שמפורטות בעיקר באימרותיו במשטרה, נתמכת בראיות נוספות המחזקות את מהימנותה, כדלקמן:

א. בעניין נסיעותיו של הנאשם ביום האירוע ולמחרת העידו כאמור, פאטמה מחאג'נה, ג'אבר ומג'די וגרסתם עלתה בקנה אחד עם אימרותיו של הנאשם במשטרה.

פאטמה מחאג'נה, אמו של ג'אבר, אישרה כאמור, כי ביום האירוע, בשבת, חיפש הנאשם את ג'אבר כדי שיסיעו, וכי בשלב מסוים מסרה לו גם את מספר הטלפון של אחיה, מג'די.

ג'אבר אישר אף הוא, כי הסיע את הנאשם ביום שבת לחנות לחומרי ניקוי ולאחר מכן לחנות חומרי-בניין. כן סיפר, כי ביום למחרת הסיע שוב את הנאשם, הפעם לשכונת עין-חאלד, שם מצויה הדירה שהנאשם משפץ בבנין בו מצויות דירות נוספות, ולאחר מכן הסיע את הנאשם לשכונת ג'בארין, שם מצוי בית הדודה, ובדרך עצרו לאכול חומוס.

מג'די אישר כי הסיע את הנאשם ביום ראשון בבוקר לכיוון שכונת מחאג'נה על-מנת לחפש חבית, ובהמשך קנה הנאשם בחנות "חמוצים" חבית כחולה מפלסטיק עם מכסה שחור ו"גלון" מפלסטיק. לדבריו, הוא גם הסיע את הנאשם מאוחר יותר באותו יום לבית אחותו בשכונת מחאמיד, ובהמשך הביא מג'די את הנאשם לתחנת המשטרה, על פי בקשתו.

ראיות אלה נתמכות במצלמות האבטחה השונות, לרבות מצלמה המותקנת בחנות התכשיטים "שייני" (החל משעה 8:21) שם גם נצפה הנאשם יורד מרכב הסעות מסוג פולקסווגן, בצבע לבן, ומוריד יחד עם אדם נוסף (מג'די) חבית כחולה גדולה עם מכסה שחור וג'ריקן כחול - ת/77 (דיסק 3).

גם מאימרת בעל חנות "החמוצים", עבד אלקאדר אחמד חליפה, עולה כי באותו יום ראשון אכן מכר חבית וגלון תמורת 50 ₪ (ת/80), וזאת לאדם שאינו מכיר, אך אדם זה הגיע עם "רכב הסעות", ואכן למג'די יש רכב שבו הוא מבצע הסעות.

ב. באשר להצטיידות הנאשם בציד ובכלים (תיעוד מצולם);

אברהים גליון אישר, כפי אימרתיו של הנאשם, כי הנאשם הגיע ביום האירוע לקנות ממנו מכשיר טלפון סלולארי מסוג "סוני אריקסון". גם מתקליטור מצלמות האבטחה של חנותו (ת/19א) וממזכר שערכה רס"ר יבגניה מרטריוסובה (ת/92), עולה כי הנאשם ביקר בחנות ביום שבת, בין השעות 11:28-11:40, גרסה התואמת כאמור את גרסת הנאשם באימרתיו במשטרה.

אחמד גליון תיאר באימרתו (שהוגשה בהסכמה, ת/81) כי ביום האירוע, יום שבת, רכש ממנו הנאשם 4 מטרים של ניילון שקוף עבה ואף התעניין אם יש ברשותו חבית. יצוין, כי מתקליטור מצלמות האבטחה של חנות התכשיטים "שייני" עולה כי הנאשם עבר ליד החנות כשחבילת ניילונים בידו, ביום האירוע בשעה 17:09 (ת/77(2), ת/100).

בתקליטור מצלמות האבטחה של חנות התכשיטים (ת/77, דיסק 2; המזכר - ת/100) ניתן להבחין גם כי בשעה 15:39 (שעון מחשב) חולף הנאשם ליד חנות התכשיטים, ואילו בשעה 16:35 נראה שוב חולף במקום, הפעם בכיוון ההפוך, כשהוא לבוש בגדים אחרים. אמנם ראייה זו סותרת לכאורה את טענת הנאשם כי בשעות אלה היה בבית המנוחה ולא יצא משם, ואולם, כפי הנראה הנאשם לא דיפק בפרט זה, וייתכן שלא זכר פרט זה במדויק. הלכה למעשה, ראייה זו מצטרפת לראיות המסבכות את הנאשם, שכן לפי גרסת הנאשם בין השעות 15:45-16:00 תקף את המנוחה והמית אותה, גרסה המתיישבת היטב עם העובדה שהנאשם נראה בשעה 16:35 בבגדים אחרים, אותם החליף לטענתו, לאחר ההמתה.

עוד יצוין כי בתקליטורים של חנות התכשיטים "שעת המחשב" היא מוקדמת בשעה אחת מהשעה הנכונה (השעה האמיתית) כך למשל, כאשר שעון המחשב מראה 06:46, השעון העדכני הינו 07:46 (ר' מזכר ת/100, ש'2), ומכאן שהזמנים המצוינים לעיל הם בהתאם לשעון המחשב.

עלאא תאופיק, עובד חנות "הנשר" לחומרי בניין, אישר כי הנאשם הגיע לרכוש גרזן וציוד נוסף בחנות (בעניין זה הוגשו גם "סרט הביקורת" מהקופה הרושמת בחנות [ת/28א] ותקליטור מצלמות האבטחה בחנות [ת/28ד], בו נראה

(הנאשם).

ג. חיזוק לאימרות הנאשם (הודאותיו) במשטרה - ראיות נוספות:

מאימרתו של נהג האוטובוס איאד אגבריה, שהסיע ביום שבת את המנוחה ואת חוסנייה לירושלים וחזרה, עולה כי האוטובוס מירושלים הגיע חזרה לאום אל פאחם בשעה 15:30 (ת/88) - שעה זו תואמת את גרסת הנאשם כי המית את המנוחה עם כניסתה לביתה, בשעה 15:45 לערך (עמ' 2,4, ת/5).

הנאשם הוסיף וטען, כאמור, כי הוא עצמו נפצע בכף ידו מהסכין בזמן שדקר את המנוחה ואכן, מחוות דעת המרכז הלאומי לרפואה משפטית מיום 3.7.13, עולה כי בתאריך 17.6.13, נבדק הנאשם ונמצא "פצע מכוסה בגלד קווי ואנכי בקדמת כף היד הימנית, שיכול להיגרם באמצעות חפץ חד, כגון להב סכין, כ- 48-72 שעות לפני מועד הבדיקה. לסיכום: מנגנון היווצרות הממצא יכול להתיישב עם גרסת החשוד" (ת/130); גם החוקר הבחין בפצע באורך 2 ס"מ בכף יד ימין של הנאשם, בחלק הפנימי ליד האגודל (עמ' 5, ת/5).

140. לאור האמור לעיל אני קובעת כי **היסוד העובדתי בעבירת הרצח** הוכח מעבר לכל ספק סביר, וכי אימרותיו של הנאשם במשטרה בהן הודה במעשה, נתמכות ומחוזקות למכביר בראיות רבות נוספות.

141. עתה, ובטרם אפנה לבדיקת היסוד הנפשי בעבירת הרצח, אדון תחילה בטענת ההגנה של הנאשם, שהיא עיקר הגנתו, בדבר תחולת הסייג של "אי שפיות" מהותית, וכפועל יוצא אדון בעתירת הסנגור לזיכוי הנאשם. אך קודם אדון בקצרה בטענת הכשירות הדיונית, שאמנם נזנחה בשלב מאוחר של ההליך ע"י הנאשם, אולם נטענה לכל אורכו מספר פעמים.

מצבו הנפשי של הנאשם

כשירות הנאשם לעמוד לדין (כשירות דיונית):

142. כשירותו הדיונית של הנאשם אינה במחלוקת נוכח ההודעה המאוחרת של ב"כ הנאשם, אך שוב ולמעלה מן הנדרש אדון בסוגיה ולו משום שהנאשם בעדותו בפנינו ניסה להציג לכאורה מצג השונה מהאופן בו מסר את אימרותיו במשטרה, בדרך של מתן תשובות כי אינו זוכר דברים שאמר והודה בהם, והוסיף עוד שיבוש ובלבול בגרסאותיו, למשל שיבוש בשם של דודתו, במחשבתו שאמו - הממתינה מחוץ לאולם בית המשפט, נפטרה; והכל כמפורט לעיל בפרק עדות הנאשם.

בנסיבות אלה, ולמרות שעד ליום 30.6.15 נשמעו רוב העדויות, ורק אז חזר ב"כ הנאשם מטענתו הקודמת וטען כי הנאשם כשיר לעמוד לדין - אדון גם בטענה זו בקצירת האומר.

143. המסגרת הנורמטיבית שעניינה כשירותו של נאשם לעמוד לדין מצויה בחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982.

סעיף 170 לחסד"פ מורה כדלהלן:

170. נאשם שאינו מסוגל לעמוד בדין

(א) קבע בית המשפט, לפי סעיף 6(א) לחוק לטיפול בחולי נפש, התשט"ו-1955, או לפי סעיף 19(1) לחוק הסעד (טיפול במפגרים), התשכ"ט-1969, שנאשם אינו מסוגל לעמוד בדין, יפסיק את

עמוד 61

ההליכים נגדו; אולם אם ביקש הסניגור לברר את אשמתו של הנאשם, יברר בית המשפט את האשמה, ורשאי הוא לעשות כן אף מיזמתו מטעמים מיוחדים שיירשמו."

נציין, כי סעיף 170(א) לחסד"פ מפנה לסעיף בחוק לטיפול בחולי נפש, התשט"ו-1955 אשר בוטל זה מכבר, ולפיכך הסעיף הרלוונטי הוא סעיף 15(א) לחוק טיפול בחולי נפש העומד כיום בתוקף.

144. יובהר, כי בעוד הסייג של "אי שפיות הדעת" שבסעיף 34ח לחוק העונשין עוסק באחריות פלילית מהותית בעת ביצוע העבירה, הרי שכשירותו של נאשם לעמוד לדין היא שאלה הנבחנת לעת הדין, ועניינה ביכולתו של נאשם ליטול חלק בהליך הפלילי (בש"פ 92/00 פלוני נ' מדינת ישראל נד(4) 240; רע"פ 2111/93 יוסף אבנרי נ' מדינת ישראל, פ"ד מח(5) 133, 138; להלן: "עניין אבנרי").

145. הראציונל הטמון בהסדר זה הוא למנוע מצב של ניהול הליך פלילי נגד אדם, אשר בשל מצבו הנפשי אינו מסוגל להתגונן כראוי נגד המיוחס לו בכתב האישום.

בהקשר זה יפים הדברים שנאמרו בעניין ליסן גולה:

"התפיסה המונחת בבסיס ההוראה היא כי אין זה ראוי לנהל הליכים פליליים כנגד מי שאינו מסוגל - בשל מצבו הנפשי או השכלי - להתגונן כראוי כנגד ההאשמות המיוחסות לו, להעריך את חומרתו, להבין את מצבו ולתקשר עם עורך-דין במטרה לקבל סיוע משפטי ... על כן, קבע המחוקק כי ההליכים נגד נאשם שכזה יופסקו, וניתן יהיה לחדשם, על-פי הוראתו של היועץ המשפטי לממשלה, לאחר שתחול הטבה במצבו..."

(ע"פ 3230/05 ליסן גולה נ' מדינת ישראל, (22.1.2007)).

146. מנוסח הסעיף עולה, כי כדי להפסיק הליכים פליליים נגד נאשם, צריכים להתקיים שני תנאים מצטברים: האחד, כי הנאשם אינו מסוגל לעמוד לדין; והשני, כי חוסר מסוגלותו זו נובעת מחמת היותו חולה נפש. הקביעה הסופית לעניין זה, היא לעולם של בית המשפט ולא רק של המומחה בתחום הפסיכיאטרי (עניין אבנרי לעיל, ור' גם ע"פ 3193/07 פארס טבאגה נ' מדינת ישראל, 2.4.09).

התנאי שעניינו מסוגלות הנאשם לעמוד לדין, נקבע על פי יכולתו של הנאשם להבין את תפקידו של בית המשפט ואת מהות ההליך המשפטי, וכן יכולתו להיעזר בשירותיו של עורך דין ולתקשר עימו. במקרים רבים מתקשים נאשמים להבין את ההליך הפלילי על בוריו, אולם כאשר מדובר על חוסר הבנה על רקע של מחלת נפש, עולה החשש כי הבחנתו של הנאשם בין מציאות לדמיון תהיה כה לקויה עד שהנאשם לא יבין את הצורך בסניגור, יתקשה לתקשר איתו ולשתף איתו פעולה, ואף לא יספר לו דברים אשר עשויים לעזור לו בהגנתו. בכך עלולה להיגרם פגיעה בהגנתו של הנאשם (עניין אבנרי, בעמ' 143-144; וכן עניין גולה). עם זאת, הובהר כי העובדה שנאשם אינו משתף פעולה עם סניגוריו ואינו מנהל קו הגנה, אין בה כדי להעיד בהכרח על חוסר יכולתו לעשות כן (ע"פ 1526/02 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 24 (22.11.06)).

בבש"פ 92/00 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(4) 240, עמד על כך כב' השופט מ' חשין:

"שלא כמותה של אי-שפיות לעת ביצוע עבירה היא שאלת כשירותו של אדם לעמוד לדין. שעתה של זו האחרונה היא שעת הדין ולא שעת העבירה, ונסבה היא על יכולתו של אדם ליטול חלק כנאשם בהליך הפלילי. אכן, גם כאן מדברים אנו באי-שפיות הדעת (ראו: הוראות סעיף 15 לחוק טיפול בחולי נפש

וסעיף 170 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982), ואולם המבחנים הספציפיים לכשירות לעמוד לדין נדרשים מן הנושא כמו-מעצמים: אם מסוגל הוא הנאשם להבין את מהות הליכי המשפט ויכול הוא לעקוב אחריהם באורח מושכל; אם מסוגל הוא הנאשם להעריך כראוי את מהות האשמה ואת מצבו כנאשם; אם מסוגל הוא ליפות כוחו של עורך-דין לסייע לו בהגנתו; אם מסוגל הוא להבין את תוכנו, את משמעותן ואת השלכותיהן של הראיות המובאות נגדו. בקצרה, אי-המסוגלות של נאשם לעמוד לדין, פירושה הוא: נאשם אשר מחמת מחלת נפש שהוא לוקה בה אינו מסוגל לעקוב באורח מושכל ויעיל אחר ההליך הפלילי וליטול בו חלק..."

כך, גם בעניין ליסן גולה המוזכר לעיל, התייחס בית המשפט העליון למשמעות "חוסר מסוגלותו" של נאשם לעמוד לדין:

"במסגרת בחינת מסוגלותו של הנאשם לעמוד לדין, בודק בית-המשפט אם הוא מסוגל לתפקד כראוי כדי להתגונן נגד האשמה ולקחת חלק פעיל בהליך המשפטי - אם ירצה בכך, עניין המחייב להבין את פשרם של ההליכים המתנהלים נגדו, ולהיות מסוגל ליפות את כוחו של עורך-דין שיפעל בשמו ולתקשר עמו... יחד עם זאת, יש להדגיש, מסוגלותו של הנאשם להתמצא בהליך המשפטי אינה כוללת דרישה להיותו בעל רמת אינטליגנציה כזו שתאפשר לנהל את הגנתו באופן עצמאי או להבין את פרטי פרטיו של ההליך. גם אדם בריא, שאינו משפטן, עלול להתקשות להבין את ההליך על בוריו, ויאלץ להיעזר בשירותיו של סנגור" (שם, בעמ' 484).

147. בענייננו, אין מחלוקת בין המומחים בתחום הפסיכיאטרי בשאלה האם נכון למועד המשפט הנאשם כשיר לעמוד לדין; למעשה היחידים שנדרשו לשאלת כשירותו הדיונית של הנאשם לעמוד לדין (כמו גם בעניין שאלת אחריותו לביצוע המעשים שתידון בהמשך) היו ד"ר ב' ראוכברגר וד"ר מ' פוקס, ושניהם תמימי דעים כי הנאשם מסוגל לעמוד לדין, כאשר כל אחד מהם מנסח את הדברים בדרכו שלו.

148. באופן דומה התרשמתי גם אני.

אמנם הנאשם טען בעדותו (באופן מגמתי - יש להדגיש) כי הוא אינו זוכר את האירוע, ובעניינים נוספים בלבד ושיבש; אלא מאי, שהתנהלות זו עמדה בסתירה לפרטים הרבים שמסר בצורה מפורטת, מדויקת ועקבית פעם אחר פעם באימרתיו במשטרה ובשחזור שנערך עמו - והיא הנותנת.

אני סבורה כי הבנתו של הנאשם את ההליך אינה במחלוקת, חרף התנהלותו במועד מתן עדותו, והיא העיקר - וזאת בשים לב לדרכו המניפולטיבית, שתבואר להלן.

149. ה"מסוגלות לעמוד לדין" עשויה להשתנות מעת לעת, ואולם במקרה דנן, לאורך פרק זמן ארוך, החל מהמועד בו הנאשם הסגיר את עצמו למשטרה ומסר את גרסאותיו בחקירותיו השונות, ועד לסיום שמיעת הראיות בתיק, התרשמתי על פי התבטאויותיו והתנהגותו, כי הוא מבין את הסיטואציה המשפטית בה הוא נמצא, את תפקידו של בית המשפט; כך גם תיקשר באופן מלא עם סנגוריו.

150. דוגמה לאמור נמצאת בחקירתו הראשונה במשטרה, כשנשאל הנאשם אם ברצונו להתייעץ עם עורך-דין, השיב כי אינו מעוניין. יחד עם זאת, עמד על כך שייחקר בשפה הערבית (עמ' 2-1, ת/5).

151. הנאשם במהלך חקירותיו במשטרה ובעדות בבית המשפט, הבין את הליך הברור שנעשה בעניינו; כך נמצא גם במהלך החקירה בפני רס"ב שמש, אשר גבה את אימרתו השנייה שם, הסביר הנאשם לחוקר כי **אינו מעוניין** להיוועץ בעורך דין, וכן סיפר שחרף התנגדותו הגיע עורך דין לפגוש אותו בתחנת המשטרה. בהמשך הוסיף החוקר כי

התרשם שהנאשם הבין במה הוא נחשד וענה בחקירתו על השאלות ברצף ובבהירות (עמ' 14 לפרוט').

152. כשנתבקש הנאשם, עוד באותו יום שהסגיר עצמו למשטרה (בחקירה השנייה) לצאת לשחזור הוא סירב, והסביר זאת בכך שאינו רוצה להיתקל בשכנים (עמ' 134-135, ת/ב6) - וגם מתגובה זו ניתן ללמוד על הבנתו את הליך הברור המשפטי המתקיים בעניינו.

גם לאחר שכבר הסכים לצאת לשחזור, הרי שעם הגעתו לאזור הזירה, יחד עם השוטרים, הודיע הנאשם כי אינו מוכן לרדת מן הרכב המשטרה במקום מרכזי כדי להימנע ממפגש עם שכנים ועוברי אורח, ושוב מתוך הבנה לנסיבות כולן ולכעס כלפיו מצד סביבתו הקרובה בשל מעשיו (עמ' 5,7, ת/ג10; דקה 00:11:00 לת/ב10), כעס שנשמע בתקליטור, חרף נקיטת הפעולות ע"י השוטרים בהרחקת השכנים.

153. גם ד"ר כ' אייזלר מבית החולים רמב"ם, אשר פגש את הנאשם באותו לילה בו הסגיר את עצמו (ביום 17.6.13, שעה 00:42), התרשם כי הנאשם גילה תובנה למה שקרה ולמה שעלול לקרות לו בעתיד, באומרו כי הוא צפוי להיכנס לכלא ל-25 שנים (ת/ב31).

154. בהמשך במזכר שערך פקד ביאן עולה, כי ביום 23.6.13, כשפגש את הנאשם במשרדי הבילוש, בדרכו להסתכלות הפסיכיאטרית, **הנאשם הטיח בו כי הוא רוצה להודות במעשיו בפני שופט, ואולם סנגורו יעץ לו לשמור על זכות השתיקה** (ת/ב11) - דברים אלה שוב מלמדים על שליטה של הנאשם בהליך המשפטי המתקיים כבר בשלב שלפני כתב אישום, בודעו מה תפקידו של כל גורם בבירור הפרשה.

155. מרישומי ד"ר ב' ראוכברגר מתקופת האשפוז של הנאשם בתנאי הסתכלות עולה כי הנאשם שיתף פעולה, דיבר עברית רהוטה והשיב תשובות מפורטות ומלאות. התנהגותו של הנאשם במשך כל תקופת ההסתכלות היתה תקינה, הוא דיבר לעניין, הסביר את מניעיו למעשה ואף הביע חרטה בפני הצוות הרפואי.

156. בבית המשפט התנהגותו של הנאשם היתה שונה ומגמתית בנוף התנהלותו הקודמת, לרבות זו שאפיינה אותו במהלך החקירה במשטרה; ביטויים לכך ניתן למצוא למשל בהתעקשותו להסתייע במתורגמנית לשפה הערבית, על אף שנראה כי הוא מבין היטב מה שנאמר בעברית, ולעיתים אף השיב על השאלות בעברית באופן ספונטאני (עמ' 84,90 לפרוט'). ביטוי נוסף להתנהגותו זו נמצא באופן בו בחר להשיב על השאלות, כאשר בכל פעם שנשאל על נושאים ב'פריפריה של האישום' השיב בצורה עניינית וממוקדת, ואילו ככל שהשאלות התייחסו לאירוע עצמו, בגינו הוא עומד לדין וכן למצבים בהם חש צורך להתגונן - מסר תשובות חמקניות, פעמים תשובות שלא עלו בקנה אחד עם הנתונים שהוא בעצמו מסר באימרתיו במשטרה, או ש"צלל" לנבכי "חוסר זיכרון".

התנהלות זו, כך אני קובעת, אינה מעידה על חוסר כשירות דיונית, כפי שסבר גם ד"ר מ' פוקס, שהגיש את חוות דעתו לאחר עדותו של הנאשם בבית המשפט.

157. לכך אוסיף כי בעת מתן העדות, הנאשם ידע כי הוא נמצא בבית משפט, זיהה את סנגורו, ידע את שמו וכן הבין את תפקידו בסיוע לו בהגנתו במשפט. בנוסף, הנאשם זכר היכן הוא עוצר ומה תפקידה של "יחידת נחשון" (יחידת ליווי העצורים של שב"ס), כן השיב, כי ידוע לו שמי שמבצע עבירה של רצח צפוי לעונש מאסר. משנשאל הנאשם מי אנחנו (השופטים) השיב שאנו "פקידים".

באלה התגובות התרשמתי כי הנאשם יודע היטב מי הם השופטים ומה תפקידם, וכי תשובותיו למרבית השאלות הללו, היו תשובות שנועדו להציג מצג של מיסוך העובדות, קרי מצג בלבד.

158. הנה כי כן, נוכח מכלול הראיות ועל פי התרשמותי מהנאשם ומדרך התנהלותו, אני סבורה כי החל מתחילת ההליך ועד הלום אין מניעה להמשיך בהליכים הפליליים נגד הנאשם, בדומה לעמדתו של המומחה מטעם ההגנה, ד"ר מ' פוקס, התואמת את עמדתו של ד"ר ב' ראוכברגר, והתואמת את הצהרת ב"כ הנאשם כי אין ההגנה טוענת לאי כשירות דיונית.

האחריות הפלילית של הנאשם בעת ביצוע המעשים - סעיף 34 לחוק העונשין:

159. סעיף 34 לחוק העונשין שעניינו "אי שפיות הדעת", קובע כלהלן:

"34. אי שפיות הדעת"

לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שעשה אם, בשעת המעשה, בשל מחלה שפגעה ברוחו או בשל ליקוי בכושרו השכלי, היה חסר יכולת של ממש -

(1) להבין את אשר הוא עושה או את הפסול שבמעשהו; או

(2) להימנע מעשיית המעשה."

160. אציין, כי לאחרונה קבע בית המשפט העליון בעניין וחנן הלכה לפיה הקביעה כי מתקיים לגבי נאשם הסייג הקבוע בסעיף 34 לחוק, תביא לזיכוי, להבדיל מהקביעה כי הנאשם "לא בר עונשין", "נעדר אחריות פלילית", או כל מינוח אחר שדובר בו בעבר (פסק דינו של כב' הש' נ. הנדל, אליו הצטרפו כב' השופטים ח' מלצר וצ' זילברטל - רע"פ 2675/13 מדינת ישראל נ' נגד רן רפאל וחנן, מיום 3.2.15; כן ר' אישור ההלכה לעיל, בדנ"פ 1237/15 מדינת ישראל נ' רן רפאל וחנן, מיום 5.7.15)).

161. ככלל, המחוקק קבע חזקה של שפיות, קרי, חזקה שהמעשה הפלילי נעשה במצב בו אין סייג לאחריות פלילית, אך חזקה זו ניתנת לסתירה.

על מנת לסתור את החזקה, **די לנאשם שיעורר ספק סביר כי מתקיים בו הסייג**. הוראות החוק הרלוונטיות הן סעיף 34, לחוק העונשין, שעניינו 'נטל ההוכחה' ומורה כי: **"מלבד אם נאמר בחיקוק אחרת, חזקה על מעשה שנעשה בתנאים שאין בהם סייג לאחריות פלילית"**, וסעיף 34 כב (ב) לחוק, קובע כי אם **"התעורר ספק סביר שמא קיים סייג לאחריות פלילית, והספק לא הוסר, יחול הסייג"**.

(ר' בהקשר זה ע"פ 2788/96 בוריס אבליים נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(3) 183).

162. יצוין עוד, כי עצם העובדה שאדם סבל ממחלת נפש בעת שביצע עבירה, אין בה די כדי שהסייג של "אי שפיות הדעת" יחול בעניינו, אלא על הנאשם לעורר ספק סביר, כי מתקיימים בו גם כל התנאים המפורטים בסעיף 34 הנ"ל, דהיינו שהנאשם, **בשל מחלת נפש** ממנה סבל, היה **חסר יכולת של ממש** להבין את אשר הוא עושה או את הפסול במעשהו או להימנע מעשיית המעשה.

163. פסיקת בתי המשפט עסקה רבות בהגדרתו של המונח "מחלת נפש" לצורך המבחנים הקבועים בסעיף 34 לחוק העונשין, ונקבע כי **לצורך התקיימות התנאי בדבר היותו של הנאשם סובל מ"מחלת נפש" במובן המשפטי, אין די בהפרעות נפשיות, אלא נדרשת הוכחה לכך שהנאשם לוקה בסטייה חמורה מהנורמה, קרי בפגיעה קשה בכושר השיפוט או בתפיסת המציאות. הגישה המקובלת היא כי מצבי פסיכوزה מהווים "מחלת נפש" מהבחינה המשפטית, ואילו הפרעות נפשיות אחרות כגון נזירוז, לא מהוות "מחלת נפש"**.

כך למשל בע"פ 7761/95 ואיל אבו חמאד נ' מדינת ישראל, פ"ד נא(3) 245, שם הושם עיקר הדגש על אי יכולת של

חולה לגבש מחשבה פלילית;

"(...) עיקר הסייג בא לביטוי בסימפטומים מסוימים של מחלת נפש, העשויים לשלול את פלילות המעשה (...) העילה לפטור מאחריות פלילית איננה איפוא היותו של מבצע המעשה חולה במחלת נפש, אלא אי יכולתו של החולה לגבש בעטייה של מחלתו מחשבה פלילית, ובאין מחשבה פלילית לא מתבצעת עבירה".

בעניין אבנרי הנזכר לעיל, כב' השופט ד' לוי מתייחס לאופיים של תסמיני הליקוי, בקובעו כי:

"לצורך התקיימות התנאי של "מחלת נפש" מן הבחינה המשפטית, אין די בהפרעות נפשיות קלות אלא נדרשת הוכחה לכך שהנאשם לוקה בסטייה חמורה מן הנורמה, כלומר בפגיעה קשה בכושר השיפוט או בתפיסת המציאות".

עמדה זו עולה בקנה אחד גם עם עמדתם של המלומדים שעסקו בשאלה זו וביניהם פרופ' ש' ז' פלר, הקובע בספרו כי:

"אין זה משנה, מה הדיאגנוזה של סיבת השיבוש, ובלבד שהיא טמונה במערכת השכלית של חיי הנפש של האדם; חשובים הם הסימפטומים של ניתוק כליל מכללי מציאות הטבע או החברה, בה נתון האדם ושה עוגן מעשהו(...) אין כל נפקות להבחנות בין המחלות הנפשיות לבין עצמן, לפי שמותיהן או סוגיהן השונים. המכריעה היא התסמונת ולא האבחון - כלומר אם אכן נעדר האדם כושר הבנה של משמעות מעשהו, הפיזית או החברתית" (ש"ז פלר יסודות בדיני עונשין, 71-72 (כרך א, 1984); ראו גם בזק בעמ' 23; ראו גם עדי פרוש "אי שפיות, היעדר שליטה וסעיף 34 ח של לחוק העונשין" עיוני משפט כא 139, 165-167 (תשנ"ח))

164. יוצא אפוא, כי בסופו של יום בית המשפט הוא שיקבע בהתאם לסעיף 34 ח לחוק העונשין האם הנאשם סובל מ"מחלת נפש" במובנה המשפטי, האם יש קשר סיבתי בין מחלת הנפש לאי יכולתו של הנאשם לגבש מחשבה פלילית, והאם חוסר יכולת של ממש הביאה את הנאשם למצב בו אינו יכול להבין את אשר הוא עושה או את הפסול במעשיו או להימנע מעשייתם (ר' עוד: ע"פ 8562/99 מאיר וענונו נ' מדינת ישראל, פ"ד נז(4) 759).

165. סעיף 34 ח לחוק העונשין, מונה, אם כן, הלכה ולמעשה שלושה תנאים מצטברים לגביהם הנאשם צריך לעורר ספק סביר בדבר התקיימותם; כמבואר בע"פ 8287/05 גורם בחטרה נ' מדינת ישראל, מיום 11.8.11, כדלקמן:

"הסעיף כולל חלופה של חוסר כושר הבנה (מבחן קוגניטיבי/שכלי) או היעדר רצייה (דחף לאו-בר-כיבוש לפי המינוח הקודם לתיקון 39). על מנת להיכנס בגדרה של אחת החלופות, על הנאשם לעמוד בשלוש דרישות מצטברות והן: הבסיס - מחלה נפשית או ליקוי בכושר שכלי; עוצמת הפגיעה - חוסר יכולת של ממש להבין את הפסול שבמעשה או להימנע ממנו; קשר סיבתי - קשר בין המחלה לבין חוסר היכולת כאמור (ראו, למשל, ע"פ 5266/05 זלנצקי נ' מדינת ישראל, בפסקה 59 לפסק דינה של השופטת ארבל ([פורסם בנבו], 22.2.2007) (להלן: עניין זלנצקי); ע"פ 8220/02 ברוכים נ' מדינת ישראל, בפסקה 5 לפסק דינו של המשנה לנשיא אור ([פורסם בנבו], 17.6.2004) (להלן: עניין ברוכים); ע"פ 4473/03 שטריינר נ' מדינת ישראל ([פורסם בנבו], 29.10.2007) (להלן: עניין שטריינר); ע"פ 5253/07 ארשיד נ' מדינת ישראל, בפסקה 6 לפסק דינה של השופטת חיות ([פורסם בנבו], 22.12.2008) (להלן: עניין ארשיד)).

מחלת הנפש היא המצע עליה נזרע וממנה מתפתח המצב הפסיכוטי אשר מביא את הנאשם למצב בו הוא נעדר יכולת של ממש להבין את שעשה או להימנע מהמעשה שעשה. במקרה שבפנינו, אין חולק כי המערער הוא חולה סכיזופרניה, אך גם אין חולק כי לא כל חולה סכיזופרניה הוא במצב פסיכוטי של היעדר יכולת של ממש להבין או להימנע. אולם, כאשר המחלה מתפרצת והחולה נקלע למצב פסיכוטי, כדי כך שאינו יודע שעשה מעשה רע ואסור, או שמצבו דחף אותו לעשיית המעשה ללא יכולת להימנע מלעשותו, ייתכן ויהנה מהגנת אי השפיות.

וידגש כי במקרה שנדון בפס"ד בחטרה, נקודת המוצא היתה כי הנאשם הוכר כחולה נפש בעבר, וגם בנסיבות אלה נבדקו התנאים לתחולת הסייג.

166. עוד יובהר כי תנאי סעיף "אי שפיות הדעת" נבחנים ע"י בית המשפט על פי כל הראיות המוגשות בפניו לרבות חוות דעת רפואיות וכלשון בית משפט בעניין ברוכים:

"בבואו ליישם את הדין ולהכריע אם מתקיים הסייג לאחריות בגין אי שפיות הדעת, על בית המשפט להכריע בשאלה על פי הראיות המובאות בפניו. שאלות כמו, האם הנאשם הינו חולה נפש אם לאו, ומהי מידת השפעתה של מחלת הנפש על התנהגותו בנסיבות המקרה, הנן שאלות שהתשובה להן מבוססת בדרך כלל על עובדות ועל חוות דעת של מומחים בתחום הפסיכיאטריה. חוות הדעת מסייעות לבית המשפט לנווט את דרכו בניסיון לקבוע עמדה בשאלות שנזכרו לעיל. תנאי לכך שניתן יהיה להתבסס על חוות הדעת, הוא שהתשתית העובדתית עליה הן מבוססות תהיה מהימנה. נכונותה של תשתית זו עומדת, כמובן, לבחינתו של בית המשפט. חוות הדעת הן, על כן, כלי רב עזר לבית המשפט, ובענייני רפואה סבוכים חשיבותן רבה ביותר בכך שהן מסייעות לבית המשפט להגיע לתוצאה הנכונה. בית המשפט אינו כבול, כמובן, בחוות דעת זו או אחרת. האחריות להגיע לחקר האמת היא על בית המשפט, ועליו לברור מתוך חוות הדעת, על רקע העובדות עליהן יוכל לסמוך, את התוצאה הראויה בשאלות הרפואיות-משפטיות המועלות בפניו."

וכן ר' ע"פ 4473/03 מארק שטרייטנר נ' מדינת ישראל, 29.10.07:

"לעניין ההכרעה השיפוטית בשאלת התקיימות סייג האחריות בפלילים בשל אי שפיות - נפסק זה מכבר כי:

"משבא בית המשפט להכריע בשאלה כגון זו, מוטל עליו לבחון ולשקול לא רק את חוות הדעת של המומחים, אלא גם את יתר הראיות, אשר באו לפניו, ואת הממצאים העובדתיים שהוכחו, וכולל מעשיו של הנאשם והתנהגותו; מסקנת בית המשפט מוסקת ממכלול הראיות, שחוות הדעת הרפואיות הן רק חלק מהן. ומשנמצא כי המעשים וההתנהגות אינם משתלבים עם התיזה הרפואית המוצעת, ובית המשפט מוצא, כי ההפרעות הנפשיות אינן מגיעות כדי מחלת נפש במובנה המשפטי, כי אז עשויה חוות הדעת הרפואית להישאר תלויה על בלימה" (השופט מ' בייסקי בע"פ 870/80 דאני נ' מדינת ישראל, פ"ד לו(1) 29, 35 (1981))."

167. אקדים את המאוחר ואומר כי ממכלול הראיות ומשאימצתי את חוות דעתו של ד"ר ב' ראוכברגר, אני מוצאת כי הנאשם לא רק שלא עורר ספק סביר בדבר התקיימותם של התנאים לסייג של אי שפיות הדעת, אלא שהתביעה הוכיחה מעל לכל ספק סביר כי הסייג של אי שפיות הדעת אינו חל, ולהלן הנימוקים.

האם הנאשם סובל ממחלת נפש - ניתוח חוות הדעת הרפואיות:

168. ב"כ הנאשם בסיכומיו טוען כי על אף שלנאשם אין היסטוריה רפואית מתועדת בדבר מחלת נפש, הצליחה ההגנה להוכיח את מחלת הנפש של הנאשם בראיות שהניחה בפני בית המשפט, כשבראשן חוות דעתו של ד"ר מ' פוקס - ולפיה הנאשם סובל מ'סכיזופרניה סימפלקס' שהתפרצה אצלו כשנתיים או שלוש קודם לבדיקה.

169. לשיטת הסנגור, יש להעדיף את חוות הדעת של ד"ר מ' פוקס על זו של ד"ר ב' ראוכברגר, בשל מספר טעמים:

ראשית נטען, כי המסמכים הרפואיים שעמדו בפני ד"ר מ' פוקס לא הובאו בפני ד"ר ב' ראוכברגר בעת כתיבת חוות דעתו הראשונה, כך לא היו בפניו תיקו הרפואי של הנאשם בקופ"ח ומסמכים רפואיים משב"ס; בהקשר זה אף נטען, כי חרף העובדה שד"ר ב' ראוכברגר לא עיין, בטרם חוות הדעת הראשונה, במסמכים אלה, הוא "מתעקש להיאחז", כלשון ב"כ הנאשם, בחוות דעתו הראשונה ולהגן על מסקנותיו שם.

כמו כן הוסיף הסנגור, כי בעת קביעת האבחנה בעניינו של הנאשם היה בידי ד"ר מ' פוקס מידע על מצבו הנפשי של הנאשם מאמו, וזאת בניגוד למידע שהיה בפני ד"ר ב' ראוכברגר;

עוד נטען, כי ד"ר ב' ראוכברגר העניק משקל כמעט בלעדי ל"הסתכלות", מבלי להתייחס לעברו הנפשי של הנאשם.

שנית הטעים הסנגור, כי הבדיקה שערך ד"ר מ' פוקס לנאשם היתה בדיקה יסודית ומעמיקה וניתן היה ללמוד על כך מעדותו של ד"ר מ' פוקס בבית המשפט. את **הזהירות** בה נקט ד"ר מ' פוקס במהלך עדותו, בקשר לסוגיות רבות הקשורות במצבו הנפשי של הנאשם, מייחס הסנגור לאמינותו ולמקצועיותו כפסיכיאטר העוסק בתחום שאינו מדע מדויק.

170. תימוכין למחלת הנפש של הנאשם, מצא הסנגור במסמכיו של ד"ר א' שולקין, רופא שנקרא ע"י השב"ס לבדיקת הנאשם לאחר המעשה, לפיהם סבר הרופא המטפל כי נתגלו אצל הנאשם סימנים של התנהגות פסיכוטית; וכן בעדותו של ד"ר ד' יגיל - אשר מאשר, לדבריו, את הירידה בתיפקודו הקוגניטיבי של הנאשם, אליה התייחס גם ד"ר מ' פוקס. כמו כן הפנה ב"כ הנאשם לעדותו של הנאשם בבית המשפט, שהתאפיינה, על פי הטענה, בבלבול רב ובניתוק מהמציאות. לכך הוסיף הסנגור איזכור של ניסיון ההתאבדות של הנאשם ביום 1.8.11. בהקשר זה הפנה הסנגור לסיכום הייעוץ של ד"ר א' דיאמנט מבי"ח בנהריה מיום 2.8.11, לפיו היה חשד למצב פסיכוטי אצל הנאשם; כמו כן הפנה לתלונות האם בפני רופא המשפחה, ד"ר ח' מנסור; לעדויות האחים, השכנים ולעדויות השוטרים על התנהגות מוזרה של הנאשם.

לסיכום, עתר הסנגור, כי בית המשפט יקבע שלכל הפחות מתקיים במקרה זה ספק סביר לקיומו של הסייג לאחריות פלילית, ולחלופין ביקש כי בית המשפט יורה על מינוי פאנל מומחים שיערכו חוות דעת נוספת בעניינו של הנאשם, בתנאי אשפוז, גם בשלב זה.

171. מנגד טוענת המאשימה, כי הנאשם אינו חולה במחלת נפש כלשהי ובפרט לא ב"סכיזופרניה סימפלקס" שאובחנה רק ע"י ד"ר מ' פוקס; לחלופין נטען, כי גם אם יונח שהנאשם סובל מהפרעה נפשית או מחלת נפש כלשהי (דבר המוכחש על ידה), הרי שכומר השיפוט ותפיסת המציאות שלו לא נפגמו. כמו כן טוענת המאשימה כי אין קשר סיבתי בין המחלה (ככל שקיימת) לבין ביצוע המעשה.

המאשימה נסמכת לצורך תמיכה בעמדה זו בעיקר על חוות דעתו של ד"ר ב' ראוכברגר, שנערכה מתוקף צו הסתכלות עליו הורה בית משפט, וכן על ראיות נוספות הנמצאות למכביר.

172. בסופו של יום, מונחות בפני בית המשפט שתי חוות דעת פסיכיאטריות מנוגדות, של ד"ר ב' ראובברגר ושל ד"ר מ' פוקס, כשלצידן ראיות נוספות ביחס למצבו הנפשי של הנאשם, **ובכל אלה, אני קובעת, יש כדי להכריע בשאלת תחולת הסייג של אי שפיות הדעת, אם לאו.**

173. בטרם אפנה לבחון את חוות הדעת אציין את ההלכה הקובעת כי עדות המומחה היא אך ראייה אחת בלבד מתוך מכלול הראיות המוצגות בפני בית המשפט, ומשכך מסורה גם היא לשיקול דעתו של בית המשפט באשר למהימנותה ולמשקלה - ואינה מהווה תחליף להכרעת בית המשפט (ר' למשל ע"פ 1832/92 **אשקר נ' מדינת ישראל**, 4.9.94).

ככלל, עדותו של מומחה נבחנת על ידי בית המשפט בשני מישורים: מישור המהימנות האישית, במסגרתו נבחנת מהימנותו של המומחה ככל עד אחר; ומישור האמינות המקצועית, במסגרתו נבחנים רמתו המקצועית של המומחה, טיב ואופי הבדיקה או הבירור שערך, ואשר מכוחם הגיע למסקנותיו (ר' עניין אשקר לעיל, עמ' 4 לפסק הדין).

בעניין זה ר' **יוסף אלרון**, "חוות דעת פסיכיאטריות מנוגדות - השיקולים שבבסיס ההכרעה השיפוטית", מתוך: סוגיות יישומיות בפסיכולוגיה משפטית - הוצאת פרובוק, 2011.

174. לאחר בחינה מעמיקה של חוות הדעת הנוגדות שהונחו בפנינו, הגעתי לכלל מסקנה, כי יש להעדיף את חוות דעתו של ד"ר ב' ראובברגר על זו של מומחה ההגנה, ד"ר מ' פוקס, ואת נימוקי אפרט להלן.

175. ד"ר ב' ראובברגר, מומחה בתחום הפסיכיאטרי, בדק את הנאשם סמוך מאוד לביצוע מעשה ההמתה, בדרך של הסתכלות באשפוז במשך 24 ימים, על פי צו בית משפט, וזאת כשהנאשם נתון במעקב הצוות המטפל במשך 24 שעות ביממה.

באלה הנתונים חוות דעתו של ד"ר ב' ראובברגר, **סמוך לאירוע ההמתה**, לאחר הסתכלות של **24 יום**, עדיפה על חוות דעתו של ד"ר מ' פוקס, שבדק את הנאשם כשנה וחצי לאחר האירוע (ביום 16.12.14) במשך כשעה ורבע.

זאת ועוד, מצאתי לקבוע כי חוות הדעת של ד"ר ב' ראובברגר (שלוש במספר) היו מבוססות, מקיפות ומעמיקות, נתמכות בראיות ובספרות המקצועית, כמו גם עדותו בפנינו שהיתה אמינה והציגה עמדה מקצועית, מושכלת ומנומקת.

176. אכן, ד"ר ב' ראובברגר במהלך עדותו הראשונה נחשף למסמכים רפואיים נוספים על אלה שהיו בפניו (אם כי חלקים - יש לומר) משנאספו אלה ע"י ב"כ הנאשם עד לאותו שלב, כאשר לאחר מכן, נעשה באמצעות צווים שהוצאו, איתור נוסף של **מלוא** התיקים הרפואיים, לרבות מסמכי שב"ס המאוחרים להסתכלות. בהמשך הגיש ד"ר ב' ראובברגר עדכון לחוות דעתו לאחר שבחן את כל המסמכים (חוות הדעת השנייה). בשלב מאוחר יותר של המשפט נדרש ד"ר ב' ראובברגר להגיש חוות דעת עדכנית נוספת, בה התייחס לחוות דעת רפואית של ד"ר מ' פוקס. לאחר כל אלה לא חזר ד"ר ב' ראובברגר מחוות דעתו ומסקנותיו, כאשר בעדותו האחרונה סיכם את דעתו וענה לשאלות הצדדים.

177. בניגוד לעמדת ב"כ הנאשם אינני רואה פסול כשעומד המומחה על דעתו, לאחר שעין היטב במסמכים הנוספים ולאחר שלא מצא כי יש בהם כדי לשנות את דעתו, עת התייחס למסמכים הרפואיים שהוצגו בחוות הדעת המשלימה ובעדותו, נימק את חוות דעתו והפנה לספרות המקצועית ולממצאי ההסתכלות, העולים בקנה אחד עם מכלול הראיות.

178. ד"ר ב' ראובברגר ביקש להבהיר כי אינו רואה עצמו מומחה "מטעם" המאשימה, כלשונו, שהרי חוות דעתו הוגשה מכוח צו בית המשפט שהורה על עריכת הסתכלות ועל הגשת חוות דעת. עוד ביקש לציין כי פעמים הפסיכיאטר

המחוזי קובע שנאשם עונה לסייג של אי שפיות הדעת ופעמים לא, בהתאם לכל מקרה ומקרה, ועל כן מדובר בחוות דעת בלתי תלויה בצד כלשהו.

אלא שאין בדעתי רק בשל כך ליתן לחוות הדעת של ד"ר ב' ראובברגר יתרון על פני חוות דעת ד"ר מ' פוקס, גם שמדובר בחוות דעת שהוגשה מטעם הנאשם ולבקשתו - אלא שיש להתייחס לטעמי, אחרי הכל, לגופן של חוות הדעת. דומה כי חוות הדעת הרפואיות דינן להיבחן לפי האמור והמפורט בהן, ובשים לב לראיות הרבות שהוגשו בהליך, וכך אנהג.

משקלם הראייתי של המסמכים הרפואיים מתוך התיקים הרפואיים בקופ"ח, בי"ח ושב"ס:

179. מסמכים רפואיים שהוגשו מתוך התיקים הרפואיים בקופ"ח, בבתי החולים השונים וכן מהשב"ס, לרבות מסמכים רפואיים משנת 2011, כשהנאשם אושפז בבי"ח בנהריה עקב חשד לניסיון אובדני, הם מסמכים רפואיים המתעדים את הטיפול הרפואי השוטף שניתן לנאשם, ומעמדם בעיקר "כחומר גלם" בידי עורך חוות הדעת הרפואית.

יצוין כי האבחנות שנרשמו בתיק הרפואי אגב טיפול רפואי שניתן, הן אחרי הכל, כפי שגם העידו הרופאים המטפלים **עצמם, אבחנות משוערות** הניתנות אגב טיפול ומענה קצר מועד ממוקד לבעיה רפואית נקודתית, נטולות **השקלא והטריא** שמאפיין את חוות הדעת הרפואיות - ומכאן משקלן הנמוך ממשקל חוות הדעת הרפואיות בבחינת הסוגיה הכוללת של הסייג לאחריות פלילית.

המומחה הרפואי (להבדיל מהרופא המטפל) נדרש כאמור להעביר בכור היתוך את מלוא הנתונים המוצגים בפניו, לרבות מסמכים רפואיים, עדויות, דיווחים של בני משפחה, ומסקנתו המקצועית אינה אלא המוצר המוגמר בראי התרשמותו הבלתי אמצעית מהנאשם במהלך הבדיקה.

180. כך נמצא למשל בשנת 2011, ד"ר א' דיאמנט מבי"ח בנהריה יכול במסמך אחד לכתוב כי הוא מוצא אצל הנאשם **חשד** למצב פסיכוטי, ואולי חשד כי הוא לוקה בנפשו, ובמסמך אחר, ימים ספורים לאחר מכן, להתרשם כי **אין עדות לפסיכוזה**, וזאת משום שחלוף הזמן, בו היה הנאשם מאושפז, הביאו אותו לשינוי או לתובנה אחרת לגבי מצבו, והכל בראי **הטיפול הרפואי השוטף** שניתן לשעתו ובדינמיקה של הבדיקה, כלשון הרופא.

כך למשל ד"ר יולי גייר יכול היה להתרשם ממצב פסיכוטי אגב בדיקה קצרה שערך, כדבריו, כאשר ייתכן שהאבחנה הועתקה על ידו ממסמכים רפואיים אחרים, וברי כי ברישום האבחנה כלל לא התייחס למבחנים ולאבחנות הנדרשות בקביעת מחלת נפש על פי הספרות המקצועית. הרופא המטפל, כעולה מהראיות, רואה עצמו כמי שנדרש לתת טיפול רפואי ממוקד ולהעריך אד-הוק את הסיכון שיש בנאשם לעצמו או לסביבתו, וזה עיקר משימתו, ולא כתיבת חוות דעת.

181. אמור מעתה, המסמכים הרפואיים, כמו שאר הנתונים שהוצגו, לרבות המסמכים שמתיק המשטרה, הם ה"כלים" שעזרו מתמודד **בית המשפט** וכן גם **המומחה הרפואי**, שעל פי ניסיונו ומומחיותו מעביר תחת שבט ביקורתו את כל הנתונים לרבות אלה שמתועדים בטיפולים השונים שניתנו לאורך חייו של הנבדק (הנאשם). המומחה הוא שבוחן את המסמכים בחוות דעתו מנקודת מבטו כמומחה, בצד הבדיקה שעורך לנאשם לצורך עריכת חוות דעת רפואית, וזוהי מהות חוות הדעת הרפואית - ובדרך זו גם תיבחן ותישקל חוות הדעת ע"י בית המשפט, ובכלל זה גם המסמכים הרפואיים שהוגשו מתוך התיקים הרפואיים השונים.

182. משנתנו המומחים דעתם על המסמכים הרפואיים מקופ"ח, מבי"ח ומשב"ס, גם אם לחלקם ניתנה התייחסות מאוחרת יותר, ובעיקר נוכח המשקל המסופק שיש לייחס למסמכים אלה לענייננו **כפי שהעידו עורכי המסמכים**

הרפואיים על עצמם או כפי שמעידים המסמכים עצמם - זו הדרך שיש ליתן את המשקל לאותם המסמכים, וכפי שגם פירטתי לעיל, בפרק בו נדונו אותם מסמכים.

183. הנה כי כן, המסמכים הרפואיים שהוגשו מתוך התיקים הרפואיים במוסדות השונים, אין בהם, כך אני קובעת, כדי לעורר ספק סביר בדבר תחולת הסייג של אי שפיות הדעת, משנועדו לתעד את הטיפול הרפואי השוטף שניתן, כשברי שאין בידי הרופא המטפל תמונה מלאה אודות הנאשם.

המסמכים הרפואיים, גם שדיברו בלשון "אבחנה", אין מדובר אלא באבחנה **משוערת**, ובעניין זה הרחיבו עורכי המסמכים בעדותם כי כך הם רואים את הדברים, במתן מענה טיפולי שאינו נועד להליך המשפטי.

אמור מעתה, המסמכים הרפואיים אין בהם כדי לעורר ספק סביר לתחולת הסייג של אי שפיות הדעת, כעולה מתוך עדותם של הרופאים המטפלים וכמפורט במסמכים עצמם.

184. רובד נוסף של בדיקת המסמכים הוא כאמור רובד של המומחים הרפואיים, שגם הם מתייחסים אל המסמכים העוברים תחת עינם הבוחנת כמומחים, ביחד עם יתר הראיות אליהן נחשפו ובעיקר נוכח ממצאי בדיקתם. באלה הנתונים, אפנה לבחינת חוות הדעת הרפואיות של המומחים.

מחלת הנפש - תנאי ראשון לסייג של אי שפיות הדעת:

185. ד"ר מ' פוקס בחוות דעתו (נ/7 א') ובעדותו העריך כי הנאשם סובל ממחלת נפש מסוג סכיזופרניה סימפלקס ונימק דעתו בסימני המחלה שמצא, שעיקריהם בהידרדרות במצבו הנפשי של הנאשם, בירידה קוגניטיבית, ב"אפקט שטוח" ולעיתים "לא מותאם".

186. ד"ר ב' ראוכברגר בחוות דעתו (ת/8 חוות דעת ראשונה, ת/8 א' חוות דעת המתייחסת למסמכים הנוספים שצורפו, ת/8 ב', וחוות דעת תגובה לחוות דעת ד"ר מ' פוקס) וכן בעדותו סבר כי ד"ר מ' פוקס **טועה באבחנתו**, גם כשמסכים הוא כי כיום סיווג המחלה של סכיזופרניה סימפלקס, שהיתה שנויה במחלוקת בעבר, הוכרה בקרב קהילת המומחים בתחום הפסיכיאטרי בארץ ובעולם, אם כי יש נטייה להמעיט בשימוש בה (בעניין זה ר' עמ' 248 לפרוטוקול). לדעתו, הנאשם לא ביצע את המעשה מתוך תכנים פסיכוטיים ואינו חולה נפש במובן המשפטי.

187. עינתי בחוות דעת המומחים ובעדותם המפורטת ומצאתי לאמץ את דעתו של ד"ר ב' ראוכברגר, מכמה טעמים שיובאו להלן.

188. ראשית אציין כי האבחנה של סכיזופרניה סימפלקס כפי הערכתו של ד"ר מ' פוקס, דומה שאינה יכולה לדור בכפיפה אחת עם טענת הנאשם, אותה הוא מקבל, על שמיעת קולות הקוראים בשמו, משום שקיומה של התופעה של שמיעת קולות, שוללת קיומה של מחלה מסוג סכיזופרניה סימפלקס, כמוסבר בחוות דעת ד"ר ב' ראוכברגר שנסמכה על הספרות המקצועית.

יצוין כי ד"ר מ' פוקס, שנדרש לסוגיה בעדותו, טען כי אכן מדובר באבחנה של מחלה שלא מבוססת על תסמינים חיוביים פסיכוטיים כמו הזיות ומחשבות שווא, אך זאת לא באופן מוחלט, ועל כן המעיט במתן משמעות לתופעת הקולות שדווחה לו ע"י הנאשם ואמו, בציינו כי באבחנה של סכיזופרניה סימפלקס **"כמעט"** שאין קולות או בכלל שאין קולות, אין מחשבות שווא" (עמ' 189-190) וכן בעמ' 223:

ש: שנייה, שנייה, לגבי הנושא של שמיעת קולות, אתה אמרת שאתה אדיש לסימפטום הזה מכיוון שבסכיזופרניה סימפלקס אין.

ת: אין."

המומחה בעדותו אמר כי ישלח אסמכתא התומכת בדעתו, אך זו לא הוגשה, בנסיבות בהן ד"ר ב' ראוכברגר תמך את דעתו, כאמור, באסמכתאות מהספרות המקצועית אליהן הפנה ואותן צירף לחוות דעתו השלישית.

189. שנית, אציין כי גם הליכה עקב בצד אגודל בתסמינים שמצא ד"ר מ' פוקס דומה שאלה לא הוכחו כלל ועיקר, וגם לו ברמה של "ספק סביר", כפי הנדרש.

ודוק, ד"ר מ' פוקס בנ/7א' בעמ' 3 מבסס אבחנתו על תסמין שלילי הנדרש בהגדרת המחלה מסוג סכיזופרניה סימפלקס, שעניינה בהפרעות באפקט כגון צמצום רגשי (אפקטיבי) שנצפו, לשיטתו, במהלך ההסתכלות.

אלא מאי, שבמהלך ההסתכלות, כפי עדותו של ד"ר ב' ראוכברגר, נצפתה אמנם עצבות אצל הנאשם אלא שלפי ד"ר ב' ראוכברגר היא היתה תגובה **תואמת** רגשית את המצב, שהיה סמוך להמתת המנוחה בידי הנאשם וחרטה, ולו מסוימת, על המעשה (עמ' 259, 245-246 לפרוט', סעיף ב' לת/18 ג') - ולא כפי המצוטט ע"י ד"ר מ' פוקס מתוך ממצאי ההסתכלות.

בעניין זה העיד ד"ר ב' ראוכברגר כי במהלך האשפוז בהסתכלות נראה הנאשם גם מחויך, יוצר קשר עם המטופלים האחרים והצוות, צופה בטלוויזיה וכן מעורב במתרחש (ר' עמ' 248 לפרוט') - שוב בניגוד לדעתו של ד"ר מ' פוקס.

190. ד"ר מ' פוקס הוסיף וציין כי מצא צמצום וחוסר התאמה כמפורט בחוות דעתו, והפנה אל ממצאים אחדים, ובין היתר להתנהגותו של הנאשם במהלך החקירה, כשפרץ בצחוק מספר פעמים בעקבות הערות החוקרים או בעקבות דבריו. ד"ר מ' פוקס מביא כדוגמא את החקירה החמישית, שם נאמר לנאשם כי ישנו עד אשר ראה את המנוחה ביום ראשון ועל כן נשאל הנאשם האם יכול להיות שהוא מתבלבל ולא המית אותה ביום שבת, או אז הנאשם מתבדח, שמא מצחקק, ומשיב: **"מה קורה לכם איך היא יכולה לצאת מהמקרה? מה היא שד"**.

בהמשך מצטט ד"ר מ' פוקס מתוך החקירה **השישית**, כאשר החוקר אומר לנאשם: **"אנחנו צריכים לחקור כדי להגיע לאמת"**, או אז צוחק הנאשם ואומר: **"אם אתם לא בטוחים אז תשחררו אותי הביתה"** (נ/7 א' עמ' 5).

עיינתי בחוות דעת ד"ר מ' פוקס ובהפניותיו, ומצאתי לקבוע כי אין להסיק מהן "חוסר התאמה", כפי דעתו של ד"ר ב' ראוכברגר, ולו רק מפני שלא פעם בחקירותיו הביע הנאשם שביעות רצון מהמעשה שעשה, בסוברו כי כך ראוי לעשות לדודתו אשר ניהלה מאבק משפטי נגד אמו ונגדו ו"עקצה" אותם, כלשונו, וכן גם לא אהבה אותו ומדי פעם העירה לו כי עליו לצאת לעבודה. כל אלה הכעיסו אותו וגרמו לו להחליט ליטול את חייה ובכך לסלק ממנו את "הצרה" הזו (ר' גם ת/5 עמ' 5, ת/7, ת/6 ב' עמ' 129, 124, 123, 136, ת/10 ב' עמ' 10).

עוד יצוין כי בצפייה בתקליטור המתעד את החקירה האמורה לעיל ניתן להבחין כי החוקר במובן מסוים ולצורכי חקירה, שיתף פעולה עם תגובותיו של הנאשם ושניהם נראים מחויכים (ת/12 א') - וגם לכך יש ליתן את הדעת.

זו אף זו, אחרי שהנאשם בחקירותיו טורח ומוסר לפרטי פרטים את הכנותיו לקראת המתת דודתו ואת מעשיו עד שדודתו נפחה את נשמתה, דומה כי האמירה של החוקר כי אולי טעה ביום הרצח בשים לב לעדותם של עדים כי ראו אותה

לכאורה ביום א' - מעוררת בו פליאה עד כדי גיחוך, והרי הוא שיועד כי בזמן שהדברים נאמרים, גופת דודתו נטולת חיים מוטלת בתוך המקרר בביתה כבר מיום שבת.

כך גם אמירתו המתריסה של הנאשם, שלוותה בצחוק, כי אם לא מאמינים לו שישחררו אותו, בתגובה לאמירת החוקר לפיה מבקש הוא להגיע לחקר האמת - וזאת אחרי שהנאשם שוטח לפרטי פרטים פעם אחר פעם את גרסתו ומבצע שחזור מדוקדק.

191. ד"ר מ' פוקס מסתמך בחוות דעתו על דוח של ד"ר ד' יגיל לביסוס אבחנתו למחלת הסכיזופרניה, וכן על האבחון שנערך בשב"ס שבועיים לפני בדיקתו (ביום 1.12.14 ת/139), בנסיבות בהן נמצאה לכאורה ירידה בתיפקוד האינטלקטואלי של הנאשם לרמה של פיגור שכלי קל. דא עקא, שמצאתי שהסתמכות זו נשענת על בלימה;

ראשית אציין כי הממצאים שנמצאו בדבר נסיגה ברמה הקוגניטיבית אצל הנאשם הם ממצאים **נכונים למועד האבחון שנעשה**, ועל כן משקלם נמוך בכל הנוגע ליום ביצוע המעשה כשנה וחצי קודם, במיוחד שד"ר ד' יגיל ביושר קובע כי על פי **האימרות של הנאשם בחקירותיו במשטרה סמוך לאחר מועד ההמתה** (כ-6 אימרות) ובהתאם למומחיות, **"נדמה היה שמדובר בגבר הפועל ברמה שכלית רגילה, בתחום הנורמה, בעל יכולת תחכום ותכנון מראש של מעשיו, אשר מודע למשמעות של הרצח של דודתו ולהשלכות העתידיות של מעשה זה על בני משפחתו"**.

אמנם ד"ר ד' יגיל מצא פער בין המצב שנצפה בחקירותיו של הנאשם במשטרה למצב שנצפה בבדיקתו, עד כדי סתירה בולטת, כלשונו - שיש למצוא לה הסבר, או אז העלה שלוש אופציות אפשריות היכולות להסביר את התופעה, כשבסופו של יום לא הכריע בין השלוש, משום **שלא** השלים את תהליך האבחון (ר' נ/7 ג', עמ' 7) - סוגיה שאדון בה בהמשך.

192. עוד יודגש, כי ד"ר ד' יגיל **אינו** מונה בין שלוש האופציות האפשריות, כדי להסביר את הפער בירידה הקוגניטיבית בין מועדי חקירת הנאשם במשטרה ובין מועד בדיקתו - מצב של סכיזופרניה, שנשללה על ידו בחוות דעתו, נ/7 א' עמ' 5, באומרו: **"ללא תופעות האופייניות למצבים פסיכויים"**, וזאת בניגוד לחוות דעתו של ד"ר מ' פוקס, שמבקש דווקא להסיק מכל אלה קיומה של סכיזופרניה (סימפלקס) - דבר המותיר בידי ההגנה במידה רבה טענה והיפוכה.

193. וביתר דיוק אומר כי קיומן של שתי דעות מטעם ההגנה, זו של ד"ר מ' פוקס וזו של ד"ר ד' יגיל, לא רק מעוררות קושי במידה רבה, אלא למעשה מלמדות על כך שאין בידי הנאשם לעורר ספק סביר בדבר מחלתו, וממה נפשך;

ד"ר ד' יגיל, שערך דוח אבחון מטעם הנאשם, שלא הושלם עד תום, מחד קובע כי **לא** היו תופעות האופייניות **למצבים פסיכויים** (עמ' 5, נ/7 ג') אצל הנאשם אך מאידך בשאלה מה כן אפשרי כי מתקיים בעניינו, בשים לב לירידה הקוגניטיבית שהודגמה בפניו, מעלה שלוש אופציות אפשריות והן התחמקות מאחריות, הפרעה דיסוציאטיבית בה קיים נתק ברצף המודעות, או הפרעת זהות דיסוציאטיבית, ולא סכיזופרניה סימפלקס, ומוסיף על כך בעדותו בעמ' 299 כי:

"ש: או. קיי. אבל למעשה זה, אלו שלושת האופציות שאתה התרשמת אז ולא התרשמת מאופציות אחרות, נכון?"

ת: נכון."

דא עקא, כי בהמשך בהסתמך על הבדיקה הפסיכו-דיאגנוסטית של ד"ר ד' יגיל, הגיש מאוחר יותר ד"ר מ' פוקס את חוות דעתו - שם אין התייחסות להפרעות שמציין ד"ר ד' יגיל (הפרעה דיסוציאטיבית **א** הפרעת זהות דיסוציאטיבית), אלא יש קביעה, שלא כדעתו של ד"ר ד' יגיל, בדבר קיומה של "סכיזופרניה" (סימפלקס).

לסתירה בין האבחנות מטעם ההגנה **אין מענה**, כאמור, כך נותר הנאשם מבלי שעורר ספק סביר אודות קיומה של מחלת נפש מסוג סכיזופרניה.

194. ד"ר מ' פוקס מסתמך בחוות דעתו באבחון מחלה מסוג סכיזופרניה סימפלקס - גם על ממצאי ד"ר שרה ברק, הפסיכיאטרית בשב"ס מיום 1.12.14 (ת/139), אך גם בהם אין כדי לעורר ספק סביר, משום האמור במסמך עצמו, שמעיד על עצמו, כעל מסמך שהאבחנה בו אינה אלא בעייתית ומסופקת, וכלשון המסמך:

"עצור על רצח"

בבדיקה: שיתוף פעולה חלקי, מתלונן על "קולות" יחד עם זאת לא נראה מעוניין בטיפול אנטי פסיכואטי, רוצה כדורי הרגעה, יתכן ונשלח "להשיג טיפול"

ההתרשמות מאינטליגנציה גבולית

אין ביטוי לקיום מצב פסיכואטי פעיל. אינו מבטא מחשבות שווא. קונקרטי.

אין סימנים לדיכאון מג'ורי.

שולל כל כוונה לפגיעה עצמית. שולל כוונה לפגיעה באחר.

שפוט פורמלי שמור. תובנה לקויה.

אינו נמצא במצב חריף.

טיפול: PHENERGAN 8MGX2/D

PHENERGAN 100 MGQD

CALMANERVIN SOS

דורש כדורי הרגעה וטישטוש

משתמש ב"קולות" כדי להשיג כדורים

השגחה רמה ב"

מתוך האמור במסמך עצמו נדמה כי לד"ר ש' ברק ספק באבחון התנהלותו של הנאשם ומניעיו, ומכאן נוצר הקושי להסתמך על מסמך זה, וזאת אף מבלי להתייחס למועד המסמך (1.12.14) שאין בו אינדיקציה למועד העבירה, בשונה ממועד ההסתכלות שבוצעה בסמיכות לביצוע העבירה.

195. זו אף זו, דומה כי מהמסמכים האמורים של ד"ר ש' ברק, כמו של ד"ר ד' יגיל, קיים עוגן דווקא לקביעת התחזות, במיוחד בנסיבות בהן ד"ר ד' יגיל העריך קיומה של התחזות כאחת האפשרויות המשוערות לפערים ביכולת הקוגניטיבית של הנאשם בין המועד סמוך לאירוע ובין מועד בדיקתו - ועל כך ארחיב בהמשך, בנסיבות בהן גם בפנינו הציג הנאשם מצג שאינו אלא התחזות.

196. לכך אוסיף ואציין כי ד"ר מ' פוקס גם נתן דעתו על קשיי תיפקוד של הנאשם בעיקר בתחום החברתי והמשפחתי, כתימוכין לחוות דעתו לפיה מצבו הנפשי מתאים לסכיזופרניה סימפלקס, אלא שגם ביסוס זה אין בו ממש בהסתמך על מכלול הראיות שהובאו בפנינו.

בעניין זה אפנה למסכת הראיות שהוגשה, כדוגמת הגרסה הפתלתלה של חוסנייה, אמו של הנאשם, אודות בעיותיו של הנאשם, שלא נמסרה כתמונה שלמה, אמינה וקוהרנטית, כמפורט לעיל, ועל כן על דבריה, כך אני קובעת, אי אפשר להישען.

כן אציין את התרשמות ד"ר מ' פוקס, מפי חוסנייה, כי הנאשם שומע קולות כך "סיפר מספר פעמים לאמו", בניגוד לגרסתה במשטרה, שם לא דיווחה כי בנה (הנאשם) התלונן בפניה כי הוא שומע קולות, גם כשביקשה בחקירתה ללמד סנגוריה על הנאשם ולהציגו כחולה נפש.

יצוין כי גם בעדותה בפנינו לא הזכירה חוסנייה ולו ברמז את תלונות הנאשם לפיהן שומע הוא קולות.

למותר לציין כי תלונות אלה לשמיעת קולות גם לא הופיעו בחקירות הנאשם במשטרה וגם לא בזמן אשפוזו ב"שער מנשה" לצורך ההסתכלות - כל אלה אומרים דרשני.

197. חוסנייה הוסיפה ותיארה בפני ד"ר מ' פוקס את מצבו הנפשי של הנאשם והשינויים בהתנהגותו, בהסתגרותו בבית ובהפסקת הקשר עם הסובבים, ועל אלה הסתמך ד"ר מ' פוקס; אלא שעל פי חומר הראיות שבפנינו עולה תמונה שונה בתכלית השינוי - ומכאן גם הקושי בחוות הדעת הרפואית של ד"ר מ' פוקס, המבוססת על יסודות מסופקים אלה.

בעניין זה אפנה לעדות אחיו של הנאשם אגבריה חסן המדווח כי הנאשם נהג **בכל יום** בבוקר לפקוד את דירתו הנמצאת בשכונה אחרת, בבניין בו גרים אחיו, שם גם לנאשם כאמור דירה שטרם הוכשרה למגורים, וזאת לצורך עבודות בגינה, וכן אפנה לדיווחיו על קשרים חברתיים שהיו לנאשם עם חברים, גם אם לא מדובר בקשרים עם בני משפחתו, כאשר חלק מאותם חברים אף אישרו את קשריהם עם הנאשם בעדותם בפנינו.

ר' אימרתו של מוחמד, אחיו של הנאשם, מיום 16.6.13 (עמ' 4, 5/נ), כדלקמן:

"[...] היה בקשר רק עם כמה שכנים, היה אומר בוקר טוב. מוסטפא בתוך הבית היה בן אדם אחד ומחוץ לבית אדם אחר. הכוונה בתוך הבית לא היה מתקשר עם המשפחה אולם מחוץ לבית כן היה מתקשר, כלומר מתקשר יותר עם שכנים ומכרים מאשר עם המשפחה".

וכן ר' עדותו בבית המשפט, כשנשאל מוחמד בעניין זה, השיב:

"ש: אתה אומר בחקירה שלך שהוא הסתדר עם אנשים בחוץ יותר ממה שהוא הסתדר עם אנשים בבית.

ת. נכון. אם היה רואה אותי מדבר איתו לא היה מתייחס אליי, אם אדם מחוץ למשפחה היה הולך לדבר איתו היה מדבר איתו שעתיים. לכן אין לנו תשובות לכל השאלות." (עמ' 75

עמוד 75

118 לפרוט'.

באימרתו של חסן, אחיו של הנאשם, מיום 16.6.13 (עמ' 1 לת/42), דיווח האח כי:

"היום בשעה 09.30 בוקר הגיע אליי מוסטפא כהרגלו תמיד הוא מגיע אליי בבוקר בשעות האלה גם אם אני בעבודה כי יש לו גם בית קומה שלישית מעליי ומטפל לנו בגינה ומסביב לבניין בו אנו גרים..."

ובהמשך בעמ' 120 לפרוט':

"ש. בזמן שקרה המקרה, בזמן הרצח, באותה תקופה, קצת לפני זה, לא גרת בבית עם הנאשם ואמא שלך, נכון?"

ת. נכון.

ש. אתה גרת בבניין שבניתם בשכונה החדשה?

ת. נכון.

ש. אבל היית פוגש את הנאשם כל יום, או כמעט כל יום?

ת. כמעט כל יום, על הבוקר כשהייתי הולך לעבודה.

ש. הוא היה מגיע אליך כמעט כל בוקר?

ת. כן."

198. אם ישאל השואל האם גם במקרה שאין לנו אבחנה של מחלת הסכיזופרניה (לרבות סכיזופרניה סימפלקס) - הרי יש לנו אבחון של הפרעה דיסוציאטיבית או הפרעת זהות דיסוציאטיבית, כאופציות המשוערות שהעלה ד"ר ד' יגיל בממצאי בדיקתו נ/7 ג' (ביחד עם אופציה של התחזות) - אשיב (למרות שהסוגיה לא התעוררה ע"י ההגנה) כי אין בכך כדי להועיל לנאשם ולעורר ספק סביר בתחולת הסייג של אי שפיות הדעת.

ראשית, אדגיש כי ב"כ הנאשם אינו טוען למחלת נפש אחרת מסכיזופרניה סימפלקס, והא ראייה שאפילו לא שאל את המומחה מטעמו, ד"ר מ' פוקס, לאורך כל עדותו לקיומן של הפרעות אותן מנה ד"ר ד' יגיל;

שנית, ד"ר ד' יגיל עצמו, שהעלה את השערותיו, אין הוא אחרי הכל, מאבחן הפרעות אלה אצל הנאשם, אלא מציין אותן כהפרעות אפשריות, תוך שהוא מסייג דבריו בכך שלא השלים את אבחנתו;

שלישית אציין כי ההגנה מסתמכת על סכיזופרניה סימפלקס ולא על אבחנה אחרת, ולמעשה, כשד"ר מ' פוקס מעריך כי הנאשם סובל מסכיזופרניה סימפלקס, מניה וביה שולל הפרעה דיסוציאטיבית או הפרעת זהות דיסוציאטיבית, כמבואר לעיל וכעדויות של ד"ר ד' יגיל (עמ' 287-298 לפרוט'). הדברים מקבלים משנה תוקף שעה שחוות דעת ד"ר מ' פוקס נערכה לאחר הדוח של ד"ר ד' יגיל.

199. בשקלול האמור סבורה אני כי הנאשם לא עורר ספק סביר בדבר היותו חולה במחלת נפש משום הספק הרב לגבי האדנים עליהם התבסס ד"ר מ' פוקס בחוות דעתו, כמבואר לעיל.

200. מנגד עומדות חוות הדעת הרפואיות של ד"ר ב' ראוכברגר, אותן אני מקבלת, אשר מהן נלמד, כהוכחה מעל לכל ספק סביר, כי אין הנאשם סובל ממחלת נפש ולא ביצע את המיוחס לו מתוך תכנים פסיכויטיים.

אשר ליתר הראיות והשלכתן בשאלה של קיומה של מחלת נפש;

201. עתה אבחן את יתר הראיות מלבד חוות הדעת, ואבדוק האם הן מלמדות על קיומה של מחלת נפש. הנאשם בעדותו בבית המשפט, כפי המפורט לעיל, ביקש בכל דרך להרחיק עצמו מעובדות המקרה, פעמים רבות ענה תשובות שגויות, לא נכונות ומבלבלות, ולעתים אמר כי אינו זוכר.

בטרם אבדוק את אופן התנהלותו של הנאשם בעדותו, אסיר מן הדרך את הטענה כי התנהלותו נובעת מפגם בזיכרון, שהרי כל המומחים, לרבות אלה מטעמו, מסכימים שאין לנאשם פגיעה בזיכרון, כך למשל העיד ד"ר מ' פוקס (נ/7 א' בעמ' 4) "בהקשר למעשה המיוחס לו בכתב האישום טוען שלא זוכר פרטים. קיים רושם ברור של חוסר רצון של הנבדק לדבר על כך (ייתכן בשל תהליך של הכחשת המעשה)", וכן בעמ' 184 לפרוטוקול:

"אבל הפירוש שלי לשקר זה כוונה להטעות, יש הבדל בין מישהו שיכול להגיד שבלי רצון להטעות את מישהו, לכן כתבתי את זה ככה, זה שהוא יכול להיות שזכר הכל, לא כתבתי שהוא לא זוכר יש לו בעיה בזיכרון, אמרתי שזה שהוא כנראה לא רוצה לדבר על זה."

גם ד"ר ד' יגיל נדרש לסוגיה ואף הוא לא מצא להכיר כי הנאשם "לא זוכר דברים", אלא שייך זאת להתחזות או להפרעות נפש אחרות - והן הפרעה דיסוציאטיבית או הפרעת זהות דיסוציאטיבית - מבלי, שכאמור, קבע עמדה סופית, כאשר ד"ר מ' פוקס בתורו כלל לא מאמץ את ההפרעות הללו שמונה ד"ר יגיל בדו"ח שהגיש.

202. באלה הנתונים, אני מוצאת לקבוע כי הנאשם העיד כפי שהעיד, וטען כי אינו זוכר, כחלק מהתנהגותו המניפולטיבית ולא משום חוסר זיכרון או איבוד זיכרון. התנהלות זו דומה כי משליכה ושוללת מעל לכל ספק סביר קיומה של מחלת נפש, כשהיא שעונה על התחזות והצגת מצג שווא של "בעיה נפשית", שלא קיימת, במיוחד כשבוחנים גם את חקירותיו של הנאשם במשטרה המתועדות בתקליטורים, שם ההתנהלות שונה בתכלית השינוי כהגדרת ד"ר ד' יגיל: **"רמה שכלית רגילה... מודע למשמעות של הרצח של דודתו ולהשלכות העתידיות"** (נ/7 ג').

203. עוד יצוין כי משלא הוכחה בעיה של חוסר זיכרון אצל הנאשם - האופציה של התחזות, שהועלתה כהשערה בחוות דעתו של ד"ר ד' יגיל, קורמת עור וגידים, מחוזקת ומתחזקת גם בהתנהלות הנאשם בעדותו בפניו שהיתה **בלתי מהימנה, בלתי קוהרנטית ובלתי אמינה**, תוך ניסיון ליצור מצג של התחזות; כך למשל העיד הנאשם כי אינו זוכר האם דודתו נפטרה (עמ' 84 לפרוט') ובהמשך כשהוסחה דעתו ונשאל על הסכין שממנה נפצע, הוסיף כי מדובר בסכין באמצעותה היכה את הדודה (עמ' 94 לפרוט'), וזאת לאחר שגם טען שאינו יודע אם הרג את דודתו, או יותר נכון "כאילו הרג", כלשונו (עמ' 84 לפרוט') או האם הרג אותה בירה.

204. האמור לעיל עומד בסתירה בוטה, כלשון ד"ר ד' יגיל, לאימרתיו בחקירותיו במשטרה, שם חזר וסיפר לפרטי פרטים את שהתרחש בבית הדודה באותם רגעים שהביאו למותה, כמבואר לעיל.

205. כאן המקום להדגיש כי לאורך התקופה ממועד ביצוע המעשה ועד למועד עדותו בפניו עשה הנאשם שינוי קיצוני בדרך ההתנהלות, בלשון המעטה, ממצב בו הוא מוסר ומתוודה על מעשיו בפני מספר חוקרים במהלך מס' חקירות במשטרה, כאשר גם בפני המטפלים במהלך האשפוז לצורך הסתכלות התנהג בפתיחות רבה - עד למצב של בלבול ושכחה.

206. לראיות התומכות בהתנהלות שיש בה התחזות מצד הנאשם והצגת מצג של חולה, אוסיף את הארגון והתכנון המוקדם של הנאשם קודם להמתת דודתו, כאשר הצטייד בכלי משחית לצורך ביצוע ההמתה, וזאת עשה ביום האירוע ולא הרבה לפניו, כדי שאמו הגרה עימו לא תגלה את מזימתו. כמו כן הצטייד הנאשם באמצעים להעלים את גופת המנוחה באמצעות עטיפתה בניילון והסתרתה בחבית כדי לקדם את מטרתו בשריפת הגופה מבלי להותיר סימני זיהוי, כך גם הסיר מאצבעותיה טבעת שהיתה עלולה לזהות אותה כשהגופה תישרף אך הטבעת תישאר. לכך יש להוסיף את העובדה לפיה ארב הנאשם לדודתו בדירתה מספר שעות ועשה את מירב המאמצים שהיא לא תחשוד בדבר, כשתיכנס לדירתה ובטרם יפגע בה, כמפורט לעיל וכאמור באימרתיו במשטרה.

ארגון ותכנון מוקדמים שוללים מחלת נפש ואם תאמר אחרת, **על הנאשם הנטל להוכיח - נטל בו לא עמד.**

ר' שם בעניין בחטרה, עמ' 30:

ודוק: התנהגות מאורגנת, תכנון ו"רהיטות מחשבה" אינם הוכחה חד-משמעית על היעדר מחלה נפשית פעילה (עניין ברוכים, בפסקה 41 לפסק דינו של המשנה לנשיא אור). גם אדם במצב פסיכוטי, שבוחן המציאות שלו נפגע, יכול לתכנן מתוך שיפוט ובוחן מציאות לא תקינים. לדוגמה, פלוני יכול לרכוש נשק ולבצע רצח תוך שהוא מסתתר מפני שוטר הנקרה בדרכו, על בסיס מעוות של מחשבות פרנואידיות, כאשר בתוך המציאות המדומה בה הוא נמצא, ניתן לזהות רכיבים של הגיון וביקורת מציאות (הסרט "נפלאות התבונה" אודות המתמטיקאי ג'ון נאש מדגים את הדברים). עם זאת, התנהגות מאורגנת מקימה סברה לחובתו של הנאשם, ועליו להציג נתונים לסתור. במקרה דנן, פעולותיו של המערער כמתואר לעיל אינן מצביעות על פעילות בלתי רצונית או בלתי מכוונת מצדו. כפי שנראה להלן, התנהגותו של המערער לאחר הרצח מעידה אף היא על מצבו ועל כך שפעל מתוך מודעות למעשיו כולל מעשה הדקירה."

207. אשר על כן, אני מוצאת לקבוע כי הנאשם לא עורר ספק סביר כי הוא חולה במחלת נפש או לוקה בסטייה חמורה מן הנורמה (כלשון כב' השופט ד. לוי), ובכלל זה סכיזופרניה סימפלקס.

עוצמת הפגיעה - תנאי שני לסייג של אי שפיות הדעת:

208. הגם שמסקנתי היא כי לא התעורר ספק סביר בדבר קיומה של מחלת נפש, הרי שגם אם הייתי קובעת אחרת, מוצאת אני כי הנאשם לא עורר ספק סביר ביסוד הנוסף לתחולת הסייג של אי שפיות הדעת, שעניינו **בעוצמת הפגיעה**.

ודוק, על פי הסייג של אי שפיות הדעת על הנאשם לעורר ספק סביר בדבר **חוסר יכולת של ממש** להבין את הפסול שבמעשה או להימנע ממנו.

גם אם אניח כי הנאשם חולה בסכיזופרניה סימפלקס, או למצער עורר ספק סביר לכך - עדיין עליו לעורר ספק סביר כי בנסיבות אלה גם היה חסר יכולת של ממש להבין את המעשה או להימנע ממנו.

בעניינינו, כך אני קובעת, הנאשם לא עורר ספק סביר כי אינו יודע שמבצע מעשה רע ואסור או כי מצבו "דחף אותו" לעשיית המעשה, מבלי שהיתה לו יכולת להימנע מלעשותו.

209. ודוק, וכעולה מהראיות, עוד בטרם הוציא הנאשם מהכוח אל הפועל את המעשה של המתת דודתו, ידע כי מדובר במעשה אסור, וגם לאחר מעשה ידע זאת, עת פעל להעלמת גופת המנוחה כדי שלא יצטרך ליתן את הדין על

מעשיו.

בעניין זה אפנה לעדים איאד מחאג'נה ומחמוד מחאג'נה (ת/4 ועמ' 41 לפרוט') אשר העידו כי הנאשם בסמוך לאחר שהמית את דודתו ובטרם ידעו מה עשה - משהבין כי מעשיו ייחשפו ויתגלו - הודיעם כי הוא עומד לעזוב **למספר שנים**. גם במספר השנים הצפויות לו בכלא בגין מעשיו ידע לנקוב כשדיבר על עזיבה של 20 שנה, 30 שנה ויותר.

זאת ועוד, משום שהנאשם ידע את חומרת המעשה והבין את תוצאותיו - טרח ודאג שאחיו ומכריו בסביבתו הקרובה יירתמו לדאוג לאמו, שתישאר לבד.

210. לאלה מצטרפת חוות הדעת של ד"ר ב' ראוכברגר שקבע לאחר הסתכלות במשך 24 יום סמוך למועד ביצוע העבירה, כי:

"במהלך כל תקופת ההסתכלות התנהגותו היתה תקינה, דיבר לעניין, הסביר היטב את עצמו ואת מניעיו למעשיו, הביע חרטה, טען שמראות של מעשיו חוזרים אליו בחלומות. חשיבתו היתה עקבית, הגיונית, ללא הפרעות באופן ובהלך החשיבה. לא השמיע דברים מוזרים. ללא מחשבות שווא. שלל הפרעות בתפיסה. ללא כל עדות למצב פסיכוטי. מצב רוחו היה בהתאם לסיטואציה. שלל כוונות לפגוע בעצמו ובאחרים. שיפוטו ובוחן המציאות שלו שמורים." (ת/18 עמ' 5)

211. ד"ר מ' פוקס בחר שלא לדון לעומקה של הסוגיה, שעניינה בעוצמת הפגיעה, ולהותיר את דעתו עמומה. למעשה הותיר המומחה את הנאשם מבלי שעורר ספק סביר בסוגיה, וכך כתב בחוות דעתו נ/7 א' בעמ' 5:

"...אני מעריך שהנבדק סובל ממחלת נפש מסוג סכיזופרניה סימפלקס (דטריריטית) לפני ובעת ביצוע המעשה המיוחס לו בכתב האישום... שיפוטו בבוחן המציאות שלו היו פגומים בשל מחלתו הנפשית ולכן לא הבין פסול המעשה (כך במקור) המיוחס לו בכתב האישום ולא היה יכול להימנע מלבצע אותו."

באשר לעוצמת הפגם, סתם ולא פירש.

בחקירתו בבית המשפט ד"ר מ' פוקס נדרש ליתן פירוט והסבר לחוות דעתו, אך שוב היה מסויג מאוד ולא טרח לבסס את הספק הסביר בהוכחת תנאי זה בסייג של אי שפיות הדעת. ר' עמ' 207 לפרוט':

"אין שהסברתי קודם, אני מאמין לפי פרטים אנמנסטיים בכל תולדות העבר שלו שכל התקופה בשנים האחרונות הוא היה חולה בסכיזופרניה סימפלקס, לא חושב שהיה פגם בטיפול, בסימפלקס זה אפילו פחות שאין פעילות פסיכוטית שפתאום נעלם ועוד פעם חוזר אלא בגלל שאני חושב שהוא היה חולה, לפני זה היה חולה, אחרי זה וגם עכשיו הוא חולה וכאשר בן אדם הוא חולה יש פגיעה בשיפוט בבוחן המציאות, אם לא, הוא לא חולה, אז אני תמיד מעריך שקבלת החלטות זאת שונה מבן אדם שהוא בריא, זה הדרך שאני כתבתי את החוות דעת, הערכתי את המצב, לא בגלל שראיתי אותו שבוע לפני זה או שבוע אחרי זה, גם בהסתכלות ראו את זה אחרת, זה משהו אחר."

212. יוצא אפוא כי ד"ר מ' פוקס מעריך "כמצוות אנשים מלומדה", שקיימת הגבלה ופגיעה בכושר השיפוט למי שמוגדר על ידו "חולה", אך נמנע במפגיע להעריך האם לנאשם שבפנינו חרף המחלה שאותה אבחן, היתה הגבלה בעוצמה שמגעת לחוסר יכולת של ממש בעת ביצוע העבירה להבחין בין מותר ואסור ולהימנע מביצוע העבירה - תנאי לתחולת הסייג.

ר' גם עדות של ד"ר מ' פוקס מעמ' 214 לפרוטוקול, שם כבר מטיל המומחה ד"ר מ' פוקס דופי בדבר עוצמת הפגיעה שחוזה הנאשם, כדלקמן:

ש: אוקיי. עכשיו, אני רוצה רק להבין, אתה למעשה אומר לנו שמכיוון שהנאשם חולה נפש אז הוא לא אחראי למעשיו בעת ביצוע העבירה, זה מה שאתה אומר לנו?

ת: אמרתי שבמידה שהוא באמת ואני אבחנתי נכון שהוא היה במצב של חולי נפשי בלי שיהיה בטיפול שהפוגה, אז היה פגיעה בשיפוט בבוחן המציאות, אני לא יודע אם הוא הבין את פסול מעשיו, הוא יכול להימנע מהם, הוא חשב קבלת החלטות במחלה, לכן אני הגעתי למסקנה, אם זה המחלה הזו ויש מקרים שמתוארים כהתנהגויות אלימות באנשים כאלה שהם לא עם הזיות אלא בגלל המחלה, לקבל החלטות מעוותות, לא מסתכלים לתוצאות, פועלים לפי הרגע שזה כתוצאה מפגיעה בשיפוט, אם הוא חולה יש פגיעה בשיפוט, אם הוא לא היה בהפוגה בגלל שלא קיבל תרופות אז יש פגיעה בשיפוט, בבוחן המציאות אז אם משהו השיפוט פגום, אני לא יודע אם הוא מסוגל להבין לפחות באופן חלקי את המעשים שעשה אז.

וכן בעמ' 219:

"עו"ד שטיינשניד: זאת אומרת שאתה היום לא יכול להצביע לנו על קשר סיבתי בין מחלת הנפש שלו לבין ביצוע לבין היכולת שלו להימנע מביצוע העבירה.

העד, ד"ר פוקס: אני יכול רק מה שכתבתי בחוות דעת שיש פגיעה בשיפוט ויכול להיות שיש קשר בין פגיעה בשיפוט בגלל המחלה שאני מאמין שהוא סובל ממנה, זה השפיע על קבלת החלטות, ישיר, עקיף, הוא יכול להבין פסול מאז שעשה את הדברים האלה, חשב לתוצאות ה, אני לא יודע, אבל אני מבין שהוא חולה נפש יש פגיעה מסוימת בשיפוט, אני לא יכול לפרט את זה, אין לי איזה דרך לבדוק את זה.

מהמצוטט לעיל דומה כי המומחה מבהיר שלמעשה מדבר הוא על פגיעה מסוימת בכושר השיפוט וזאת מבלי שמעורר ספק סביר בשאלה האם בשל אותה פגיעה היה הנאשם חסר יכולת של ממש להבין את הפסול שבמעשה או להימנע ממנו, וזאת בניגוד לד"ר ב' ראוכברגר שקובע עמדה ברורה בעניין, כמבואר לעיל, על פי בדיקות שערך לנאשם סמוך לביצוע המעשה.

213. ב"כ הנאשם בסיכומיו מדבר על חוסר יכולת של ממש להבין את הפסול במעשה, ומתעלם מהחלופה הנוספת של חוסר יכולת להימנע מהמעשה, אלא שגם אם היתה נטענת הטענה כי הנאשם עורר ספק סביר כי היה חסר יכולת של ממש להימנע מעשיית המעשה, גם טענה זו לא הייתי מקבלת. והרי הנאשם, כעולה מהראיות, רצה ופעל לקראת ביצוע מעשה ההמתה, והיה רחוק ממצב של חוסר יכולת של ממש להימנע מעשיית המעשה.

כך הוכח שבמשך חודשיים חזר ואיים כי יפגע בדודתו (ר' עמ' 2-3 ת/5, עמ' 7-8 ת/5 ג', עמ' 9 ת/5 ב') וזאת משום שכעס עליה ועל בקשתה, כי הוא ואמו יפנו את הדירה בקומה הראשונה, מבלי שתקיים את דרישת אמו בתשלום

100,000 ₪, ועל כן החליט ורצה להמיתה. ללמדך על רצון בביצוע המעשה, כזה שנבט והבשיל אצל הנאשם במשך כחודשיים.

214. ודוק, לפני אותם חודשיים, יש להדגיש כי הנאשם עבר תהליך של מספר חודשים (כ-8 חודשים) של התלבטות עד שנפלה אצלו ההחלטה להמית את דודתו וכלשוננו "**חאלס, יש להמיתה**" (עמ' 11 ת/6 ב').

גם משנפלה לבסוף ההחלטה, הנאשם חיכה כשלושה שבועות תמימים לרגע מתאים בו גם הדודה וגם אמו תצאנה מהבית, כדי שיתארגן לביצוע מזימתו. משנקרתה לפניו ההזדמנות, הוציא לפועל את תוכניתו ברכישת ציוד מתאים לרבות גרזן וסכין, פריצה לבית הדודה, ביצוע מארב בדירתה והכאתה בגרזן ובסכין עד ששמע, לדבריו, כי אינה נושמת עוד.

באלה הנסיבות אני קובעת כי לא עומד לנאשם הסייג של אי שפיות הדעת בשל "חוסר יכולת של ממש" להימנע מעשיית מעשה, משלא עורר ספק סביר בדבר תחולתו.

הקשר הסיבתי - תנאי שלישי לסייג של אי שפיות הדעת:

215. תנאי שלישי בסייג של אי שפיות הדעת עניינו בקשר הסיבתי בין מחלת הנפש (ככל שאניח כי לגביה עורר הנאשם ספק סביר - חרף האמור לעיל) ובין ביצוע המעשה.

ד"ר מ' פוקס הוא העד היחיד שהגיש חוות דעת רפואית שהצביעה על קשר בין המחלה (שהכיר בקיומה - היא סכיזופרניה סימפלקס) ובין המעשה. דא עקא שעיון בחוות הדעת מעלה כי גם אם, ככלות הכול, אובחנה מחלת נפש הרי שהקשר הסיבתי נזכר גם בזו הפעם רק בדרך של "מצוות אנשים מלומדה", מבלי שיש התמודדות עם רוב הראיות שהוגשו. זו אף זו, דומה שבעדותו ד"ר מ' פוקס יכול כי הוא מדבר בעצם על קשר סיבתי **שלא קיים**, או למצער קשר סיבתי תיאורטי כללי, כהאי ליסנא:

ר' עמ' 218 לפרוט':

"העד, ד"ר פוקס: אני מבין שאין משהו אלמנט חד משמעי שאפשר לראות כאן הקשר נסיבתי, אבל אני לא יכול להתעלם וזה היה הכי חשוב, לשלול שהיה חולה, עכשיו, אם היה חולה.

כב' הש' פוקס: אוקיי, הבנו, הוא היה חולה.

העד, ד"ר פוקס: כן, אם היה חולה יש אפשרות שהיה קשר בין קבלת החלטה שלו ומחלה שלו, אני לא יכול להגיד למה הוא עשה את זה, אם היו אלמנטים נוספים או לא.

ובהמשך כשמוצג בפני ד"ר מ' פוקס המניע למעשה, מבית מדרשו של הנאשם עצמו, חוזר ד"ר מ' פוקס ואומר (עמ' 219):

"אני רוצה רק שהבית משפט יבין, אני לא שולל שיש כאן פגיעה בשיפוט בבוחן המציאות בגלל המחלה, אני משוכנע שהוא חולה, אני משוכנע שהוא במשך הזמן עכשיו שכבר התחיל התהליך, תוך כמה שנים הוא כבר יהיה באשפוז, ראיתי מקרים כאלה, אבל אני לא יכול לשלול, יכול להיות שאין קשר ישיר, אין קשר נסיבתי, קשה לי לדעת, אבל הוא חולה ויש לו פגיעה בשיפוט, זה אני יכול להגיד."

וכן בעמ' 220:

"...אבל אני הגעתי למסקנה שכבר קודם לכן היה איזה פגיעה ואני מנסה להסביר, אני לא אומר שיש קשר נסיבתי, אני חוזר עוד פעם ועוד פעם, אני מאמין שיש פגיעה מסוימת בשיפוט, בבוחן המציאות כתוצאה מהמחלה שלו."

216. עוד יצוין כי גם עיון בחומר הראיות כולו, מלמד שאין קשר סיבתי בין מחלה כלשהי, ככל שקיימת, ובין המעשה, אף לא קשר סיבתי "מסופק" שמעלה ד"ר מ' פוקס - עת נלמד התכנון המוקדם המונע ממניע ברור ומובהק להביא למותה של דודתו, שלטעמו (של הנאשם), מתנכלת לו ולאמו בדרישתה כי יעזבו את ביתה, ומתקשת שלא לשלם את אותם 100,000 ₪, כדרישת אמו וכתנאי לעזיבתה. לכך יש להוסיף כי לטענתו מדובר בדודה ש"עקצה" אותם (אותו ואת אמו), שאינה אוהבת אותו ומתערבת בחייו - וגם בכך הכעיסה את הנאשם.

217. **הנה כי כן, על פי חוות הדעת שהוגשו, מסקנתי היא כי הנאשם לא עורר ספק סביר בקיומם של התנאים הקבועים בסעיף 34 לחוק העונשין.**

זאת ועוד, לשיטתי אין תחולה לסייג של אי שפיות הדעת, משהוכח ללא ספק סביר כי הנאשם פעל להמתת דודתו באופן שקול ומחושב, על רקע סכסוך מתמשך בין אמו ובין המנוחה, כשהוא רואה את עצמו חלק מהסכסוך ומושפע ממנו.

218. **באלה הנתונים, אפנה לניתוח הראיות שיש בהן תמיכה נוספת למסקנה האמורה, וביתר פירוט אדון במסכת הראיות הנוספות שאינן חוות הדעת הרפואיות, המוכיחות כי לנאשם לא עומד הסייג של אי שפיות הדעת.**

219. בגרסת הנאשם באימרותיו בחקירותיו במשטרה, שהוגשו כראיה - עולה כי הנאשם החל לחשוב על התוכנית לפגוע במנוחה כחודשיים קודם למעשה, ואף שיתף בכוונותיו מספר צעירים מהשכונה, ומכאן שמדובר במעשה מחושב ושקול לאורך זמן.

220. זאת ועוד, הנאשם תכנן את ההמתה לפרטי הפרטים ובשיקול דעת פעל, החל מקביעת היום בו יוכל להוציא לפועל את תוכניתו, פריצה לדירה, שהייה של שעות בדירה כדי לתכנן את פרטי המעשה (עמ' 3, ת/6), במסגרתן גם החליט להמית את המנוחה בחדר השינה, הוא החדר הרחוק ביותר מהשכנים (עמ' 44-45, ת/6ב).

221. בהמשך יצא הנאשם למסע קניות והצטייד בציד הדרוש לו להגשים רצונו, הן לצורך מעשה ההמתה והן לצורך טשטוש הראיות לאחר המעשה. בהקשר זה סיפר הנאשם, כאמור, כי תכנן להכניס את גופת המנוחה לתוך חבית ולשרוף אותה ביער, יחד עם מסמכי הזיהוי שלה, כדי שיחשבו שהיא ברחת (עמ' 3, ת/6).

222. גם במהלך האירוע עצמו, הקפיד הנאשם במעשיו, על מנת להוציא לפועל את תוכניתו בצורה הטובה ביותר ומבלי שיתגלה, כך למשל לאחר שהכניס את גופת המנוחה למקרר, הדביק את הדלת והצמיד את המקרר לכיריים שעל השיש, כדי שהדלת לא תיפתח. כמו כן, הכניס את בגדיה של המנוחה, יחד עם תעודת הזהות, דרכון וכרטיסים שונים לתוך שקית, אותה התכוון לשרוף. הנאשם גם ניקה היטב את הדם שניגר על הרצפה ושטף את הרצפה במים וחומרי ניקוי כמה פעמים וכן התיז בושם כדי להעלים את הריח; והכל בתחכום ובמחשבה.

223. תכנון המעשה באופן ממוקד ומפורט, מעשה מורכב כשלעצמו, נסיונותיו לטשטש ראיות לאחר המעשה, ולבסוף גם החלטתו להסגיר עצמו למשטרה, כאשר כשל בהעלמת הגופה - מבטאים שיקול דעת, כושר שיפוט תקין ותפיסת מציאות מתאימה של אדם המכלכל את צעדיו היטב, מבין את הפסול בהם ואף חושש מהשלכותיהם, עד כדי רצון להתחמק מלתת את הדין על מעשיו, דבר שלא צלח בידו.

224. ב"כ הנאשם הביע תמיהה כיצד אדם שמתכנן מעשה מעין זה לפרטי הפרטים, ולאחר מכן עושה כל

שביכולתו למצוא דרכים להסתיר את מעשיו - מחליט לפתע להסגיר את עצמו למשטרה ולמסור גרסה מלאה; לשיטתו, התנהגות זו לכל הפחות מעוררת חשד בדבר מצבו הנפשי המעורר של הנאשם באותה עת.

עיינתי בטענה ומצאתי שלא לקבלה, שכן מהראיות עולה, כי התשובה לכך אינה נעוצה במצבו הנפשי של הנאשם באותה עת, אלא בהבנתו הרציונאלית והשקולה כי תוכניתו לא צלחה וכי הוא לא יוכל להיפטר מגופת המנוחה כפי שסבר תחילה, ולכן לא נותרה לו עוד ברירה אלא להסגיר עצמו; זאת, לא לפני שביקש ממספר אנשים שונים "לדאוג" לאמו כשהוא לא יהיה בסביבה (לאחר שייאסר).

225. הנאשם אמר באימרותיו, בבטות, כי אילו היה מצליח בתוכניתו המקורית להיפטר מגופתה של המנוחה, לא היה מסגיר עצמו למשטרה (עמ' 115,128, ת/6); כן חזר על דברים אלו בשחזור שנערך עמו (דקה 01:04:40, ת/10). בעדותו בבית המשפט מסר הנאשם כי הסגיר עצמו למשטרה, משום ש: **"אין מקום אחר שאני יכול ללכת אליו, לאיפה אני יכול ללכת?"** (עמ' 102 לפרוט'), וכשהוטח בו כי הסגיר עצמו לאחר שתוכניתו להיפטר מגופת המנוחה לא צלחה, השיב: **"לא יודע, לא יודע"** (עמ' 103 לפרוט').

נראה שנוסף להבנתו של הנאשם כי הוא כשל בתוכניתו להיפטר מהגופה, הוא החל להבין שהחשדות בסביבתו הקרובה הולכים וגוברים, והוא לא יוכל להסתיר את סודו זמן רב. כמו כן הבין שמעשהו החמור יביא כעס רב בקרב שכניו ומוקירי זכרה של המנוחה, ובשל כל אלה הסגיר את עצמו, כפועל יוצא גם ביקש מהחוקרים במהלך השחזור להקפיד שהשכנים הכועסים, לא יהיו במקום האירוע כשיובא לשחזור.

226. בסופו של יום, צפייה בתקליטורי חקירותיו של הנאשם במשטרה והשחזור, עיון בפרטים ובפרטי הפרטים שמסר - שכנעו אותי מעבר לכל ספק סביר כי הנאשם הבין את מעשיו, את הפסול בהם, ואילו רצה יכול היה להימנע מעשייתם.

המניע:

227. הוכחה נוספת לכך שהמעשה נעשה ע"י הנאשם ללא קשר למצבו הרפואי, ובכלל זה ללא קשר ל"הפרעה" ממנה סבל, שלא מגיעה לכדי מחלת נפש - כחוות דעת ד"ר ב' ראובברגר, נעוצה בקיומו של מניע; הסיבה והקשר למעשה.

אכן, אין חובה על המאשימה להוכיח קיומו של מניע, אולם בפסיקה נקבע כי משהוכח קיומו של מניע, יש בכך **לחזק** את משקלן של יתר העדויות המפלילות (ר' למשל: ע"פ 8005/04 יורי אברוטין נ' מדינת ישראל (29.3.07)).

יצוין, כי בניגוד לטענת ב"כ הנאשם בסיכומיו לפיה המניע, לפי גרסת הנאשם, הוא שהמנוחה "לא הסתכלה עליו יפה" (עמ' 2 לסיכומים) - הרי הלכה ולמעשה מדובר במניע רחב יותר וכבר **בחקירתו הראשונה סיפר הנאשם** שאין מדובר רק בחוסר אהבה מצד דודתו, כטענת בא כוחו, אלא בסכסוך קשה שהתגלע בין דודתו ובין אמו, הנוגע אליו, כבן לאמו וכמי שנדרש גם כן לצאת מהבית.

ברור אפוא, כי לנאשם היה מניע בנטילת חייה של דודתו, ומכאן שמעשה ההמתה אינו נובע ממצב נפשי, אלא מונע מרצון לנקום ו"להעניש" את הדודה על הבעיות שעשתה, כדבריו.

עוד אוסיף בהקשר זה, כי ד"ר ב' ראובברגר העיד, אף הוא, כי התרשם שהנאשם פעל מתוך המניע אותו תיאר גם בפניו, שעניינו בסכסוך במשפחה, ואשר נמסר על-ידו בצורה עקבית וסדורה, ושתאם את עדויות בני משפחתו. על כן סבר המומחה כי ההסבר שמסר הנאשם למעשיו היה מאוד הגיוני, וכי הנאשם חזר עליו מספר פעמים (עמ' 72-73 לפרוט').

הנה כי כן, אני סבורה כי הנאשם פעל מתוך תובנה ושליטה מלאים, על רקע סכסוך ידוע בין אמו ובין המנוחה, וכי גם לאחר מעשה היה שלם עם עצמו, כך גם נראה רגוע, כלשונם של רוב חבריו וסביבתו הקרובה הן ביום המעשה והן לאחריו.

228. אשר על כן, אני דוחה את הטענה כי חל על הנאשם הסייג של אי שפיות הדעת, הקבוע בסעיף 34 לחוק העונשין.

229. משקבעתי כי לא מתקיים הסייג של "אי שפיות הדעת", אתיחס ליסודות הנדרשים בעבירות המיוחסות לנאשם בכתב האישום, לאחר שפורט לעיל הרכיב העובדתי.

היסוד הנפשי הנדרש בעבירת הרצח:

230. עבירת הרצח מוגדרת בסעיף 300(א)(2) לחוק העונשין כדלקמן:

"העושה אחת מאלה יאשם ברצח ודינו - מאסר עולם ועונש זה בלבד:

...

(2) גורם בכוונה תחילה למותו של אדם;

היסוד הנפשי הנדרש בעבירה, אם כן, הינו "כוונה תחילה", כמבואר בסעיף 301 לחוק העונשין:

"לענין סעיף 300, יראו ממית אדם כמי שהמית בכוונה תחילה אם החליט להמיתו, והמיתו בדם קר, בלי שקדמה התגרות בתכוף למעשה, בנסיבות שבהן יכול לחשוב ולהבין את תוצאות מעשיו, ולאחר שהכין עצמו להמית אותו או שהכין מכשיר שבו המית אותו."

דהיינו, היסוד הנפשי בעבירת הרצח, "בכוונה תחילה", מורכב משלושה יסודות משנה: החלטה להמית, העדר קנטור והכנה (ר' למשל, ע"פ 3071/01 **אידה מאירוב נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו) 16.11.06).

כפי שאראה להלן, כל רכיבי היסוד הנפשי האמורים, מתקיימים בנאשם, בנוסף ליסוד העובדתי שהוכח מעל לכל ספק סביר, כמפורט לעיל.

החלטה של הנאשם להמית את המנוחה:

הלכה היא כי "החלטה להמית" כוללת שני מרכיבים: חזות התוצאה הקטלנית או צפייתה על ידי הנאשם; ורצונו בהתקיימותה (ע"פ 9604/04 **מאיר כריכלי נ' מדינת ישראל**, 4.9.2007).

על פי הפסיקה, ישנן מספר אינדיקציות במעשיו של נאשם העשויות להקים את חזקת הכוונה, בין היתר, שימוש בכלי נשק (חם או קר), הכנתו מראש, אופן ביצוע ההמתה, מיקום וטיב הפגיעות בגוף הקורבן באיברים חיוניים ומספר הפגיעות בגוף הקורבן.

במקרה שבפנינו, גם אם נתעלם מהצהרות הנאשם באימרותיו במשטרה על "כוונה תחילה" בהמתת המנוחה, עליהן השתדל שלא לחזור בעדותו בפנינו, הרי שעל פי חומר הראיות קיימות אינדיקציות רבות המקימות את חזקת הכוונה ומעידות על החלטתו של הנאשם להמית את דודתו. הנאשם הכין כאמור כלי זין מסוכנים (גרזן ושני סכינים) והפליא

מכות בגרזן והוסיף מספר דקירות בסכין, באזורים רגישים בגוף, בכוונה אחת ברורה לגרום למות דודתו.

לית מאן דפליג, כי מי שמכה בחוזקה באמצעות גרזן מספר רב של פעמים בראש של אישה מבוגרת ולאחר שמבחין שהיא עדיין נושמת, הולך ונוטל סכין ודוקר אותה מספר רב של פעמים מאזור הגב, עד ששומע את נשימתה האחרונה, כגרסתו, ואחר כך עוטף אותה בשמיכה וניילון ודוחף את גופתה למקרר, לא משאיר כל ספק סביר כי החליט להמיתה בדם קר.

231. זאת ועוד, דומה כי אין צורך לבסס את קיומה של "החלטה להמית" אצל הנאשם על "חזקת הכוונה" שהרי נוכח גרסת הנאשם באימרתיו במשטרה, שהוגשו לאמיתות תוכן, הנתמכת בראיות למכביר, לא מתעורר כל ספק כי הנאשם חפץ במותה של המנוחה וצפה כי יתרחש, התכוון להמיתה ורצה בתוצאה, בנסיבות בהן חזר והצהיר פעמים רבות על כך בפני חוקריו.

הכנה:

כפי שנזכר בהרחבה לעיל, הנאשם ביצע רצף רב של פעולות כחלק מהכנתו לקראת ביצוע המעשה; בין היתר תכנן בקפידה את היום בו יוציא את תוכניתו לפועל; תכנן את כניסתו לביתה של המנוחה ללא רשות; הצטייד בציד ובכלים שימשו אותו בתקיפת המנוחה, הניח את הכלים במקום זמין בחדר בו תכנן לבצע את העבירה, וכן הצטייד בציד שיסייע לו בשלב מאוחר יותר גם "להיפטר" מהגופה. נראה אם כן, שאין ספק כי הנאשם הכין עצמו בצורה מוקפדת קודם לביצוע העבירה, לא פחות מאשר כל אדם אחר היוצא ל"מבצע מורכב".

העדר קינטור:

קינטור הוא אירוע חיצוני של התגרות, המתרחש בסמוך לפני מעשה ההמתה וגורם לכך שהממית יאבד את שליטתו העצמית ויבצע את מעשה ההמתה באופן ספונטני (ע"פ 6917/06 עמיד שרבל חרמאן נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 1.9.08).

בפסיקה נקבע כי המבחן לקיומו של קינטור הוא משולב:

"יסוד היעדר הקינטור הנדרש בדין טומן בחובו כנודע מבחן משולב - סובייקטיבי ואובייקטיבי. במישור הסובייקטיבי בוחן בית המשפט מה היו עוצמתו של מעשה ההתגרות הנטען ומידת השפעתו על נפשו של הנאשם העומד לפניו, קרי, האם התנהגות מתגרה של הקרבן השפיעה על הנאשם כך שגרמה לו לאבדן שליטה עצמית. המבחן האובייקטיבי, לעומת זאת, עונה לשאלה האם אדם מן היישוב במצבו של הנאשם המסוים היה עלול לאבד שליטה עצמית ולהגיב באורח קטלני כדרך בה נהג הנאשם..."

(ר' ע"פ 2170/06 מלול נ' מדינת ישראל (8.7.09).

גם במקרים בהם מתקיים המבחן הסובייקטיבי, לאמור - "מקרים בהם ההמתה נגרמה בכוונה בתכוף למעשה ההתגרות ובהשפעתו, כתגובה ספונטנית-רגעית להתגרות ומתוך סערת רוח, אובדן עשתונות ואובדן שליטה עצמית..." (דנ"פ ביטון, בפסקה 30), יש להוסיף ולבחון את התנהגות הנאשם על פי מבחן אובייקטיבי (ע"פ 9906/04 מוחמד חלאל נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 13.12.07).

עוד נקבע כי:

"...המבחן האובייקטיבי הוא מבחן "נורמטיבי", המהווה "בלם ערכי שנועד לכפות נורמה של התנהגות על רקע ההכרה כי יש להשיג באמצעותו תכלית חברתית-ערכית שלא ניתן בלעדית בחברה תרבותית" (שם, בעמ' 472). כן הובאו דברי השופט ס' ג'ובראן, בע"פ 2325/02 ביטון נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(2) 448, לפיהם המבחן האובייקטיבי "נועד להשגת תכלית חברתית-ערכית שאלמלא היא הרי שאין אפשרות לקיומם של חיים נורמטיביים תקינים. בעזרתו ובסיועו של מבחן זה קובע בית המשפט נורמות התנהגות כופות, שבהן הוא מעצב את דמותו של האדם מן היישוב ואת תגובתו הצפויה" (שם, בעמ' 460).

בנסיבות העניין אין כל ספק שהנאשם כעס על המנוחה והחליט להמיתה באופן שקול ומחושב, כפועל יוצא של ההחלטה אשר גמלה בליבו כחודשיים לפני האירוע ואף קודם לכן, והפכה "לסופית" במשך שלושה שבועות, ולא כאקט של אובדן שליטה, ומכאן שלא מתקיים המבחן הסובייקטיבי.

הנאשם היכה את המנוחה עם הגרזן במצחה ועם סכינים בגבה בהפתעה, מבלי שהמנוחה הספיקה להוציא הגה מפיה לפני הכאתה, ולאחר שהיא בכוחותיה האחרונים עוד מנסה להימלט, כך שלא ניתן לדבר על התגרות סמוך למעשה.

עבירה של כניסה והתפרצות למקום מגורים:

232. סעיף 406 לחוק העונשין מורה:

(א) הנכנס למקום המשמש למגורי אדם או לתפילה, או הנמצא בהם, בכוונה לבצע גניבה או פשע, דינו - מאסר חמש שנים.

(ב) המתפרץ למקום כאמור בסעיף קטן (א) בכוונה לבצע גניבה או פשע, או המתפרץ מתוכו לאחר שביצע בו גניבה או פשע או נכנס אליו לשם כך, דינו - מאסר שבע שנים.

סעיף 408 לחוק העונשין מונה את הנסיבות המחמירות:

"נעברה עבירה לפי סעיפים 406 או 407 כשהעבריין נושא נשק חם או קר, דינו - כפל העונש הקבוע לעבירה".

הנאשם, על פי הודאתו בעובדות כתב האישום, באימרתיו במשטרה ובשחזור, טיפס לדירת המנוחה והתפרץ לתוכה כדי לבצע עבירה מסוג פשע, כשהוא נושא נשק קר.

לפיכך, אין כל ספק כי נתקיימו יסודות העבירה, לרבות הנסיבות המחמירות, בהן הצטייד הנאשם גם בכלי נשק "קר", גרזן ושני סכינים, במטרה להמית את דודתו.

סוף דבר:

233. לאחר שהנאשם נמצא כשיר לעמוד לדין, ומשהוכח מעבר לכל ספק סביר שהנאשם ביצע את העבירות מושא כתב האישום, וכן בנסיבות בהן הנאשם לא עורר ספק סביר כי חל בעניינו הסייג של אי שפיות הדעת; כאשר הלכה ולמעשה המאשימה היתה זו שהוכיחה מעל לכל ספק סביר כי הסייג של אי שפיות הדעת אינו חל - אמליץ לחבריי להרשיע את הנאשם בעבירות, כדלקמן:

רצח - עבירה לפי סעיף 300(א)(2) לחוק העונשין, תשל"ז-1977;

התפרצות לדירה בנסיבות מחמירות - עבירה לפי סעיפים 406(ב)+408 לחוק העונשין האמור.

ר. פוקס, שופטת
[אב"ד]

כב' השופט ד' פיש -

אני מסכים להכרעת דינה המפורטת והממצה של כב' השופטת ר' פוקס, אב"ד.

ד. פיש, שופט

כב' השופט ח' שרעבי -

אני מסכים.

ח. שרעבי, שופט

הוחלט, אפוא, פה אחד להרשיע את הנאשם כמפורט בפסק הדין של כב' השופטת ר' פוקס (אב"ד) בעבירות כדלקמן:

רצח - עבירה לפי סעיף 300(א)(2) לחוק העונשין, תשל"ז-1977;

התפרצות לדירה בנסיבות מחמירות - עבירה לפי סעיפים 406(ב)+408 לחוק העונשין האמור.

ניתנה היום, י"א טבת תשע"ו, 23 דצמבר 2015, במעמד הצדדים.